

Ino Nalawara Damaga Neturakki Lucas

Mappeafu Sitawa Leburu

Ino nanurak sitawa leburuwi Lucas, tata a doktor a nangurug ki Jesus si'in. Oodduweno netulduna mappeafu sino inangangwa annino netutulduwi Afu Jesus amma sino korwanira a nanurak mappeafu sinay, mangiyafu sin nelabbananino neyanakani Juan a Gumabawtisar annino neyanakani Jesus kiyad sino netulluwanna sey langit. I Lucas kappayino nanurak sino tuluyna yawa leburu. Antuweno leburuwa Ino Inangweno Apostolira, mappeafu sino inodduwanino manguruwira sin nuliyenni Jesus sey langit. Ino nanurakkanna sitawira a adwa a leburu, i Teofilo a kunnino korwanira si tata a napatiya taga-Roma. Awana korwana ammutam mappeafu sikwana.

Iyawa Nalawara Damaga Neturakki Lucas, ipakaammuna si i Jesusino Mesias a nekariyi Dios a mangisalak sino Judyuwera, e kunna kappay sino amminira a tolaya mangurug sikwana. Netura'nga si piniliyi Diosi Jesus a manuldu sino nalawara damag sino pobiriyera (4:18), antuweno odduwa mabasa sitaw mappeafu sino nikalowani Jesus sino tolayira a odduweno awanda, kumarallino matakitira, ino naassaddan si narakkatta espiritu, andino pappoporayanino korwanira a tolai.

Odduweno istoriya a agyampelang sitawa leburu. Ino korwan, ino kantenno anghelira andino inang nitanino mindaggira si karnero ki Jesus sin neyanakanna, ino naanawani Jesus sino Templo sin kabibissangnga, ino ba'ngang anni Lazaro, andino ampariyira mappeafu sino nalawara taga-Samaria andino abbinga naantawan.

Ino korwana sinapiti Lucas sito leburu, ino mappeafu sino akkararag, ino Espirituwi Dios, ino aanggam, ino bafabbayira a nebulun ki Jesus, ino pamakomani Dios sino mabboboliyera, andino pattaronanino manguruwira sino puliyani Afu Jesus.

Ino Bagga'na Yaw

Ino gafuneno turak 1:1-4

Ino neyanakani Juan a Gumabawtisar anni Jesus 1:5–2:20

Sin kabibissangngi Jesus 2:21-52

Ino nangibanyani Juan a Gumabawtisar 3:1-20

Ino nappabawtisarani Jesus, ino gagginafunera, andino nanalodawani

Ofagga nanutungung sikwana 3:21–4:13

Ino nanulduwani Jesus sey Galilea 4:14–9:50

Ino inangwa i Jesus nangiyafu sey Galilea kiyad sey Jerusalem 9:51–19:27

Ino kauddiyani a awi Jesus andino natayanna 19:28–23:56

Ino nangngangoliyani Jesus, ino nappaddanna, andino netulluwanna sey langit 24:1-53

Ino Gafuneno Turak

1 ¹Antuyawino turakku sikwama madandayawa Afu Teofilo. Odduwereno nanurak mappeafu sino ammina naangwa sito agyanantam. ²Ino netura'da, ino netuldu sikwamiyeno nangitera mangiyafu sin gafuna anna inang nangibanyag mappeafu ki Afu Jesus. ³Gafu se nabbababebutak mappeafu sinayira a naangwa mangiyafu sino gafuna, dinandangku si nalawad nu urnusanguwenaya istoriya, kasek iturak sikwam. ⁴Se anggangku si ammunnungke si gakkuruwino ammina netuldu sikwam.

Ino Nelabbananino Keyanakani Juan A Gumabawtisar

⁵Sin naturayani Ari Herodes sey Judea, agyanino padiya mingngan si Zacarias a tata sino buyutino papadiyera a gagakakera i Abias. I Elisabet a atawana, gaka kappayi Aaron a padi si'in. ⁶Ira a matawa, naggaddangngira sino anngita i Dios, se kinurudda amminino tunna anna lintingnga. ⁷Udde awana abbinda, se lupatti Elisabet e lakay anna bakattiran.

⁸Wasi tata si aw, nada'ngeno batangngino buyutira i Zacarias a masserbi ki Dios sino Templo. ⁹Ino gagangayino papadiyera, mabbibinnunutira nu sanneno tarabafuweno kadda tata sikwara, e i Zacariasino nabbunuta sumallung sino Templo a massikkul si bambangug. ¹⁰Wasin sikkulannanino bambangug sino dolam, makkararimpayino odduwera a tolay sino lasin.

¹¹Kaka'meng kelanga nappaddeno angheli Afu Dios sikwana a aggata'dag sino padiwananneno assikkulanda si bambangug. ¹²Nala'gati Zacarias sin initana e nakatalawingke. ¹³Udde sinapitino anghel si, "Ammeka mattalaw, Zacarias, se dinginggaggi Diosino kararangngu. Mana'nga i Elisabet a atawam si lalaki, e ingnganannuna si Juan. ¹⁴Maanggangkayungkena, e oddu kappeneno tolayira a maanggam gafu sino keyanakanna, ¹⁵se napatyingkena so anngita i Afu Dios. Maawag si ammenangkena minum si diyuna ubas onnu korwana kabbok, se sino liyena kepaya meyanak, anenneno Espirituwi Dios sikwana. ¹⁶Odduneno bafulunnuwera a gagakaka i Israel^a a pulinna ki Dios a Afura. ¹⁷Mauntana sino dundunanni Afu Dios a Kristo.

^a **1:16** I Israel, tata a angani Jacob a gagginafunera Judyu, e antu gafuna, ino gagakakana Israel a sapitanna sitaw, anggamma sapitannino ammina Judyuwera.

Inona pannakadamana, kakunnenno pannakadama a neya'deno Espirituwi Dios ki Elias a gumalabbun si'in. Pakkapakakolinnera a matatama sino passasarombatanda, e pulinna kappayino nammayira ki Dios sikwana takesi mekunnenno nakanda sino naggaddangngira a tolay. Antuneno akwanna takesi maddadanino tolayira sino gumamwanganino Afura.”

¹⁸Wasinoy, sinapiti Zacarias sino anghel si, “On, udde ansangku mangammu si makwa yan a lakayakun anna bakattinnino atawak?”

¹⁹Sinapikkappayino anghel si, “Ikkanaki Gabriel a masserbi ki Dios, e antuweno nanundun sikwaka mipakaammu sitawa nalawara damag sikwam. ²⁰Udde gafu se ammem kuruwannino sinapikku, ammekana makadamit kiyad sino awa makwenay. Se gakkuruwingke a meyakkuruwino sinapikku nu mada'nganeno awa piniliyi Dios.”

²¹Wasinoy, ino tolayira sino lasin, taronandeno pallawananni Zacarias, e nakka'bawira se nabayingke sino unangngeno Templo. ²²Wasin nallawan, ammenan makadamit. Antuweno naammuwanda si aneno nepaita i Dios sikwana sino unangngeno Templo. Gafu se ammenan makadamit, sengyappelangino akkittatabbangnga sikwara.

²³Wasin nasinduwendinno batangngi Zacarias sino Templo, kasena nuli sey lubbunda. ²⁴Ammena nabayag e nabussiti Elisabet a atawana, e lima dakka ammena nallawalawan sino balera. ²⁵Kunna sino nakanakamma si, “Gakkuruwa inalla'ngaki Afu Dios. Se inarineno neyatatallangu sino tolayira gafu sino awana abbingku.”

Ino Nelabbunanino Keyanakani Jesus

²⁶Wasin annamma dakkinnino bussiti Elisabet, dinunduni Diosino anghelna a i Gabriel sey Nazaret a tata a lubbun sino probinsiya a Galilea. ²⁷Se aneno nepesapi'na sino tata a balatanga ammena kepay nasenggera neturatuwa meatawa ki Jose a gaka i Ari David. I Maria ino nganna. ²⁸Inangngino anghel sikwana, e sinapi'na si, “Maanggangka nad, se inalla'daka i Dios, e imutandaka.”

²⁹Nakungkulino nakammi Maria sino sinapitino anghel, e pakadadandammanna nu sanneno anggama sapitan. ³⁰“Ammeka mattalaw, Maria,” kunnino anghel sikwana. “Se inalla'daka i Dios. ³¹Mabussikkana, e lalakiyeno iyana'ngu, e nganannuna si Jesus. ³²Napatingnga e maingngananna si Abbingi Dios a Kapatayan. Pabbalinna kappayi Dios si ari a kakunna i Ari David a gagginafuna si'in, ³³e antuneno matturay sino tolenera a gakagaka i Jacob si makkikiyad. Awaningkena pakkiyaranneno patturayanna.”

³⁴Wasinoy, sinapiti Maria sino anghel si, “On, udde ansanna a makwa yaw, a awangkepay nanengged sikwak?”

³⁵Sinabbino anghel si, “Umangnga sikwamino Espirituwi Dios, e gafu sino pannakadamana, makweno sinapikku. Antu gafuna, nadosanneno

iyana'ngu e maingngananna si Abbingi Dios. ³⁶Dandammannuwi Elisabet a wayima kunda si lupat. Massiki bakattin, nabussikkepay, e annamma dakkinnino bussi'na a lalaki. ³⁷Se awana amme dama a akwani Dios.”

³⁸Antuweno sinapiti Maria si, “Ayawaka aripanni Afu Dios. Makwa nad sikwakino sinapi'nu.” Wasinoy, inanawinnino anghel.

Ino Naddorawani Maria Ki Elisabet

³⁹Ammena nabayag, ginikkati Maria e nakkangkama inang sino tata lubbun sino kakuluran sey Judea ⁴⁰a agyananda Zacarias. Wasin ginamwang sinay, sinallung sino balera, e nappakaammu ki Elisabet sino ginamwanganna.

⁴¹Anningngallangi Elisabet sino damiti Maria, nanikkarino kalu'bit sino kuyungnga anna inangngino Espirituwi Dios sikwana, ⁴²antuweno nekokwana a sinapit si, “Ikkeno binindisiyonani Dios amma sino ammina bafabbay, e bindisiyonanna kappayino kalu'bita iyana'nguna! ⁴³Sanneno katolek ta inangka maddoraw sikwak, ikka a ineno Afuk? ⁴⁴Se anningngaggu langino dami'nu, nanikkarino kalu'bit sino kuyungku gafu sino aanggamma.

⁴⁵Nagasakka se kinurungnu si meyakkuruwino sinapiti Afu Dios sikwam.”

Ino Naddayawani Maria Ki Dios

⁴⁶Wasinoy, sinapiti Maria si,

“Dayawangkungke i Afu Dios, ⁴⁷e nappelalotino aanggangku gafu sikwana a mangisalak sikwak, ⁴⁸se dinandandaka abfafawa aripanna. Antuweno mangiyafu sito ingkein, sapitannino amminira a tolay si nagasatak ⁴⁹gafu sino kakka'bawa inangweno mannakadama a Dios sikwak. Awana kakunnaneno kedayawanna. ⁵⁰Minangkallak sino amminira a tolaya miyatal sikwana mangiyafu sino pappalunguwera kiyad sino gakagakarera. ⁵¹Ipaitaneno pannakadamana sino akwanna, se affutanneno natansitira a tolaya miyantaw sino baggira. ⁵²Ariyanneno pannakadameno matturayira e iyantoneno abfafawira a tolay. ⁵³A'danneno mekakallakkira sino ammina nalawara awanda, udde ino bafa'nanngira, paanawannera a kamakama'da pelang. ⁵⁴Duffunandetama tolena a gakagaka i Israel, se aggadandammanneno nekarina sin gagginafutamira. ⁵⁵Se akwanneno nekarina ki Abraham a allakkanna annino gakagakanera si makkikiyad.”

Antuweno sinapiti Maria a naddayaw ki Dios.

⁵⁶Nakiagyani Maria sikwara Elisabet si talluwa dakkag, kasena inanaw sey balera.

Ino Neyanakani Juan A Gumabawtisar

⁵⁷Wasin nada'ngeno panakani Elisabet, lalakiyeno neyana'nga. ⁵⁸Wasin naammuanino kalubbunandera andino wawwayirereno dokalla allakki Dios sikwara, maanggamira kappay.

⁵⁹Wasin walu awinnino kalu'bit, a antuweno pakkugitanda sikwana, nakkakarampattira ammin. Angganda a ingnganan sino nganino amana a i Zacarias, ⁶⁰udde kunnino inana si, “Bakkan. I Juanino pingngantam sikwana.”

⁶¹“On, udde awana wayiyu si mingngan si kunnayan,” kunnino tolayira sikwara. ⁶²Antuweno sinengyattanda i Zacarias ta ammunda nu sanneno anggamma a pingngan sino kalu'bit. ⁶³Narangngi Zacarias si panurakkanna, e ino netura'nga, “Juanino anganna.” Nakka'baw amminino naganira sinay. ⁶⁴Kaka'meng kelanga nakadamiti Zacarias, e nedandayona i Dios.

⁶⁵Nakka'baw amminino kalubunandera, e naddinnamag inaya nakwa sino ammina lulubun sino kakuluran sey Judea. ⁶⁶Ammina naningngag, aggadandammandenay e kunda si, “Sannadeno pabbalinannenaya kalu'bit?” Se maiten si anen sikwaneno pannakadama i Dios.

Ino Nelabbuni Zacarias

⁶⁷Wasinoy, naa'dani Zacarias sino Espirituwi Dios, e nallabbuna nassapit si,

⁶⁸“Dayawantami Dios a Afutama gakagaka i Israel, se umang sitawa manuffun anna manubbut sikwatama tolena. ⁶⁹Se dundunanneno mannakadama a mangisalak sikwatam a antuweno gaka i Ari David a aripanna. ⁷⁰Antu kappayino nekarina a nepasapit sino nadosanira a gumalabbunna si'in, ⁷¹sin nassapitanda si isala'detam sino kalingatamira anda sino ammina makkababannag sikwatam. ⁷²Antuweno keyakkuruwanneno sinapi'na sino gagginafutamira a allakkannera, annino pipaitanna si akwanneno netulangnga sikwara. ⁷³Se nassapata ki Abraham a gagginafutam si ⁷⁴isala'detam sino kalingatamira takesi ammetam mattalawa masserbi sikwana ⁷⁵anna takesi nadosanetam anna naggaddang sino angngitana sito katoletam.

⁷⁶“E ikka paya abbingku, ikkaneno maingnganan si gumalabbuni Dios a Kapatayan, se mauntaka sino Afutam ta idadannuweno tolayira sino gamwanganna. ⁷⁷Ituldumma sikwara si isalakanira i Dios gafu sino kapakomanino liwa'da. ⁷⁸Se naallakkingke i Dios a Afutam. Antu gafuna, aneno dundunanna a maggabwat sey langita misalak sikwatam. Ino gamwanganna, meyamparig sino lattakanna sinag si gigi'bat, ⁷⁹se nu gumamwang, waldandetama tolaya ana si lammuka mattalawa matay, e tulduwandetam sino akwantammad takesi massiyana'ngeno nakantam.”

Antuweno nelabbuni Zacarias.

⁸⁰Wasinoy, dinokkallino abbingnga, e nattuyaggino angngurungnga ki Dios. Wasin dokallin, inang nagan sino kalolowat kiyad si nada'ngeno

tiyempowa piyafuwanna a manuldu sino kasittolenera a gakagaka i Israel.

Ino Neyanakani Jesus

(Mat. 1:18-25)

2 ¹Sinoya tiyempo, netunino Emperadorna Roma a i Augusto si mappalista amminino tolayira a iturayanna. ²Iyawa palunguwa nappalistanda sino tolayira, nakwa sin i Kirenio ino gubernador sey Siria. ³Antu gafuna, inang amminino tolayira a mappalista sino lubbuna nagyananino gagginafurera si'in.

⁴I Jose pay, ginikkata naggabwat sey Nazaret a lubbunna Galilea a inang sey Betlehem a lubbunna Judea, se antuweno lubbuni Ari David si'ina gagginafuna. ⁵Nebulungkappayi Maria a neturatuwa atawanna a umang mappalista. Gapapanakin sin inangnganda, ⁶e wasin agyaniran sinay, nada'ngennino tiyempona a manak. ⁷E neyana'ngeno parutara abbingnga a lalaki. Bina'battanna si lampin, kasena nepaidda sino lutungnga aggayam, se awaninna pagyananda sino balaya paffunduwanda nad.

Ino Nappaddanino Anghelira Sino Gumaindaggira Si Karnero

⁸Sinoya gafi, agyanino tolayira sino pastowa mindag sino karnerorera. ⁹Kaka'meng kelanga nappaddeno tata a angheli Afu Dios sikwara, e nawaldanira sino kilikili'nenno kinalawari Dios. E nakatalawirangke. ¹⁰“Ammekayu mattalaw,” kunnino anghel sikwara. “Se inangngak sitawa mipakaammu sikwayu sino nalawara damaga mappaanggam si ammina tolay. ¹¹Se sito gafi, neyanak sey lubbuni Ari David ino mangisalak sikwayu, a antuweno Kristo^b a Afutam. ¹²Kunnayawino pangammuwandaw si gakkuruwino sinapikku. Sumpalandoneno kalu'bita naba'battan si lampina nepiddara si lutungnga aggayam.”

¹³Wasinoy, nappaddeno odduwera a anghela naggabwat sey langit, e nedandayora i Dios a sapitanda si,

¹⁴“Madandayawi Dios sey langit, e nasiyana'ngeno nakammino tolayira sito lubagga mappaanggam sikwana.”

¹⁵Wasin nuliyeno anghelira sey langit, natatarabbanino gumaindaggira si karnero si, “Umangngatam sey Betlehem ta itantamino nakwa sinaya nepakaammuwi Afu Dios sikwatam.” ¹⁶Wasinoy, nakkangkamira a inang, e sinumpalandara Maria anni Jose, e initareno kalu'bita nepaiddara sino lutungnga aggayam. ¹⁷Wasin initareno kalu'bit, netuldureno sinapitino anghel sikwara mappeafu sikwana. ¹⁸Nakka'baw amminino

^b 2:11 Ino Kristo sino dami'na Griego, antu kappayino Mesias sino dami'na Judyu. Ino anggamma sapitan, ino dinotukani Dios a matturay.

naningngaggira sino sinapitino gumaindaggira. ¹⁹E i Maria, neuluna ammin inaya nakwa, e aggadandammanna.

²⁰Wasinoy, nanawinnino gumaindaggira sey pasto. Nakakkantera a naddayaw ki Dios gafu sino initara anna dinginggadda, se nakwa amminino sinapitino anghel sikwara.

Ino Ningngananda Ki Jesus

²¹Wasin walu awnanino kalu'bit, nepakugi'da e iningngananda si Jesus, se antuweno sinapitino anghel sikwara liyena a neluwaring.

Ino Niyangnganda Ki Jesus Sino Templo

²²⁻²⁴Wasin nada'ngeno awa panuntulanda nad sino netunino lintiyi Moises^c mappeafu sino bawuwa nanak, inanda Jose anni Maria sey Jerusalem ta umanda iwa'lat ki Diosino sinapit inaya lintiya adwaggiya funay onnu adwaggiya ubbunna kalapati. Neyangkalinda kappayino kalu'bit ta idutunda ki Afu Dios. Se ino kappay neturak sinaya lintiyi Afu Dios, kunna si, “Maawa medutung ki Afu Diosino ammina parutara abbinga lalaki.”^d

²⁵Agyanino tata lakay sey Jerusalem a mingngan si Simeon. Naggaddangnga tolay anna natalanggadda manuntul sino lintiyi Dios. Aggataronanneno Kristo a nekariyi Dios a mangisalak sino bafulunnera a gagagaka i Israel. Ana sikwaneno Espirituwi Dios. ²⁶E nepakaammuweno Espirituwi Dios sikwana si ammena matay kiyad si maitaneno Kristo a nekariyi Dios a gumamwang. ²⁷Sinoya aw, nefuyutino Espirituwi Dios i Simeon a umang sino Templo. Antu gafuna, wasin niyangnganino mapparanakira i Jesus sikwana sino Templo ta akwandeno netunino lintig mappeafu sikwana, agyaninni Simeon sinay. ²⁸Inappaneno kalu'bit e naddayaw ki Dios a nassapit si,

²⁹“Afu, massiki nu matayakuna aripannu, se nassiyankinnino nakangku. Se sitoya, neyakkuruwino nekarim sikwak, ³⁰se initakunnino dinundunnuwa mangisalak sino tolayira, ³¹ino nedadannuwa maammuwan ammina tolay. ³²Antuweno kunnangke sirwata mawwaldag sino nakammimo bakkannira a Judyu ta maammuwandeno kesalakanda.

E antu kappayino kadayawammiya gagagaka i Israel.”

³³Nakka'bawino mapparanakira i Jesus gafu sino sinapiti Simeon mappeafu sikwana. ³⁴E binindisiyonanira i Simeon, kasena sinapit ki Maria si, “Iyawa abbingngu, dinotukani Dios, e gafu sikwana, odduna

^c **2:22-24** Ino lintiya netulduwi Dios ki Moises, sinapi'na si nu manakino bafay si lalaki, mebilang si nadakkut si appatafuluwa aw. Nu masindu inay, miyangngad si ubbunna karnero onnu mammanuk sino Templo ta iya'dana sino padi takesi sikkulanna a iwa'lat ki Dios. Kasena mebilang si nadalusino bafay. ^d **2:22-24** Exodo 13:2

sikwatama gakagaka i Israel a mesalakan, udde oddu kappena sikwatama madaral gafu se ammera kuruwan. Se antuneno kunnangke senyala mangipaita si mesalakanino tolayira, udde odduneno makkontara sikwana. ³⁵Gafu sino akwanda sikwana, maammuwanino ana sino nakammino tolayira. E ikka a inana, malowingkeneno nakammu gafu sino akwanda sikwana a kunnangke nasuduk si nataramma saset.”

³⁶Agyangkappay sinayino gumalabbun a tata a bakatta mingngan si Ana a abbingi Fanuel a gaka i Aser. Pitu runa naddi'nera annino atawana, ³⁷kasena nabalun, e kasamafulu e appata runnan. Kanayuna inang sino Templo, se aw anna gafu, naddayaw ki Dios a makkararag anna mallantanga mangngan. ³⁸Sinoya oratta aggedamadamikkepayi Simeon sikwara Jose, inara'niyi Ana sikwara, e nappasalamat ki Dios sino initana. E nangiyafu sinoy, nassapit mapeafu sino kalu'bit sino amminira a tolaya aggarongkappay sino kesalakanda a gakagaka i Israel.

Ino Nuliyanda Jose Sey Nazaret

³⁹Wasin inangwenda Jose anni Maria ino ammina sapitannino lintiyi Afu Dios, nuliyera sino lubbunda a Nazaret sino probinsiya a Galilea. ⁴⁰Dinokalli Jesus a natuyag e nappelalotino kinalaingnga, se dinuffunani Dios.

Ino Nabattangani Jesus Sino Templo

⁴¹⁻⁴²Wasin karadwennino runi Jesus, nebulun sino mapparana'ngera a inang sey Jerusalem, se gagangera a kadda run, umangngira makifiyesta sino fiyestana La'wutan.

⁴³Wasin nasinduwennino fiyesta, ginikka'da Jose a muli sino lubbunda, udde nabattangi Jesus sey Jerusalem a ammera inammu, ⁴⁴se aridda si nebulun sino korwanira a bafulundera. Tata si awdana nallakad, kasera naammuwan si awan, e nebebu'da sino wawwayirera andino inammurera. ⁴⁵Gafu se ammera sinumpalan, nuliyera sey Jerusalem takesi tufukanda sinay.

⁴⁶Wasin mekatallu awin, sinumpalanda i Jesus sino Templo a nakituttud sino mamnesturuwerana lintiya maddingngag anna mabbababebut sikwara. ⁴⁷Nakka'bawira ammina naningngag sikwana gafu sino kinalaingnga a manombat sikwara. ⁴⁸Nakka'bokappayino mapparana'ngera a nita sikwana sinay, e sinapitino inana si, “Abbingku, mayan kunnenayino inangwam sikwami? Naddararangamingke anni amama miintufuk sikwam.”

⁴⁹“Mayan a'intufukandak? Ammeyu kad ammu si maawa agyanak sito balayi Amak?” netabbi Jesus. ⁵⁰Udde ammera naawatanino anggama sapitan.

⁵¹Wasinoy, nebuluni Jesus sikwara a nuli sey Nazaret. Kinurungnga amminino panggamanda. E ino inana, aggadandammanna ammin inaya nakwa. ⁵²I Jesus, dinokal e nadadaggananino kinalaingnga. Nan-aanggammi Dios sikwana, kunna kappay sino tolayira.

Ino Nanulduwani Juan A Gumabawtisar

(Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

3 ¹Wasin kadwafuluwen si lima a runino patturayani Emperador Tiberio, i Poncio Pilatoweno gubernador sey Judea. I Herodesino matturay sey Galilea, e ino kola'nga a i Felipe ino matturay sey Iturea anna sey Traconite. I Lisanasino matturay sey Abilene. ²Ino afafuwerana padi sinoya tiyempo, da Anas anni Caifas.

Sinoy kappaya tiyempo, ayanino sinapiti Dios ki Juan a abbingi Zacarias sin nagananna sino kalolowat, ³e neyafunana nanuldu. Inang sino tolayira sino nassalidadamanga wawwanga Jordan, e sinapi'na sikwara si, “Tboboliyu naddino liwa'dawira e mappabawtisarkayu takesi pakomani Diosino liwa'daw.” ⁴Inaya inangwa i Juan, antuweno neyakkuruwanino neturakki Isaias a gumalabbun si'ina kunna si,

“Ananeno mikulakulawu sey kalolowata massapit si, ‘Idadandawino lakarannino Afuyuwa gumamwang takesi nalawanneno dalana pallakaranna. ⁵Ino nad akwandaw, tabbunandaw ammina alungung anna passimpandaw ammina kulud anna mukag. Nu wara nalliku, paggaddangandaw anna pallawarandawino narakkat sino dalan ⁶takesi ammina tolay, itandeno dundunanni Dios a mangisalak sikwara.’”^e

⁷Odduweno tolayira a inang ki Juan a mappabawtisar. Sinapi'na sikwara si, “Mayan umangkayuwa massalasangkun sitaw? Inyeno nassapit sikwayu si meli'wakayu sino kastiguwi Dios nu mabawtisarangkayu? ⁸Ammena dama, nu ammeyu abbu ipaita sino aggangwayu si gakkuruwa neboboliyuweno liwa'daw. Ammeyu kappay sapitan si meli'wakayu sino kastiguna se i Abrahamino gagginafuy, se massiki iyawira a batu, dama i Dios a pabbalin si gakagaka i Abraham. ⁹Inona kastiguwi Dios sikwayu, meyamparig si wataya nedadana paggabba si kayu, e kadda kayuwa ammena mammunga si nalawad, mefungalla magabba e masikkulan.”

¹⁰Antuweno nabbebutino tolayira ki Juan a nassapit si, “Sanna antuweno akwammi?”

¹¹E sinabbangnga si, “Kunnayawino nalawara akwandaw. Nu wara adwa si barawasiyu, iya'dayu naddino tata sino awana akwana. Kunna kappay nu wara akkanandaw, a'dandonaddino awana akkananna.”

^e 3:6 Isaias 40:3-5

¹² Agyangkappayino gumattukiyera si buwita inang mappabawtisar, e sinapi'da si, “Afu mesturu, sanna payino nalawara akwammi?”

¹³ “Ammekayu mattuki si sobra sino fustuwa paganino tolayira,” netabbangnga sikwara.

¹⁴ Agyangkappayino sindaluwera a nabbebut sikwana si, “Ikkami mappaye, sanneno nalawara akwammi?”

Sinapiti Juan sikwara si, “Ammeyu tantalawannino massiki sanna a tolay onnu massisiriya midarum sikwara ta appandawino pira'da, nu ammekayu lud maanggam sino swelduyu.”

¹⁵ Gafu sino netulduwi Juan, minnanamengkeinnino tolayira si malana gumamwangino Mesias, e kunda sino nakanakanda si, “Antuwen nakuyino Kristo a aggataronantam.”

¹⁶ Udde kunni Juan sikwara si, “Aneno napatig amma sikwaka mepatali. Massiki ino muttad sino gakanneno sapatu'na, ammek meannunga mangwa gafu sino kinapatingnga. Bawtisarantakayu pelang si danum, udde bawtisarannakayuna sino Espirituwi Dios anna si afuy.

¹⁷ Antuneno mangukum sino tolayira. Meyamparig si tolaya aneno miyawa pitta'ma sino apaya naaggik. E ino nabbaggat, iyalangnga, udde ino pittapanna, itakkumma sino afuya ammena maaddap.”

¹⁸ Kunnenayino sinapiti Juan sino tolayira, e oddu kappaya netulduna sikwara sino nibanyanna sino nalawara damag sikwara. ¹⁹ Nebuyana kappayi Gobernador Herodes gafu sino namulattanna ki Herodias a ataweno kola'nga andino korwana narakkatta inangangwana.

²⁰ Antuweno nada'ngeno tiyempowa nepabaluri Herodesi Juan, e nadaggananinnino liwa'na.

Ino Nappabawtisarani Jesus

(Mat. 3:13-17; Mar. 1:9-11)

²¹ Sin ammena kepay nabaluri Juan, odduweno tolaya binawtisaranna, e nappabawtisar kappayi Jesus. Wasin makkararaggepay sinay, kaka'meng kelanga nabukkatanino langit, ²² e naddassino Espirituwi Dios sikwana a kunnangke kalapati. E agyanino naddamit sey langita nassapit si, “Ikkeno Abbingkuwa iiddukangku, e maangammakungke gafu sikwam.”

Ino Gagginafuwera I Jesus

(Mat. 1:1-17)

²³ Wasin nangiyafuwani Jesus a manuldu, mattallufuluwennino runna. E nebilangino tolayira si antuweno abbingi Jose. I Jose ino abbingi Eli a ²⁴ abbingi Matat. I Matatino abbingi Levi a abbimpayi Melki. I Melkiyeno abbingi Jane a abbimpayi Jose. ²⁵ I Jose ino abbingi Matatias a abbimpayi Amos. I Amosino abbingi Nahum a abbingi Esli a abbimpayi Nage. ²⁶ I

Nage ino abbingi Maat a abbingi Matatias a abbingi Semei a abbingi Jose a abbimpayi Juda. ²⁷I Judeno abbingi Joana a abbingi Resa a abbingi Zorobabel a abbingi Sealtiel a abbimpayi Neri. ²⁸I Neriyeno abbingi Melki a abbingi Adi a abbingi Cosam a abbingi Elmodam a abbimpayi Er. ²⁹I Erino abbingi Josue a abbingi Eliezer a abbingi Jorim a abbingi Matat a abbimpayi Levi. ³⁰I Leviyeno abbingi Simeon a abbingi Judas a abbingi Jose a abbingi Jonan a abbimpayi Eliakim. ³¹I Eliakimino abbingi Melea a abbingi Mena a abbingi Matata a abbingi Natan a abbimpayi David. ³²I David ino abbingi Jesse a abbingi Obed a abbingi Boaz a abbingi Salmon a abbimpayi Naason. ³³I Naasonino abbingi Aminadab a abbingi Aram a abbingi Arni a abbingi Esron a abbingi Fares a abbimpayi Juda. ³⁴I Judeno abbingi Jacob a abbingi Isaac a abbingi Abraham a abbingi Tare a abbimpayi Nacor. ³⁵I Nacorino abbingi Serug a abbingi Ragau a abbingi Peleg a abbingi Heber a abbimpayi Selah. ³⁶I Selahino abbingi Cainan a abbingi Arfaxad a abbingi Sem a abbingi Noe a abbimpayi Lamec. ³⁷I Lamecino abbingi Matusalem a abbingi Enoc a abbingi Jared a abbingi Mahalaleel a abbimpayi Cainan. ³⁸E i Cainanino abbingi Enos a abbingi Set a abbingi Adam a abbimpayi Dios.

Ino Nanalodawani Ofagga Nanutungguna Ki Jesus

(*Mat. 4:1-11; Mar. 1:12-13*)

4 ¹Wasin inanawi Jesus sino wawwanga Jordan, aneno Espirituwi Dios sikwana e antuweno nifuyut sikwana a inang sino kalolowat. ²Nagyan sinay si appatafuluwa aw anna gafi e dinalodawi Ofagga sinutungungan. Awaningke nangapangngan sikwana sinoya tiyempo, antuweno nabisiningke. ³Wasinoy, sinapit i Ofag sikwana si, “Nu gakkuruwa ikkeno Abbingi Dios, sapitannu sitawa batu ta mabbali si maakkan.”

⁴Udde sinombati Jesus si, “Ino neturakka sapiti Dios, kunna si, ‘Bakkampelanga maakkanino ikabiyangnga tolay.’”^f

⁵Waso kunnenoy, nefuyuti Ofaggi Jesus si ata'nanga kulud, e si takimatan, nepaita sikwaneno ammina patturayan sito lubag. ⁶E sinapiti Ofag si, “Iya'dak sikwamino kalintiyana matturay sino ammin inay takesi akwamino kinaba'nanda, se neya'da ammin sikwak, e damaka iya'da kappay sino massiki sanna a anggangkuwa panga'dan. ⁷Maddayoka mantu sikwak ta akwam ammin.”

⁸Udde sinombati Jesus si, “Kunnino neturakka sapiti Dios si, ‘Dayawandonaddi Dios a Afuyu, e antu nabbelangino passerbiyandaw.’”^g

⁹Wasinoy, nefuyuti Ofaggi Jesus sey Jerusalem, e nepata'dangnga sino kata'nangana partineno Templo, e sinapi'na si, “Nu gakkuruwa ikkeno

^f 4:4 Deuteronomio 8:3 ^g 4:8 Deuteronomio 6:13

Abbingi Dios, mallattuka taw, ¹⁰se ino neturakka sapiti Dios, kunna si, ‘Tunanni Diosino anghelnera ta imutandaka. ¹¹Tampayandaka takesi ammeke makalowan, massiki ino takkim, ammena mabiyaran si batu.’ ^h

¹²Udde sinombati Jesus si, “On, udde kungkappayino neturakka sapiti Dios si, ‘Ammemmad dalodawanni Dios a Afum.’”ⁱ

¹³Wasin inangwen ammini Ofaggino damana a panutungung ki Jesus, inanawanna ta mattaron si korwana tiyempona.

Ino Nangiyafuwani Jesus A Nanuldu

(Mat. 4:12-17; Mar. 1:14-15)

¹⁴Waso kunnenoy, nuliya Jesus sey Galilea a ana sikwaneno pannakadameno Espirituwi Dios. Naddinnamino mappeafu sikwana sino ammina lulubbun sinay. ¹⁵Nanuldu sino sinagogarera, e naddayaw ammina tolay sikwana.

Ino Amme Nanguruwanino Kalubbunani Jesus Sikwana

(Mat. 13:53-58; Mar. 6:1-6)

¹⁶Wasinoy, inang sey Nazaret a antuweno lubbuna naddokallanna. Wasin nada'ngeno awna aggimwangana Sabadu, inang sino sinagoga, se antuweno gagangena. E natta'dagga mibasa sino sapiti Dios. ¹⁷Neya'dara sikwaneno nalukuta neturakkanino nepeturakki Isaias a gumalabbun si'in. Bino'liyanna e sinumpalanna yawa neturakka kunna si,

¹⁸“Ana sikwakino Espirituwi Dios, se piniliraka umang manuldu sino nalawara damag sino mekakallakkira. Dinundundaka mangipakaammu sino balurira si mallawanirana, ino lappattira, makaiterana, andino madyatanira, maduffunanirana, ¹⁹takesi mepakaammu si ammina tolaya nada'ngennino tiyempowa pipaitani Dios sino alla'nga sikwara.”^j

²⁰Wasin nasinduwi Jesus a nibasa sinay, iluku'na kappayino turak, neyulina sino nanga'da sikwana, kasena nattuttura nanuldu, e aggitan amminino tolayira sinay. ²¹Sinapi'na sikwara si, “Inaya neturakka sapiti Dios a nebasak, meyakkuwin sito ingkeina aggadingngaggayuy kepay sito sapitangku.”

²²Dinayaw amminino tolayira e nakka'bawira sino kinalawanneno sinapi'na. E kunda si, “Bakkangkad yanino abbingi Jose?”

²³Wasinoy, sinapiti Jesus sikwara si, “Ammuk si sapitandaw sikwak yawa palanut, ‘Doktor, agasannu abbuweno baggimungkepay,’ a ino anggandawa sapitan, akwangku nad sito lubbuntamino kakka'bawa diningngaddawa inangwak sey Capernaum.”

²⁴E netuluy kappayi Jesus a sinapit si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, awana gumalabbun si medayaw sino lubbunnangkepay.

^h 4:11 Salmo 91:11-12 ⁱ 4:12 Deuteronomio 6:16 ^j 4:19 Isaias 61:1-2

²⁵Dandammandonaddino nakwa sin tiyempowi Elias. Awaningke uran sito Israel si kappata run si gadwa, e dokallino bisin si palulubun. Odduweno kakallakkira a balu sito lubbuntam sinoya tiyempo, ²⁶udde bakkanna ireno nanundunani Dios ki Elias a duffunan, nu ammena lud dinunduna nanuffun sino tata a baluwa taga-Serepta sino sakopanna Sidon a bakkanna kalubbunantam. ²⁷Kunna kappayino nakwa sin tiyempoweno gumalabbuna i Eliseo. Odduweno tolayira sito Israel a nakkutal, udde awana nepabbattunoyna sikwara. I Naaman pelanga taga-Siria ino nepabbattunoyna.”

²⁸Nappelalotino bungutino ammina tolayira sino sinagoga sin naningngagganda sinay. ²⁹Natta'daggira ammin, ginafu'da i Jesus, e nelawanda sino lubbun. Neyanda sino munsu'ngeno kulura agyananino lubbunda se angganda a itu'yud sino dabbak. ³⁰Udde nallakari Jesus sino nallalatanda e inanaw.

Ino Nappaanawani Jesus Sino Narakkatta Espiritu
(*Mar. 1:21-28*)

³¹Wasinoy, inangngi Jesus sey Capernaum a tata a lubbun sey Galilea. Inang nanuldu sino tolayira sino sinagoga sino awna aggimwangan. ³²E nakka'bawira sino annulluna, se melasin sino sapitanna si aneno kalintiyanna a manuldu.

³³Agyanino lalaki sinaya naunaggan si narakkatta espiritu, e nakkulawuwa nassapit si, ³⁴“Sanna ma'lurino gakkannu sikwami, Jesus a taga-Nazaret? Ginamwangka kadda manaral sikwami? Ammutakan. Ikkeno Abbingi Dios a awana liwa'na.”

³⁵Udde “Suminakkan!” kunni Jesus sino narakkatta espiritu. “Anawannun yana tolay!” E iletwarino narakkatta espirituweno lalaki sino nara'langanino tolayira, kasena inanawana ammena inansa.

³⁶Nakka'bawira ammin, e nattetarabbira a nassapit si, “Sanna lang mannakadamenno sapi'na? Se massiki ino narakkattira a espiritu, aneno turena anna pannakadamana a massapit si umanawira, e manawiran.”

³⁷Gafu sinoy, naddinnamino mappeafu ki Jesus si ammina palulubun sinay.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Odduwera A Tolay
(*Mat. 8:14-17; Mar. 1:29-34*)

³⁸Wasinoy, inanawi Jesus sino sinagoga e inang sino balera Simon. Wasin ginamwang sinay, nappelalotino babannangngeno katuwangani Simon a bafay, e sinapi'da sikwana ta duffunanna. ³⁹Inara'niyi Jesus sino iddana e sinapi'na si maari naddino babannangnga. E naariyen gakkurug, e ginabwatino bafay e pinakkannera.

⁴⁰Wasin sumallappinnino sinag, neyangngino tolayira ki Jesusino ammina matakis si massiki sanna a takit. Inappanganneno kadda tata,

e nabbattunoyira. ⁴¹Nepaanona kappayino narakkattira a espiritu sino odduwera a tolaya nunagganda. E sin umanawanda, nakkulawuwera a nassapit si, “Ikkeno Abbingi Dios.” Udde inallangganner a suminakkira, se ammura si antuweno Kristo a dinunduni Dios.

Ino Nanulduwani Jesus Sino Sinagogarera

(*Mar. 1:35-39*)

⁴²Wasi marrifarifad si kadarama'na, inanawi Jesus sinaya lubbun e inang sino awana matotolena. Antuweno inang inintufukino tolayira, e wasin sinumpalanda, inaranda si ammena nad umanaw sino lubbunda. ⁴³Udde sinapi'na si, “Maawag si itulduk sino korwangkappaya lubbunino nalawara damag mappeafu sino patturayani Dios, se antuweno gafuna a dinundundak.” ⁴⁴Antuweno nannodoyuwa inang sino lulubbunna Judea a nanuldu sino sinagogarera.

Ino Nayani Jesus Sino Palunguwa Adalannera

(*Mat. 4:18-22; Mar. 1:16-20*)

5 ¹Wasin tata si aw, aggata'daggi Jesus sino dappi'na bebaya Genesaret a manuldu sino sapiti Dios, e inaribumbunganino odduwera a tolay se angganda a dingngaggan. ²Inita i Jesusino adwa a abang sino dappi'na bebaya inanawanino gumattafukulira a inang nunab sino tafukulda. ³E nattakay sino tata a abanga akwa i Simon, e inarangnga ki Simon ta paroyunna si bissang sino dappit. E nattuttura nanuldu sino tolayira.

⁴Wasin nasinduwa nanuldu, sinapi'na ki Simon si, “Palitannuweno abangngu sino agyananino ata'nanga danum ta itakkuddawino tafukuldaw.”

⁵“On, Afu,” kunni Pedro, “udde nappaawkamiya nanafukul, e awaningke a naappami. Udde nu antuweno sapitannu, itakkummi kappayino tafukulmi.” ⁶Antuweno netakkudda kappayino tafukulda, e wasin nelabbedda, odduweno inappara kiyad si gapapissayino tafukulda. ⁷E kinulafattandeno bafulundera sino tata a abang ta umandera duffunan. Inangngira e pinannureno adwera a abang si lamis kiyad si galalannaddira.

⁸Wasin inita i Simon Pedro^k inaya nakwa, namalitud sino a'langi Jesus e sinapi'na si, “Afu, anawandak, se minalliwataka tolay.” ⁹Kunnenayino sinapiti Pedro, se nakka'bawira andino bafulunnera sino kaodduweno sinafukulda. ¹⁰Nakka'bokappayino bafulundera sino tata a abang a da Santiago anni Juan a abbingi Zebedeo.

Wasinoy, sinapiti Jesus ki Simon si, “Ammeka mattalaw, se mangiyafu sito ingkein, ammekan manafukul si lamis, nu ammekalud mangawis si

^k 5:8 I Simon, nginaliti Jesus si Pedro, antu gafuna, ngananda si Simon Pedro.

tolay ta manguruwira sikwak.” ¹¹ Antuweno wasin neya'dandeno abanda, inawanda ammin e nebulunira ki Jesus.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Nakkutal

(Mat. 8:1-4; Mar. 1:40-45)

¹² Wasin tata si aw, agyani Jesus sino tata a lubbuna agyananino tata a lalakiya nakkutal amminino baggina. Wasin initana i Jesus, inang namalitud sino a'langnga a nakiggimallakka nassapit si, “Afu, nu anggammu, damaraka pabbattunoyan.”

¹³ Inappangani Jesusino nakkutal, kasena sinapit si, “On, anggangku si mabbattunoykan. Maariyen yan kutalnu.” E kaka'meng kelanga naariyeno kutalna.

¹⁴ Wasinoy, netuni Jesus sikwana si, “Ammem sapitan yaw si massiki sanna a tolai, nu ammem lud umang mappaita sino padi ta itanna nu naariyennino kutalnu. Kasem iya'da sikwaneno netuni Moises si'ina mewa'lat ki Dios takesi wara pangammuwanino tolaiya si gakkuruwa nabbattunoykan.”

¹⁵ Udde massiki antuweno netunna, kumara lullanga naddinnamino mappeafu ki Jesus. Antu gafuna, odduwengke ino tolaiya a inang sikwana a maningngag sino tulduna anna mappari sino taki'da. ¹⁶ Udde kanayuna inangngi Jesus sino kalolowat ta mittata a makkararag.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Tolaya Paralitiku

(Mat. 9:1-8; Mar. 2:1-12)

¹⁷ Wasin tata si awa nanulduwi Jesus sino tata a balay, agyanino Fariseowera andino mammeturuwerana lintiya nakituttud sikwana. Naggabwatira sino palulubbunna Galilea anna Judea, mampay sey Jerusalem. Ana ki Jesusino pannakadama i Dios a mappabattunoy sino matakitira. ¹⁸ Wasinoy, agyanino ginamwangira a nabbolig si tolaiya paralitiku. Kinakkapanda a itallung sino balay ta iyanda sino agyanani Jesus, ¹⁹ udde ammena dama gafu sino kaodduweno tolaiya. Antu gafuna, neune'da sino ata'meno balay, inabbutandeno batuwi Jesus, kasera nepatabbafeno bolig sino a'langi Jesus sino tangngeno tolaiya. ²⁰ Wasin inita i Jesusino annala'da sikwana, sinapi'na sino lalaki si, “Napakomaninnino liwa'nu.”

²¹ Wasin diningngaggino Fariseowera andino mammeturuwerana lintig inay, kunda sino nakanakanda si, “Sanneno katolena a ikunnaneno baggina ki Dios? Se bakkangkabelangi Diosino makapakoma si liwat?”

²² Udde ammuwi Jesusino ana sino nakanda, e sinapi'na si, “Ma, ansanna lang kunnayanino dinandandaw? ²³ Naladda ma'lura massapit si ‘Napakomanino liwa'nu’ amma sino ‘Gumabwakka ta umanokan.’ ²⁴ Udde nu kunnenoy, sapitangku mantuweno madyat takesi ipaitak sikwayu si

ikkanakino Abbingnga Tolaya aneno kalintiyen sito lubagga mamakoma si liwat.” E sinapi'na sinoya paralitiku si, “Ino sapitangku sikwak, gumabwakka, appannu yan iddam, e umanokan.” ²⁵E kaka'meng kelanga ginabwatino tolay sino nara'langanda ammin, inappaneno iddana, e inanawa maddandayaw ki Dios. ²⁶E amminira a nagyan sinay, nakka'bawirangke anna nakatalaw, e naddayawira ki Dios a nassapit si, “Kakka'bawingkeno naitatam sito aw!”

Ino Nayani Jesus Ki Levi
(*Mat. 9:9-13; Mar. 2:13-17*)

²⁷Wasin nasinduwenay, nallowani Jesus e initaneno gumattuki si buwita minggan si Levi a aggatuttud sino ofisinana. “Mebulungka sikwak,”¹ kunni Jesus. ²⁸E ginabwati Levi, inanawanna ammin, e nebulun ki Jesus.

²⁹Wasinoy, inangngira sino balera Levi, e odduwenen nedadanna a akkananna pappagamwangnga ki Jesus. Odduwera kappayino ginamwanga gumattukiyera si buwit andino korwanira a tolay, e nakikkanira ki Jesus. ³⁰Wasinoy, ino korwanira a Fariseo andino bafulundera a mammesturuwerana lintig, binaloreno initara. E sinapi'da sino adalanira i Jesus si, “Mayan makikkan anna makiinungkayu sino gumattukiyera si buwit andino korwanira a minalliwata tolay?”

³¹Udde i Jesusino nanombat sikwara, e sinapi'na si, “Inyeno mawag si doktor, nu bakkampelangino matakit? ³²Ammek inang sitawa mayag sino naggaddangngira a tolay, nu ammena lurino minalliwatira takesi mabboboliyera.”

Ino Mapeafu Sino Pallantangana Manggan
(*Mat. 9:14-15; Mar. 2:18-20*)

³³Agyanino korwanira a tolaya nassapit ki Jesus si, “Ino adalanira i Juan, dayandanira a mallantanga manggan anna makkararag, e kunna kappay sino adalanireno Fariseowera. Udde ino adalannuwera, ammera akwan, nu ammera lud manggan anna minum.”

³⁴Sinabbira i Jesus a niyamparig si, “Nu wara makkasar, kundokad si amme makikkanino bafulunino mangatawa a inayanna? ³⁵Udde duma'nganeno tiyempowa meanaw sikwareno mangatawa, kaserana mallantanga manggan.”

Ino Mapeafu Sino Bawuwa Tulduwi Jesus
(*Mat. 9:16-17; Mar. 2:21-22*)

³⁶Sinapikkappayi Jesus a niyamparig si, “Awana tolaya mappissay si bawuwa barawasi takesi iyappi'na sino dadan. Se nu antuweno akwana,

¹ 5:27 Ino sapitanna sino dami'na Griego: “Dumandangka sikwak.” Ino anggamma a sapitan, mebulun ki Jesus si adalanna.

darallanneno bawu, e ammena meannungino bawuwa sinnun sino keappitanna. ³⁷Awangkappaya miyekwa si talifawu sino dadana sinan anganga gaddang, se battakanna, mesayukino tayug, anna madaral kappayino gaddang. ³⁸Ino bawuwa tayug, bawu kappenadda gaddangino keyekwana. ³⁹Ino tata kappay, ino nawama minum sino dadana tayug, ammena angamma sinsimanino bawu, se kunna si nalawarino dadana nawamanna.”

Ino Mapeafu Sino Awna Aggimwangan

(Mat. 12:1-8; Mar. 2:23-28)

6 ¹Wasin tata a Sabadu a aggimwanganino Judyuwera, malallakadda Jesus sino aggumana namulan si trigo. E ino adalannera, nangappera sino dawana trigo, irurunda, kasera binulak e nakkanda. ²Udde naganino korwanira a Fariseo a nassapit sikwara si, “Mayan kontarandawino lintiddama kammarallino maggani sino awna aggimwangan?”

³Sinabbira i Jesus si, “Ammeyu kad binaseno inangwa i Ari David andino bafulunnera sin nabisinanira? ⁴Sinallungi David sino balayi Dios, nangngan sino tinapaya newa'lat ki Dios a kunnino lintiya kammaralla akkanannino bakkanna padi, e na'danna kappayino bafulunnera.” ⁵E inabambutani Jesus a nassapit si, “Ikkanaka Abbingnga Tolayino ana kalintiyanna a massapit sino damana a maangwa sino awna aggimwangan.”

Ino Lalakiya Pilayino Tata A Kama'na

(Mat. 12:9-14; Mar. 3:1-6)

⁶Wasin tata kappaya awna aggimwangan, inangngi Jesus sino tata a sinagoga ta manuldu. Agyan sinayino lalakiya pilayino diwanana kama'na. ⁷Agyangkappayino korwanira a mammetsturuwerana lintig anda Fariseowera a mallakkap ki Jesus nu pabbattunoyanneno lalaki sino awna aggimwangan, se mintufukira si ipaliwa'da sikwana ta wara pidarumanda. ⁸Udde ammuwi Jesusino ana sino nakanda, e sinapi'na sino lalakiya pilayino kama'na si, “Gumabwakka ta umangka sito nara'langammi.” E ginabwat e inang sino a'landa.

⁹Wasinoy, sinapiti Jesus sikwara si, “Bebutanku sikwayu nu sanneno anggammino lintiddama akwantam sino awna aggimwangan. Mangwetam si nalawad onnu narakkat? Misalak si tolai onnu mamapatay?”

¹⁰Ilangalanganera ammin, kasena sinapit sino lalakiya pilay si, “So'yarannu yan kama'nu.” Sino'yanna, e napiyen. ¹¹Udde nabbungubungutingke ino mallakkappira, e nattatarabbanda nu sanneno akwanda ki Jesus.

Ino Namiliyani Jesus Sino Karadwera A Apostolna

(Mat. 10:1-4; Mar. 3:13-19)

¹²Sinoya tiyempo, nanu'duwi Jesus sino tata kulud, e nappafafiya nakkararag ki Dios. ¹³Wasin kagigi'ba'nenoy, inayanneno adalannera, e

namili si karadwa sikwara a ngananna si apostolna, se dundunannera a umang manuldu. ¹⁴Irayawino nganganino pinilineri: i Simon (a nginanna si Pedro) anni Andres a kola'nga, da Santiago anni Juan, da Felipe anni Bartolome, ¹⁵da Mateo anni Tomas, i Santiago a abbingi Alfeo, i Simon (a ngananda si Patriota se ikaloneno lubbunna), ¹⁶i Judas a abbingi Santiago, anni Judas Iscariote a antuneno mallaku ki Jesus.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Matakitera

(Mat. 4:23-25)

¹⁷Wasin naddawu'da Jesus andino apostolnera, nitturira sino nakkanafana nakkakarampattanino odduwera a adalanna andino odduwera kappaya tolaya naggabwat sey Judea anna sey Jerusalem anda sino lulubbuna Tiro anna Sidon a ara'ni sino bebay. ¹⁸Inangngira sinay se angganda a dingngaggannino sapitanni Jesus, e ino matakitera, angganda si pabbattunoyannera. Inangkappayino naunagganira si narakkatta espiritu, e nepaanoneno inunag sikwara. ¹⁹Amminino naganira sinay, anggangkenadda appangan, se aneno pannakadama sikwana a mappabattunoy si takit. E nepabbattunoynera ammin.

Ino Nagasatira A Tolay Andino Kakallakkira

(Mat. 5:1-12)

²⁰Wasinoy, ilangngiyi Jesusino adalannera, e sinapi'na sikwara si, "Nagasakkayuwa pobiri, se mesapakkayuna sino patturayani Dios. ²¹"Nagasakkayuwa mabisin sito ingkein, se mabattuggayuna. "Nagasakkayuwa mattangit sito ingkein, se makkatawakayuna. ²²"Nagasakkayu nu kababannaddakayu anna ammerakayu anggam anna iyatataldakayu anna massapitira si narakkat mappeafu sikwayu gafu sino angnguruddaw sikwaka Abbingnga Tolay. ²³Nu kunnenayino akwanda sikwayu, maanggangkayungke nad e ilalattuyuweno aangandaw, se dokallingke ino labu'daw sey langit. Se ino akwanda sikwayu, kakunnaneno inangweno gagginafurera sino gumalabbunira i Dios si'in.

²⁴"Udde kakallakkayuwa ba'ngang, se inappayunnino mappaanggam sikwayu e awaninna innanamandaw.

²⁵"Kakallakkayuwa mabattug sito ingkein, se mabisinangkayuna. "Kakallakkayuwa makkatawa sito ingkein, se maloneno nakandaw e mattangikkayuna.

²⁶"Kakallakkayu nu dayawandakayu ammina tolay gafu se akwandopelangino panggamanda, se kakunnana kappayino nepaddayawino gagginafurera sino massisiriya a gumalabbun si'in."

Ino Aggangantam Sino Kakkalingatamira

(Mat. 5:38-48; 7:12)

²⁷Netuluyi Jesus a nassapit si, “Ino sapitangku sikwayuwa maningngag sikwak, anggammandonaddino kakkalingayuwera. Nalawannaggappayino akwandaw sino makkababannag sikwayu. ²⁸Ino magged sikwayu, arangngandonad ki Dios si bindisiyonannera, e ikararandokappayino mappadyatira sikwayu. ²⁹Nu wara manipang sino tata a paringilnu, passipangngu kappayino tafik, e nu wara mappa sino kadwatta'meno barawasim, iya'dangkappayino tata. ³⁰A'dannu naddino massiki inya a marang sikwam, e nu wara mappa sino kukwayu, ammeyu sapitan si iyulina. ³¹Akwandonad sino kasittoleyuweno anggangdawa akwanda sikwayu.

³²“Nu ino pelang manggam sikwayuweno anggammandaw, wara kad labu'dona ki Dios? Se massiki ino minalliwatira, anggammanda payino manggam sikwara. ³³E nu ino pelang mangwa si nalawad sikwayu ino pangwandaw si nalawad, wara kad labu'dona sinay? Se massiki ino minalliwatira, kunna kappay inayino akwanda. ³⁴E nu ino pelang ammyuwa miyuli sino takkawandeno patakkawandaw, wara kad labu'dona? Se massiki ino minalliwatira, patakkawandeno bafulundera se innanamanda a meyuliyeno nepatakkora. ³⁵Ammena nad kunninoyino akwandaw, nu ammeyu lud anggammannino kakkalingayuwera, e mangwakayu si nalawad sikwara. Mappatakkokayu sikwara massiki ammeyu innanaman si iyulira. Se nu kunnenayino akwandaw, dokallino labu'daw ki Dios, e mebilangkayu si abbingi Dios a Kapatayan. Se i Dios, naallak sino narakkattira a tolay andino ammera mappasalamat sikwana.”

Ino Anggukum Sino Bafuluntamira

(Mat. 7:1-5)

³⁶“Maawag si minangkallakayu a kakunna i Dios a Amayuwa minangkallak. ³⁷Antuweno ammeyu nad ukumannino bafulundawira ta sapitandaw si makastiguwera nad takesi ammerakayu pay ukumanni Dios a makastigu, nu ammeyu lud pakomanino bafulundawira ta pakomandakayu payi Dios. ³⁸Naallakayuwa manga'da sino bafulundawira e naallappena i Dios a manga'da sikwayu a ino angnga'dana, kunnangke natattad, nakuyukuyun, e mesawal. Se ino kaodduweno iya'dayu, antu kappeneno kaodduweno iya'dana sikwayu.”

³⁹Niyampariyi Jesus sikwara a nassapit si, “Dama kadda ifuyutino lappattino bulunna a lappat? Nu kunnenoyino akwanda, mada'nira a adwa sino dabbak. ⁴⁰Awangkappaya madala napatig amma sino mesturuna, udde nu nabalinnanino adalna, mekunnen sino mesturuna.

⁴¹“Mayan aggitannuweno bibissangnga ana sino mateno bulunnu, a ammem magi'nenno dokalla ana sino matam? ⁴²Ansannu massapit sino bulunnu si, ‘Ariyangkuweno ana sino matam,’ a ammem maiteno ana sitan matam? Ikka a massasannakam, ariyannubbuweno ana sino matam takesi nalawarino angngitam, kasem dama a ariyanino ana sino mateno bulunnu.”

Ino Kayu Andino Bungana

(Mat. 7:16-20; 12:33-35)

⁴³Sinapikkappayi Jesus si, “Ino nalawara kayu, ammena mammunga si narakkat, e ammena kappay mammungeno narakkatta kayu si nalawad. ⁴⁴Ino kaimunuwanna kayu ino bungana, se ino uway, ammena mammunga si igos, e ino anifung, ammena mammunga si ubas. ⁴⁵Kunna kappay sikwatama tolay. Ino nalawara tolay, nalawarino sapitanna se nalawarino ana sino nakamma. Udde ino narakkatta tolay, narakkattino sapitanna se narakkattino ana sino nakamma. Se ino sapitanna tolay, maggagbwapelang sino ana sino nakamma.”

Ino Adwera A Namata'dag Si Balay

(Mat. 7:24-27)

⁴⁶Netuluyi Jesus a nassapit si, “Mayan kundaw si ikkanakino Afuyu, gampade ammeyu kuruwannino sapitangku? ⁴⁷Ino umang sikwaka maningngag sino sapitangku e kuruwanna, kunnayawino piyampariyangku. ⁴⁸Mekunna si tolaya namata'dag si balay, a nakkokkob sino lubag kiyad si dina'nganeno batu e antuweno namata'dagganna. Wasin nalum, kina'naneno balay, udde ammena naansa, se nalawarino akkepata'dangnga. ⁴⁹Udde ino tolaya naningngag sino sapikku e ammena kuruwan, mekunna si tolaya namata'dag si balay sino pelang utunna lubagga awana fundasiyonna a mappatuyag sinay. Antuweno wasin nalum, naladda pelanga nagabba, e nadarallingke.”

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Aripannino Kapitan

(Mat. 8:5-13)

7 ¹Wasin nasinduwi Jesus a netuldu ammin inay sino tolayira, inang sey Capernaum. ²Agyan sinayino kapitanna sindaluwa taga-Roma a aneno aripanna a ikalona. Inaya aripan, matakit e gapapatayin. ³Wasin diningngaggino kapitan si ana i Jesus, dinundunno korwanira a pangafuwanna Judyu ta umanda ayani Jesus a mappabattunoy sino aripanna. ⁴Inangngira ki Jesus e nakiggimallakkira a nassapit si, “Inaya kapitan, meannunga duffunannu, ⁵se anggammandetama Judyu e nappepata'dag si sinagogatam.” ⁶Wasinoy, nebuluni Jesus sikwara.

Wasin ara'niyeran sino balayino kapitan, dinundunino kapitanino korwanira a bafulunna a umang manambal ki Jesus ta sapitanda si, “Afu,

ammekampelang maddutung, se ammena meannunga sumallungka sino balek. ⁷E kunna kappay sikwak, ammek meannunga umara'ni sikwam. Antuweno sapitannumpelang, e mabbattunoyinnino aripangku. ⁸Se massiki ikkanak, aneno mangituray sikwak, e ana payino sindalukira a iturayangku. Nu sapitangku sino tata si 'Umangka,' umang, e nu sapitangku kappay sino tata si 'Gumamwangka sitaw,' gumamwang, e nu sapitangku sino tata a aripangku si 'Akwannu yaw,' akwanna."

⁹Nakka'bawi Jesus sin naningngagganna sinay. Ina'langngeno odduwa tolaya nebulun sikwana, e sinapi'na si, "Sapitangku sikwayu, awana tolaya initaka kunnenoyino kinatuyangngeno angngurungnga, massiki sikwatama gakagaka i Israel." ¹⁰Wasin nuliyeno dinundunireno kapitan, nada'ngareno aripanna a nabbattunoyin.

Ino Nappaangngangoliyani Jesus Sino Abbingnga Balu

¹¹Ammena nabayag e inanda Jesus andino adalannera sino lubbuna ngrananda si Nain, e odduweno tolayira a nebulun sikwana. ¹²Wasin ara'niyeran sino lamwanganneno lubbun, nadambaldeno odduwera a tolaya umang mitanam sino lalakiya natay. Inaya natayino tata ke a abbingino balu.

¹³Naallakkani Jesusino inaneno natay sin naitana, e sinapi'na sikwana si, "Ammekan mattangit." ¹⁴E inara'niyi Jesus e iniggammanneno longun takesi mitturino mabboliyira. Wasin nitturira, sinapi'na sino natay si, "Buwanak, gumabwakka." ¹⁵E ginabwatino natay e naddamit. E sinapiti Jesus sino inana si, "Ayaninnino abbingngu. Nabiyayin."

¹⁶Ino tolayira a nagyan sinay, nakatalawira ammin e naddayawira ki Dios. Sinapitino korwanira si, "Mannakadameno gumalabbuna inang sito agyanantam." Sinapikkappayino korwanira si, "Ginamwangi Dios a misalak sikwatama tolena." ¹⁷Naddinnamino mappeafu ki Jesus andinaya inangwana sino lulubbunna Judea anda sino lallebanna a lubbun.

Ino Sinapiti Jesus Sino Dinundunira I Juan

(Mat. 11:1-6)

¹⁸Ino adalanira i Juan a Gumabawtisar, ma'angngira sikwana sino abbalurana nipadamag sikwana ammin inaya inangangwa i Jesus. Antuweno inayanneno adwera a adalanna, ¹⁹e dinundunera ki Afu Jesus ta bebutanda nu antuweno nekariyi Dios a gumamwang onnu wara keypad korwan si mataronan.

²⁰Wasin ginamwangira ki Jesus, sinapi'da si, "Dinundundakamiyi Juan a Gumabawtisar ta bebutammi nu ikkeno nekariyi Dios a gumamwang onnu wara keypad korwan si taronammi."

²¹Sinoya ginamwanganda, odduwera a tolaya nepabbattunoyi Jesus sino naddadaruma a taki'da, oddu kappaya tolaya nepaanoneno

narakkatta espirituwa nunag sikwara, e oddu kappay tolaya inarineno lappa'da. ²²Wasinoy, sinapi'na sino dinundunira i Juan si, "Mulikayu ki Juan ta umandaw sapitan sikwaneno inita anna diningngaddaw, ino lappat, makaitera, ino pilay, makalakarira, ino nakkutal, nabbattunoyira, ino bangngag, makadingngaggira, ino natay, nangngangoliyera, e ino nalawara damag, mebanyag sino mekakallakkira. ²³Itulduyu kappay sikwana si nagasatino tolaya awan daladudwana mappeafu sikwak."

Ino Sinapiti Jesus Mapeafu Ki Juan

(Mat. 11:7-19)

²⁴Wasin nanawinnino dinundunira i Juan, agyanino sinapiti Jesus sino tolayira sinay mapeafu ki Juan. Kunna si, "Sin inangngandaw sino agyanani Juan sey kalolowat, sanneno ginakkaddawa inita? Tata kadda tolaya kunnangke sikalla ipapallenna bayabag? ²⁵Nu bakkan, sanna mantuweno inandaw inita? Tata kadda tolaya nalawaringke ino barawasina? Bakkan, se ino mabbarawasiyera si kunnenay anna warawara sikwara, ino balena ari ino agyananda. ²⁶Sanna mat antuweno gakkuruwa inandaw inita? Tata kadda gumalabbun? On, gakkurug, tata a gumalabbun, udde ino kakuruwanna, nangatu amma si gumalabbun. ²⁷Se i Juanino sapitannino nepeturakka sapiti Dios a kunna si, 'Ananeno dundunanguwa maunta sikwama midadan sino pallakarannu.' ^m
²⁸Netuluyi Jesus a nassapit si, "Sapitangku sikwayu, awana tolaya neyanak sito lubagga nangatu amma ki Juan, udde massiki nu kunnenoy, ino kaabbafawana tolaya mesapat sino patturayani Dios, nangatu amma sikwana."

²⁹Ino kaodduwan sino naningngaggira ki Jesus, massiki ino gumattukiyera si buwit, kinurudda si gakkuruwino nepasapiti Dios ki Juan, antuweno nappabawtisarira ki Juan sin nanulduwanna kepay. ³⁰Udde ino Fariseowera andino mamnesturuwerana lintig, inammereno panggammani Dios si akwanda, e ammera nappabawtisar ki Juan.

³¹Sinapikkappayi Jesus si, "Sannadeno pikunnangku sino tolayira sito ingkein? Sanneno kakunnara? ³²Mekunna si abbinga aggatuttud sino a'langino allakuwana ayanino bulundera a makkarayam. Kunnino bulundera si, 'Massiki sanneno akwammi, ammekayu medagga. Nanontakkami, udde ammekayu nanalip. Nababbinungakami, udde ammekayu nantangit.' ³³Ireno kekunnandaw, se awaningke a anggandawa dingngaggan. Se i Juan, nallantanga mangngan anna ammena ninum, e sinapi'daw si, 'Naunaggan si narakkatta espiritu.' ³⁴E ikkanaka Abbingnga Tolay, nakikkan anna nakiinumak sikwayu, e sinapi'daw si, 'Itandaw inaya tolay! Nalawot anna minabbobok

^m 7:27 Malakias 3:1

anna mebumbulun sino gumattukiyera si buwit andino korwanira a minalliwat!’ ³⁵Udde massiki nu kunnenoyino sapitandaw, maita si gakkuruwa naggabwat ki Diosino tuldumi anni Juan gafu sino salinunu'na sino biyayino manguruwira.”

Ino Namakomani Jesus Sino Minalliwata Bafay

³⁶Wasin tata si aw, agyanino Fariseo a mingngan si Simon a nayag ki Jesus ta umang mangngan sino balera. Antuweno inangngi Jesus a mangngan sinay. ³⁷Sinaya lubbutun, agyanino minalliwata bafay. Wasin diningngangnga si ana i Jesus a makikkan sino balayino Fariseo, inang sinaya niyangkalin si nalawaringke a beduruwa napannu si bambangug. ³⁸Wasin sinallung sinay, inang sino likuri Jesus. Gafu se matattangit, nabateno takkiyi Jesus sino kalaluwana, e finunatanna sino abu'nga. Inamammaneno takkina, kasena binubbuwan sino bambangug.

³⁹Wasin initenyo Fariseo a nayag ki Jesus inaya inangwana, kunna sino nakamma si, “Nu gakkurungngadda gumalabbun yawa tolay, ammuna nad nu sanneno katolenenaya bafaya miiggam sikwana.”

⁴⁰Wasinoy, sinapiti Jesus sino Fariseo si, “Simon, aneno sapitangku sikwam.”

“Ma, Afu mesturu, sanneno sapitannu?” kunna.

⁴¹Wasinoy, niyampariyi Jesus a nassapit si, “Agyanino tata a tolaya nappagatut si pirak sino adwera a tolay. Ino tata, limatutino ginatu'na, e ino tata, limafulu. ⁴²Gafu se ammera makapaga, ammenan nepapaga. Inyana sikwara a adweno dodokkallino agganggamma sino nappagatut sikwara?”

⁴³Sinombati Simon si, “Tantaro nu ino tolaya dodokkallino gatu'na a ammenan pagan.”

“On, gakkurug yan,” kunni Jesus. ⁴⁴Ilangngineno bafay, kasena sinapit ki Simon si, “Itannu yawa bafay. Inayandak sino balem, udde awana nepaappam si danum ta unafangkuweno takkika gagangetam, udde yawa bafay, inunafanneno takkik sino kalaluwana e finunatanna sino abu'nga.

⁴⁵Ammerak kappay dinambala inumma a antuweno gagangetam, udde iyawa bafay, aggeuummanneno takkik kiyad sino ginamwanganku.

⁴⁶Ammengkappay ilananino abukku, udde antu, binubbuwanneno takkik si bambangug. ⁴⁷Sapitangku mantu sikwam, ino dokalla agganggamma nepaitana sikwak, antuweno mangipaita si napakomanino odduwa liwa'na. Udde ino tolaya bisangke ino liwa'na a napakoman, bisangke kappayino agganggamma ipaitana.”

⁴⁸Wasinoy, sinapiti Jesus sino bafay si, “Napakomanin amminino liwa'nu.”

⁴⁹Ino korwanira a makikkan, kunda sino nakanakanda si, “Sanneno katolena yaw a massiki ino liwat, pakomanna?”

⁵⁰Udde sinapikkappayi Jesus sino bafay si, “Gafu sino angngurungngu sikwak, nesalakangkan. Manokan a nalawannaddino nakammu.”

Ino Bafabbayira A Nebulun Ki Jesus

8 ¹Ammena nabayag, inang nannodoyuwi Jesus sino lulubbuna mangibanyag sino nalawara damag mappeafu sino patturayani Dios. Nebulunino karadwera a adalanna, ²andino korwanira a bafabbaya nepabbattunoyna sino taki'da anna nappaanawanna sino narakkattira a espirituwa nunag sikwara. Inayira a bafabbay, i Maria Magdalena a nappaanawanna si pituwa narakkatta espiritu, ³i Juana a atawa i Cusa a katalakki Herodes, i Susana, andino odduwa kappaya bafulundera. Ino inangwara ammin, nanga'dera sino kukwara a iduffunda sikwara Jesus andino adalannera.

Ino Amparig Mappeafu Sino Inang Nawwarit

(Mat. 13:1-9; Mar. 4:1-9)

⁴Wasi tata si aw, odduwa tolaya maggagamwang sino agyanani Jesus a naggabwat sino lulubbuna inangnganna. Wasin nakkakarampattiran, niyampariyi Jesus a nanuldu sikwara si, ⁵“Aneno tolaya inang nawwarit si aggik sino umana. Wasin aggewarawarit, naddattuveno korwana aggik sino dammingnga dalan, nappipi'nakkanino tolayira, e ina'namino mammanukira. ⁶Ino korwana newari'na, naddattu sino kabatuwana bisangkeno lubangnga. Wasin nattufuwera, nalanira a nalelay, se nammennino nattufuwanda. ⁷Ino korwangkappay, naddattuwa sino kasaitan, e neyindanino asita nattufu e ilintu'danino mula. ⁸Udde ino korwana newari'na, naddattuwa si nalawara lubag, nattufuwera e nammungera si sittatut.” E inabambutani Jesus a nassapit si, “Ikkayuwa maningngag sito ampariggu, dandammandonaddino diningngaddaw.”

Ino Anggamma Sapitannino Amparig Mappeafu Sino Inang Nawwarit

(Mat. 13:10-23; Mar. 4:10-20)

⁹Wasinoy, nabbebutino adalanira i Jesus sikwana nu sanneno anggamma sapitan inaya amparingnga. ¹⁰Sinabbira i Jesus si, “Ipakaammuwi Dios sikwayuweno ammena nepakaammu si'in mappeafu sino patturayanna, udde sino korwanira, amparibbelangino usarangukuwa manuldu sikwara, takesi massiki nu aggitanda, ammera maimunuwan, anna massiki nu aggadingngagganda, ammera maawatan.

¹¹“Antuyawino anggamma sapitan inaya ampariggu. Ino aggika newarit, antuweno sapiti Dios. ¹²Ino naddattu sino dammingngeno dalan, antuweno keyampariyanino tolayira a maningngag sino sapiti Dios, kase gumamwangi Ofag e ariyanna sino nakandeno sapita diningngadda takesi ammera mangurug anna mesalakan. ¹³Ino naddattu sino kabatuwan, ireno tolaya

manggamma mangurug sin naningngagganda, udde ammena sumallungino sapit sino nakanda, e nu wara gumamwang si dya'da, talekkurandeno angngurudda. ¹⁴Ino naddattu sino kasasitan, ireno tolaya maningngag sino sapiti Dios, udde nakungkulino nakanda gafu sino paddararananda sino maawadda, ino buma'nangnganda, andino pangwanda sino mappaanggam sikwara sito lubag, antuweno mabbung sino sapita diningngadda e ammena makapammunga. ¹⁵Ino kappay naddattu sino nalawara lubag, ireno tolaya nalawarino aggangwara a kuruwandangke ino sapiti Dios a diningngadda. Iyimfunda sino nakanda e mattalaginarira a mangurug sinay kiyad si wara pattupakkanna sino biyadda.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Lampara

(Mar. 4:21-25)

¹⁶Niyampariggappayi Jesus a nassapit si, “Awana tolaya mitaggab si lampara, kasena kallabban onnu iyekwana sino gukamma katri, nu ammena lud itappat takesi masirwatanino sumallungira. ¹⁷Kunna kappayino neyampariggu, ammina neimad onnu ammena nepakaammu sito ingkein, mepakaammuna ta maawatanino anggamma sapitan sino maddagguna aw. ¹⁸Lawarandonadda dingngaggannino sapitangku, se ino tolaya manggamma mangwa sino dingngagganna, madadaggananneno angngawa'na, udde ino tolaya ammena mangwa sino dingngagganna, massiki ino bisangnga aringnga si ammuna, maawanna.”

Ino Ina I Jesus Andino Kakkola'ngera

(Mat. 12:46-50; Mar. 3:31-35)

¹⁹Wasinoy, ginamwangino ina i Jesus andino kakkola'ngera sino agyananna, udde ammera makaara'ni sikwana gafu sino kaodduweno tolayira. ²⁰E agyanino nituldu ki Jesus si, “Anara inam andino kakkola'nguwera sino lasin, e anggandaka a itan.” ²¹Udde sinabbira i Jesus si, “On, udde aneno korwanira a ibilangku si inak anda kakkolakku, ireno maningngag sino sapiti Dios e akwanda.”

Ino Nappasiyanakkani Jesus Sino Kalipappag Andino Palung

(Mat. 8:23-27; Mar. 4:35-41)

²²Wasin tata si aw, sinapiti Jesus sino adalannera si, “Mangngetam sey dammangnga bebay.” E natakayira si abang e nanawiran. ²³Wasin aggedadamangira, nakaturuwani Jesus. Kaka'meng kelanga nakkalipappag e gapapannuwennino abanda si danum e ngananda si lumannaddiran. ²⁴Antuweno ginammiyanda i Jesus a sinapi'da si, “Afu, Afu, malimattetamun!”

Ginabwati Jesus, e sinunneno kalipappag andino palung ta suminakkira, e ilammattinnino kalipappag anna nassiyannakkinnino

palung. ²⁵Wasinoy, sinapi'na sino adalannera si, “Mayan naawaninnino annala'daw sikwak?”

Udde nakka'bawira anna nakatalawira e nakkakibikibebutira si, “Sanneno katolena yaw? Se massiki ino kalipappag andino palung, tunannera e kuruwandeno sapitanna.”

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Lalakiya Taga-Gerasa A Naunaggan
(*Mat. 8:28-34; Mar. 5:1-20*)

²⁶Wasinoy, netuluyda Jesus a naddammang sino bebay kiyad si ginamwangira sino sakopanna Gerasa a dammangngeno Galilea.ⁿ

²⁷Wasin gina'dangira e inulluwi Jesus sino abang, dinambalino tata a lalakiya naggabwat sinaya lubbuna naunaggan si narakkatta espiritu. Inaya lalaki, nabaya aggaboyang anna ammena magyan sino balay se magyampelang sino agwefa attanammanda. ²⁸⁻²⁹Namipidya a pinadyatanino narakkatta espiritu, e massiki balurannino kalubbunannera e kadenandeno kamat anna takkina, garattatanneno kadena e ifuyutino narakkatta espiritu sinaya kalolowat. Antuweno wasin initana i Jesus, nakkulawu e namalitud sino a'langnga. Nekokwana a nassapiti si, “Jesus a Abbingi Dios a Kapatayan, sanneno gakkannu sikwak? Makiggimallakkak sikwam ta ammerak paidaman!” Antuweno sinapi'na, se sinapitinni Jesus si umanonaddino narakkatta espirituwa inassad sikwana.

³⁰Wasinoy, nebebuti Jesus si, “Sanneno angannu?”

“Rinifurifu,” nesomba'na, se odduweno narakkatta espirituwa inassad sikwana. ³¹⁻³²Agyan sinayino odduwera a bafuya maddukiruk sino sanna'nga kulud. Nakiggimallakkino narakkattira a espiritu ki Jesus si ammenera pabonan sino bituwa awana pakkiyaranna a kakastiguwanda, nu ammenera lud purayan ta munaggira sino bafuyira. E nepurenera.

³³Wasinoy, inanawanino narakkattira a espirituweno lalaki e inangngira nunag sino bafuyira. Naddadaraddaggino bafuyira a naddawut, nangawwatira sino dabba'ngeno bebay, nadara'nira, e nalimattira ammin.

³⁴Wasin initeno mindaggira sino bafuy inaya nakwa, nabbafukalira a inang nituldu sino kalubbunandera anda sino sina'lifandera.

³⁵Antuweno inang initeno tolayireno nakwa. Wasin ginamwangira sino agyananda Jesus, initareno lalakiya inanawanino narakkattira a espirituwa aggatuttud sino a'langi Jesus a nabbarawasiyen anna nalawarinnino nakamma. Antu gafuna, nakatalawira ammin.

³⁶Ino nakaitera sino nakwa, netuldura sino korwanira nu ansanna

ⁿ 8:26 Ino neturak sino korwana manuskrituwa anganna yawa lubbun, Gadara onnu Gergesa.

nabbattunoyino lalakiya naunaggan. ³⁷Amminira a naggabwat sino sakopanna Gerasa, nakiggimallakkira ki Jesus ta umanonad sinaya lubbunda, se nappelalotino talora. Antuweno nattakera Jesus sino abang ta umanawira.

³⁸Ino lalakiya inanawanino narakkattira a espiritu, nakiggimallak ki Jesus ta mebulun nad sikwana, udde sinapiti Jesus si, ³⁹“Nalawad nu mulikan sey baleyu ta sapitannu amminino inangwa i Dios sikwam.” Nanawino lalaki, e awana ammena inangngan sino lubbunda a nituldu sino inangwa i Jesus sikwana.

Ino Abbingi Jairo Andino Bafaya Nanengged Sino Barawasiyi Jesus
(*Mat. 9:18-26; Mar. 5:21-43*)

⁴⁰Wasin nulira Jesus sino dammangnga bebay, maanggammino odduwera a tolaya nappagamwang sikwana, se aggataronanda.

⁴¹Wasinoy, ginamwangino tolaya mingngan si Jairo a tata a pangafuwan sino sinagoga sinay. Namalitud sino a'langi Jesus e nakiggimallak ta mebulun sikwana a muli sino balena, ⁴²se gapapatayinnino tata ke a abbingnga a bafaya karadweno runna.

Wasin aggelakalakari Jesus a umang sinay, nasalpitin sino odduwera a tolaya nebulun sikwana. ⁴³Ino tata sikwara, ino bafaya aggedada si karadwa si run. Massiki kanayuna mappaagas, awana makapabbattunoy sikwana. ⁴⁴Inara'ni sino likuri Jesus e sinenggenneno leleneno barawasina. Assenggenna lang sino barawasina, ilammattinnino adana. ⁴⁵Sinapiti Jesus si, “Inyeno nanengged sikwak?”

Udde tatatata sikwara, sinapi'da si bakkannira. E sinapiti Pedro si, “Afu, odduweno tolayira a maddadara'lina manalpit sikwam.”

⁴⁶Udde sinapiti Jesus si, “Aneno nanengged sikwak, se gini'nak si aneno pannakadama a nallawan sikwak.”

⁴⁷Wasin naimunuwanino bafay si ammuwi Jesusino inangwana, inara'ni sikwana a mayya'yak, e namalitud sino a'langnga. Sinapi'na sikwana sino nara'langanino tolayira ino gafuneno nanenggeranna sikwana andino nabbattunoyanino taki'na. ⁴⁸E sinapiti Jesus sikwana si, “Ikka a abbingku, gafu sino angngurungngu sikwak, nabbattunoykan. Manokan a nalawannaddino nakammu.”

⁴⁹Wasin makitatabbagepayi Jesus sino bafay, ginamwangino naggabwat sey balera Jairo a nassapit sikwana si, “Ammetamun talantanannino mesturu, se natayinnino abbingngu.”

⁵⁰Udde diningngaggi Jesus inaya sinapi'na ki Jairo, e sinapi'na sikwana si, “Ammeka maddararan. Pattuyaggannu lurino angngurungngu sikwak, e mabbattunoyneno abbingngu.”

⁵¹Wasin ginamwanda Jesus sino balera Jairo, awana nepatallungi Jesus a nebulun sikwana, fera pelang sikwara Pedro, Juan, anni Santiago,

andino mapparanakireno abbing. ⁵² Amminino tolayira a ana sinay, tantangitanda anna babbiningandeno abbing. Udde sinapiti Jesus sikwara si, “Ammekayu mattangit. Ammena natayino abbing, maturubbelang.”

⁵³ Kinakkatawanda i Jesus, se ammuran si natayin. ⁵⁴ Udde iniggammani Jesusino kama'nenno abbing e sinapi'na sikwana si, “Ikka a abbing, gumabwakkan.” ⁵⁵ Nangngangoliyeno abbing e ginabwatin. E sinapiti Jesus a pakkananda. ⁵⁶ Nakka'bawino mapparana'ngera, udde sinunira i Jesus si ammera sapasapitan inaya nakwa si massiki sanna a tolay.

Ino Nanundunani Jesus Sino Karadwera A Adalanna

(Mat. 10:5-15; Mar. 6:7-13)

9 ¹ Wasin tata si aw, inayani Jesusino karadwera a adalanna, e nakkakarampattira. E na'dannera si pannakadama anna kalintiyana mappaanaw sino ammina narakkatta espiritu anna mappabattunoy sino matakitira. ² E dinundunera ta umangngira mibanyag mappeafu sino patturayani Dios anna mappabattunoy sino matakitira. ³ Netunna sikwara si, “Ammekayu miyangkalin si massiki sanna a awandaw sino pannodoyuwandaw. Ammekayu miyangkalin si tokud, pasiking, maakkan, pirak, onnu pamataliyandaw. ⁴ Nu wara mayag sikwayu sino balera, antu naddino pagyanandaw kiyad si umanokayu sinaya lubbu. ⁵ Udde nu wara lubbuna umangngandaw, e awana mappadilot sikwayu anna ammera anggama dingngaggannino tulduyu, umanokayu sinay, e so agganoyu, tattakandawino lafuk sino takkiyu ta antuweno pangammuwanda si ireno makammu sino kakastiguwanda.”

⁶ Wasinoy, ginikkatino adalannera e inangngira nannodoyug sino lubbuna mangibanyag sino nalawara damag anna mappabattunoy sino matakitira.

Ino Nakungkulanino Nakamma Herodes

(Mat. 14:1-12; Mar. 6:14-29)

⁷ Wasin nadingngaggi Gubernur Herodes sey Galilea ammin inaya inangangwa i Jesus, nakungkulino nakamma, se aneno nassapitira si nangngangoliyenni Juan a Gumabawtisar. ⁸ Ino korwanira, sinapi'da si nappaddenni Elias, e ino korwanira kappay, sinapi'da si aneno gumalabbun si'ina nangngangoli. ⁹ Udde i Herodes, sinapi'na si, “Nepafutulku ke i Juan. Inyada inaya tolaya sapitanda?” E mangiyafu sinoy, aggadandammanna nu ansanneno mita ki Jesus.

Ino Namakkanani Jesus Sino Nasuruk Si Limarifuwera A Tolay

(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Jn. 6:1-15)

¹⁰ Wasin nuliyo apostolira ki Jesus, netuldura sikwaneno ammina inangwara. E nebulun sikwara a inang sino lubbuna Betsaida a ira

pelang. ¹¹Udde wasin inammuwanino tolayira si inangngira sinay, dinandanandera. E ina'langira i Jesus e sinulduwannera mapeafu sino patturayani Dios. Nepabbattunoyna kappayino matakitira sikwara.

¹²Wasin maffuwafin, inangngino adalannera sikwana e sinapi'da si, "Paanawannuweno tolayira ta umangngira mita si akkananda anna paturuwanda sino kaara'niyanira a lubbun anna bafalay, se gakkuruwingke a awana bafalay sitaw."

¹³Udde sinapiti Jesus sikwara si, "Ikkayunnino mamakkan sikwara."

E sinabbadda si, "Lima ke a tinapay anna adwaggiya tinapeno ana sitaw. Anggamu si umangkami maggatang si akkanan yo odduwera a tolay?" ¹⁴Antuweno sinapi'da se ino kaodduweno lallakiyera pelang, inang si limarifu.

Udde sinapikkappayi Jesus sino adalannera si, "Pattutturandawira si allalimafulu." ¹⁵E antuweno inangwara. ¹⁶Wasinoy, inappa i Jesusino lima a tinapay annino adwaggiya tinapa, ginaradwana e neya'dana sino adalannera ta iyannera sino tolayira. ¹⁷Nangnganira ammin e nabattuwira, kase inampattino adalannereno nabuna, e karadwa a basketino pinannura.

Ino Nassapitani Pedro Sino Katotolayi Jesus

(Mat. 16:13-21; Mar. 8:27-31)

¹⁸Wasin tata si aw, nittata i Jesus a makkararag, ino pelang adalannereno bulunna. Wasin nasindu, nebebu'na sikwara si, "Sanneno sapitannino tolayira mapeafu sikwak?"

¹⁹"Aneno massapitira si ikka i Juan a Gumabawtisar. Kunnino korwanira si ikka i Elias, e kungkappayino korwanira si ikkeno tata gumalabbun si'ina nangngangoli," nesomba'da.

²⁰"Udde ikkayu pay," kunni Jesus, "sanneno kundaw mapeafu sikwak?"

Sinabbi Pedro si, "Ikka i Kristo a nekariyi Dios a gumamwanga matturay."

²¹E netuni Jesus sikwara si ammera naggepay sapitannino katotolena si massiki sanna a tolay. ²²E netuluyna a nassapit si, "Ikkanaka Abbingnga Tolay, maawa madyatanakungkena. Inona pangafuwanirana padi, ino mamnesturuwerana lintig, andino korwanira a pangafuwan, ammayandak e papapatera'nga, udde pangngangolinda'nga i Dios sino mekatalluwa aw."

Ino Biyayino Mesapat Ki Jesus

(Mat. 16:24-28; Mar. 8:34-9:1)

²³Wasinoy, inayani Jesusino odduwera a tolay andino adalannera, e sinapi'na sikwara ammin si, "Ino manggamma mesapat sikwak,

talekkuranna naddino urenangkepay. Kunnangke buttunganna naddino krusna kadda aw, se inona urekino tuntulanna, massiki antuweno ipatena. ²⁴Se ino mikalow sino biyangnga, matekappena. Udde ino matay gafu sino angngurungnga sikwak, ananeno biyaya manmayuna iya'da i Dios sikwana. ²⁵Se sanna kaddino pallawaranneno tolay nu akwana amminino kinaba'nang sito lubag, e matena e makastigu si makkikiyad? ²⁶Ino tolaya maatalla mana'dag sikwak andino itulduk, maatallak kappena a mita'dag sikwana ki Dios nu muliyak. Se ikkanaka Abbingnga Tolay, muliya'nga a mangipaita sino kedayawangku andino kedayawani Ama andino anghelnera. ²⁷Gakkurug yo sapitangku sikwayu, aneno korwanira sikwayu sitawa ammera matay makkiyad si itandeno patturayani Dios.”

Ino Nangkakwanino Baggiyi Jesus

(Mat. 17:1-8; Mar. 9:2-13)

²⁸Wasin nalla'wutino talingguwan nangiyafu sin nassapitani Jesus sinay, inayannara Pedro, Juan, anni Santiago, e nanu'duwera sino tata a kulud ta makkararira. ²⁹Wasin aggekarakarari Jesus, nangkakweno baggina, e ino barawasina, naffurawa mangngilikilit. ³⁰⁻³¹Wasinoy, nappaddeno adwera a lallakiya mangngilikilikappayino baggira a makitatabbag ki Jesus a da Moises anni Elias. Ino sapitanda, ino ara'niyenna katayanna sey Jerusalem a keyakkuruwanino planowi Dios. ³²Naturudda Pedro, e wasin nafatira, initaren mangngilikilitani Jesus andino adwera a lalakiya nakita'dag sikwana. ³³Wasin gaaanawino adwera a lallaki sino agyanani Jesus, sinapiti Pedro sikwana si, “Afu, nalawad se ayawetam sitaw. Mangwakamin lud si talluwa bawi, tata sikwam, tata ki Moises, anna tata kappay ki Elias.” Kunnenayino sinapi'na, se ammena inammuweno sapitanna.

³⁴Wasin aggedamadamikkepay, kaka'meng kelanga nakulmutanira ammin si dulam. Naselladdanda Jesus, e nakatalawino adalannera. ³⁵E aneno damita naggabwat sino dulamma kunna si, “Antuyawino Abbingkuwa pinilik. Dingngaggandonaddino sapitanna.” ³⁶Wasin nibbattino naddamit, i Jesus pelanginnino initara. Inaya adalannera, awaningke a nassapitanda mappeafu sinaya initara makkiyad si inanawi Jesus sikwara.

Ino Nappaanawani Jesus Sino Narakkatta Espirituwa

Inassad Sino Abbing

(Mat. 17:14-18; Mar. 9:14-29)

³⁷Wasi kadarama'na, naddawu'da Jesus sino kulud, e odduweno tolayira a nanambal sikwana. ³⁸E agyanino tata sikwara a lalakiya nakkulawuwa nassapit si, “Afu mesturu, allakkannu abbu yo abbingku

se tatatata ke, ³⁹e naunaggan si narakkatta espiritu. Kadda umassad sikwana, makkulawu, makkoldat, anna malluluweno wangi'na. Padyatannangke ino baggina e ammenangke pimwangan. ⁴⁰Inarangku sino adalannuwera si paanawanda naddino inassad sikwana, udde ammera dama a akwan.”

⁴¹“Ikkayuwa tolay sito ingkein, awaningke angnguruddaw anna ammekayu matulduwan!” kunni Jesus. “Naansa matino panguruwandawa nabayakunna nakiigyan sikwayu? Makapidyak kepaya manus sikwayu?” Kasena sinapit sino ameno abbing si, “Iyangguweno abbingngu sitaw.”

⁴²Wasin umara'niyeno abbing ki Jesus, iletwarino narakkatta espiritu e nakkoldat. Udde nepaanawi Jesusino narakkatta espiritu e nepabbattunoyнено abbing, kasena neuli sino amana. ⁴³E nakka'baw amminino tolayira sino pannakadama i Dios a initara sino inangwa i Jesus.

Ino Nipidwani Jesus A Nilabbun Sino Katayanna

(Mat. 17:22-23; Mar. 9:30-32)

Wasin aggaka'bokepayino tolayira sino ammina inangangwa i Jesus, sinapi'na sino adalannera si, ⁴⁴“Ammeyu kalyawan yawa sapitangku sikwayu. Ikkanaka Abbingnga Tolay, ara'niyenna meyalawatak sino tolayira kesi akwanda sikwakino massiki sanna a angganda.” ⁴⁵Udde ino adalannera, ammera ammuweno anggama sapitannino sinapi'na, se neimagepay takesi ammera maawatan, e nattalawira a mabbebut sikwana mappeafu sinay.

Inyeno Kapatayan?

(Mat. 18:1-5; Mar. 9:33-37)

⁴⁶Wasinoy, nattatarukkiyeno adalannera nu inyeno kapatayan sikwara. ⁴⁷Udde ammuwi Jesusino ana sino nakanda, antuweno nayag si tata a abbing e nepata'dangnga sino idangnga. ⁴⁸E sinapi'na sikwara si, “Ino mangawat sino abba fawa tolaya kakunna yawa abbing gafu sino angngurungnga sikwak, ikkanakino inawa'na, e ino mangawat sikwak, inawa'na kappayino nanundun sikwak. Se ino kaabba fawan sikwayu, antuweno kapatayan.”

Ino Ammera Kumontara, Ireo Buluntam

(Mar. 9:38-40)

⁴⁹Wasinoy, sinapiti Juan ki Jesus si, “Afu, aneno initamiya tolaya mappaanaw si narakkatta espiritu a usaranneno angannu, e inallanggammi se bakkanna buluntam.”

⁵⁰“Ammeyu allangngan,” kunni Jesus, “se ino ammena kumontara sikwayu, antuweno bulundaw.”

Ino Nammayanino Taga-Samariyera Ki Jesus

⁵¹Wasin ara'niyennino puliyani Jesus sey langit, neyakkannangke a umang sey Jerusalem. ⁵²E nanundun si maunta sikwana a umang sino tata lubbunna Samaria ta midadanira sino awanna. ⁵³Udde ino tolayira sinay, ammera anggama umangngi Jesus sino lubbunda, se ammura si umang sey Jerusalem a lubbunino Judyuwera.

⁵⁴Wasin diningngadda Santiago anni Juan a adalannerenay, sinapi'da sikwana si, “Anggammu ta arangngammi ki Dios ta mana'nag si afuy takesi masikkulanira?” ⁵⁵Udde ina'langi Jesus sikwara e inallangnganera. ⁵⁶E inangngira si korwana lubbun.

Ino Kadyatanino Mebulunira Ki Jesus

(*Mat. 8:19-22*)

⁵⁷Wasin aggelakalakarira, agyanino tolaya nassapit ki Jesus si, “Mebulunak sikwam massiki sintawino umangngannu.”

⁵⁸Sinombati Jesus si, “Massiki ino amutitira, aneno agwefa pabbalayanda, andino mammanukira, aneno umu'dera, udde ikkanaka Abbingnga Tolay, awana fustu si pagyanangku.”

⁵⁹Sinapikkappayi Jesus si korwana tolay si, “Mebulungka sikwak.” Udde sinabbangnga si, “Afu, mebulunak sikwam, udde mattarongka, ta umangku abbu itanammi amak.”

⁶⁰Udde sinabbi Jesus si, “Purayannuweno natay ta itanammino bulunna a kunnangke natayira kappay se ammera mangurug sikwak. Udde inonad akwanna, umangka mibanyag mappeafu sino patturayani Dios.”

⁶¹Ana kappayino tata a nassapit ki Jesus si, “Afu, mebulunak sikwam, udde umangku abbu ituldu sino kabalekira.”

⁶²Udde sinabbi Jesus si, “Ino tolaya maraduwa makalalangngi, awana serbineno tarabafuna. Kunna kappayino tolaya manggama mebulun sikwaka ammena pittatanino nakamma sino angngurungnga sikwak, ammena dama a masserbi sino patturayani Dios.”

Ino Nanundunani Jesus Sino Kawalufuluwera Si Adwa A Adalanna

10 ¹Wasin nasindu inoy, namiliyi Jesus si kawalufuluwera si adwa a korwana tolay sino adalannera, e dinundunna si siggadwa ta mauntera a umang manuldu sino lulubbuna umangngannana. ²E sinapi'na sikwara si, “Meyamparig si apayino tolayira a mawag si manuldu sikwara. Odduwen naddino magani, udde bisangngira ke ino maggani. Arangngandonad ki Dios a makwan apay ta manundun si korwanira a manulduwa meyamparig si maggani. ³Umangkayu! Udde mappalangayu, se dundunantakayu sino narakkattira a tolaya kundawingke ino

karnerowa umang sino agyananino kattalatalawira a sumarona atu. ⁴Ammekayu miyangkalin si pirak, pasiking, onnu pamataliyandawa sapatut, e ammeyu talantanannino umangngandawa makitatabbag nu wara dambalandaw sino dalan. ⁵Nu sumallungkayu sino tata a balay, sapitandaw sino agyanira sinay si, 'Bindisiyonandakayu naddi Dios.' ⁶Nu meannungira a mabindisiyonan, gakkuruwa mabindisiyonanira, udde nu ammera meannunga mabindisiyonan, ammena makwa. ⁷Nu wara mappadilot sikwayu, antuweno pagyanandaw e ammekayu malalit. Ammekayu kappay maatalla mangngan anna minum sino iya'landa sikwayu, se ino mattarabafu, meannunga matandan. ⁸Antu gafuna, massiki sanna a lubbuna umangngandaw, nu paddilotandakayu, akkanandawino iya'landa sikwayu. ⁹Pabbattunoyandawino matakitira, e sapitandaw sino tolayira sinay si, 'Ara'niyen sikwayuweno patturayani Dios.' ¹⁰Udde nu umangkayu si tata a lubbun e ammerakayu anggama paddilotan onnu dingngaggan, umangkayu sino dalan e sapitandaw sikwara si, ¹¹'Massiki ino lafu'ngeno lubbundawa sinikkap sino takkimi, tattakammi takesi antuweno pangammuwandaw si ikkayuweno makammu sino kakastiguwandaw. Udde dandammandonad si inara'niyeno patturayani Dios sikwayu, gampade inammeyu.' Antu naddino sapitandaw sikwara," kunni Jesus. ¹²"Se sapitangku sikwayu, nanu mada'ngeno pangukumani Dios sino ammina tolay, nadamma'nenno kastiguweno tolayira sinay amma sino kastiguweno taga-Sodoma."

Ino Sinapiti Jesus Mapeafu Sino Ammenera Mabboboli
(*Mat. 11:20-24*)

¹³Wasinoy, netuluyi Jesus a nassapit si, "Kakallakkayuwa taga-Corazin anna taga-Betsaida! Se oodduweno kakka'bawa inangwak sino lubbundaw, udde ammekayu nabboboli sino liwa'daw. Nannud sey Tiro anna sey Sidonino^p nangwangku sinayira a kakka'baw, nabayiran nadda nabbarawasi si nakarumisanga sinnun anna nabburayit si lallang sino ulura a mangipaita si nabboboliyera. ¹⁴Antuweno nalamponeno kastiguweno taga-Tirowera andino taga-Sidonira amma sikwayu naso awa pangukumani Dios sino tolayira. ¹⁵Ikkayu kappaya taga-Capernaum, ariddonakuy si meyantokayu kiyad sey langit. Gampade madyadyatanggayuna a kunnangke metakkuggayu sey infiyernu."

¹⁶Sinapiti Jesus sino adalannera si, "Ino maningngag sino sapitandaw, ikkanakino diningngangnga. E ino mammayira sikwayu, ikkanakino

° **10:12** Nu anggammuwa basanino mapeafu sino lubbuna Sodoma, itannu sino Genesis 18–19. ° **10:13** Ino naganira sey Tiro anna Sidon si'in, naddinnamira si ireno kararakkattan. Ino sinapitino gumalabbunira mapeafu sino kakastiguwanda, basannu sino Isaias 23:1-18; Ezekiel 26-28; Amos 1:9-10.

inammera, e ino mammay sikwak, i Dios a nanundun sikwakino inammera.”

Ino Nuliyanino Kawalufuluwera Si Adwa Ki Jesus

¹⁷Wasin nuli sikwaneno kawalufuluwera si adwa a dinunduni Jesus a manuldu, nappelalotino aanganda, e sinapi'da si, “Afu, massiki ino narakkattira a espiritu, kinuruddakami sin nusarammi sino ngannuwa mappaanaw sikwara.”

¹⁸“On,” kunni Jesus, “se initaki Satanas a nadda'na naggabwat sey langita kunnangke ino kilat nu mangilat. ¹⁹Gakkuruwa a'dantakayu sino pannakadama a mangaffut sino ammina pannakadama i Satanas, e massiki ipi'na'dawino ulag anna mallagama, awana maansa sikwayu. ²⁰Udde bakkannad inaya pannakadamayuwa mangaffut sino narakkattira a espirituweno mappaaanggam sikwayu, nu ammena lurino mappaaangammad sikwayu ino nelistanino angandaw sey langit.”

Ino Aanggammi Jesus

(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

²¹Sinoy kappaya tiyempo, maanggammingke i Jesus gafu sino Espirituwi Dios, e nakkarara nassapit si, “Ama, ikka a Afu sey langit anna sito lubag, mappasalamatak sikwam, se ino kakuruwan mappeafu sikwaka ammem nepakaammu sino nalaingira anna diyadalira a tolay, antuweno nepakaammum sino awana adalda. Mappasalamatak sikwam, Ama, sinaya nakwa, se antuweno panggammanu.”

²²E sinapiti Jesus sino odduwera a tolay si, “Ikkanakino nitalakkani Ama si amamin. Awana makaammu sikwak nu bakkanni Ama, e awangkappaya makaammu ki Ama nu bakkannappelanga Abbingnga andino tolayira a pilingkuwa pangipakaammuwan.”

²³Wasinoy, nallangngiyi Jesus sino adalannera, e sinapi'na sikwara pelang si, “Nagasa'na amminino mita sino initayuwa inangwak.

²⁴Sapitangu sikwayu si odduweno gumalabbunira anna ariyera a nanggama mita sino initayu, udde ammera naita, e angganda kappaya dingngaggannino diningngaddaw, udde ammera nadingngag.”

Ino Amparig Mappeafu Sino Nalawara Taga-Samaria

²⁵Wasin tata si aw, agyanino mesturuna lintiya inang ki Jesus ta dalodawanna. Sinapi'na si, “Afu mesturu, sanneno akwangku takesi maa'danak si biyaya manayun?”

²⁶Sinabbi Jesus si, “Sanneno sapitannino neturakka lintiya Moises? Sanneno angngawa'nu sinay?”

²⁷Nesombakkappayino mesturuna lintig si, “Ino nepeturakki Dios, kunna si, ‘Anggammanu naddi Dios a Afum, e pittatannuweno

ammuna nakammu, ammuna urem, ammuna tuyangngu, annino ammuna kinalaingngu sikwana.’^q E kunna kappay si, ‘Anggammannu naddino kasittolem a kunna payino agganggammu sino baggim.’”^r

²⁸“Gakkurug yana nesomba’nu,” kunni Jesus. “Nu antuweno akwanna, maa’dangka si biyaya mannayun.”

²⁹Udde anggam inaya mesturuna lintiya ipaita si fustuweno akwanna, antuweno nebebu’na kappay ki Jesus si, “Inyera kaddino kasittoleka anggammangku nad?”

³⁰Wasinoy, niyampariyi Jesus a nassapit si, “Agyanino kakunnatama Judyu a naggabwat sey Jerusalem a maddawuta umang sey Jerico. Wasin agyangkepay sino dalan, dino’manino tulisanira e inappereno ammuna ana sikwana, pati sino barawasina, e binadabaddu’da kiyad si gapapatayin, kasera inanawan.

³¹“Wasinoy, agyangkappayino padina Judyu a maddawut sinaya dalan, udde wasin initanenaya tolay, ilisiyanna e ila’wutanna.

³²Agyangkepayino gakagaka i Levi a kaduffunanino padiyera sino Templo a nallakad sinaya dalan. Wasin dina’nganenaya tolay, inara’niyanna ta itanna, kasena ilisiyangkappay e ila’wutanna.

³³“Udde ammena nabayag, agyangkappayino tata a taga-Samaria^s a maddawut sinay. Wasin initanenaya Judyu, naallak sikwana,

³⁴inara’niyanna e inagasanneno biyannera si lana anna tayug, kasenera binabbad. Netakena sino kabayuna, neyangnga sino affunduwano tolayira, e inimu’na sinay. ³⁵Wasin kadarama’na, ina’danna si pirakino makwan balay e sinapi’na si, ‘Imutannu, ta nanu muliyak, kase’nga dagganan yaw nu kurang.’”

³⁶Wasin nasinduwi Jesus a niyamparig, inabambutanna a nassapit si, “Sino nakammu, inya sikwara a talluweno nangipaita si gakkuruwa agganggam si kasittolay sino pinadyatanino tulisanira?”

³⁷“Ino naallak sikwana,” kunnino mesturuna lintig.

Sinabbi Jesus si, “Umangka mantu ta akwanna pay.”

Ino Naddorawani Jesus Sikwara Marta Anni Maria

³⁸Netuluyda Jesus andino adalannera a nallakad kiyad si ginamwangira sino lubbuna agyananino tata a bafaya mingngan si Marta, e nepadilo’nera. ³⁹Agyangkappayino kolaki Marta a i Maria. Aggatuttud sino a’langi Jesus a maddingngag sino itulduna. ⁴⁰Udde i Marta, maburuburung gafu sino odduwa idadanna para sikwara. Inara’ni ki Jesus e sinapi’na si, “Afu, mayan purayannu si ikkanappelangino midadan sino awandawa aggatuttubbelangino kolakku? Ituldum ta duffunandak.”

^q 10:27 Deuteronomio 6:5 ^r 10:27 Levitico 19:18 ^s 10:33 Ino naganira sey Samaria andino Judyuwa, makkakabakabannira. Itannu kappay sino Juan 4:9; 8:48.

⁴¹Udde netabbi Afu Jesus sikwana si, “Marta, Marta, maburuburungkangke gafu sino kaodduweno akwanu. ⁴²Udde tata pelangino maawa akwan. Antuweno kalalawarana piniliyi Maria, e ammenan maari sikwana.”

Ino Netulduwi Jesus Mapeafu Sino Akkararag

(*Mat. 6:9-13; 7:7-11*)

11 ¹Wasin tata si aw, inangngi Jesus a makkararag. Wasin nasinduwenna nakkararag, sinapitino tata a adalanna sikwana si, “Afu, tulduwandakami abbuwa makkarara kunnangke ino inangwa i Juan a nanuldu sino adalannera.”

²Sinapiti Jesus sikwara si, “Nu makkararaggayu, kunnayawino sapitandaw:

‘Ama, madayonaddino ngannu. Gumamwangngaddino patturayannu sito lubag. ³Iya'dam sikwamiyeno makkana awammi si kadda aw

⁴Pakomannuweno liwa'mi, se pakomammi kappayino nakaliwatira sikwami. Duffunandakami ta ammekami matutunggungan.’”

⁵Sinapikkappayi Jesus si, “Gangngariyan ta wara tata sikwayuwa aneno bulunna, e umang sino balayino bulunna si tangngana gafu ta sapitanna sikwana si, ‘A'dandak abbu si maakkan, ⁶se aneno bulungkuwa mabbiahe a gaggamwangnga sey balay, e awana ipakkangku sikwana.’ ⁷Udde sumombatino ana sino balaya massapit si, ‘Mayan disturbundakami? Naggakukkamin e maturuggami ammin. Matarutakunna gumabwata manga'da sikwam.’ ⁸Nu kunnenoy, sanneno akwanino bulunna? Ino sapitangku sikwayu, massiki nu ammena gumabwatino bulunna gafu se bulunna, nu ipatu'na a marang, gumabwatino bulunna ta iya'daneno ammina awanna.

⁹“Kunnantu, kunnayawino sapitangku sikwayu. Kanayungkayu nadda marang ki Dios, e iya'dana sikwayuweno arangngandaw. Ituluydokappaya mintufuk sikwana sino awandaw, e sumpalandaw. Ituluydokappaya mattottok, e mabukkatanino sawang ta makatallungkayu. ¹⁰Se massiki inya a marang ki Dios, maa'dan, e massiki inyeno mintufuk, makasumpal. E massiki inyeno mattottok, mabukkatanino sawang para sikwana. ¹¹Se dandammandaw, ikkayuwa mapparanak, nu bilisino arangngannino abbindaw, a'dandokad si ulag? ¹²Onnu nu i'luwino arangnganna, a'dandokad si mallagama? ¹³Ikkayuwa narakkatta tolai, nu ammuyuwuwa manga'da si nalawad sino abbindaw, mannanotinna ki Dios a Amayu sey langit, iya'daneno Espirituna sikwayuwa marang sikwana.”

I Jesus Anni Beelzebub

(*Mat. 12:22-30; Mar. 3:20-27*)

¹⁴Wasin tata si aw, nepaanawi Jesusino narakkatta espirituwa nappaabul sino tata a lalaki. Wasin inanawino narakkatta espiritu,

makadamitingkappayino lalakiya inanawanna, e nakka'bawino tolayira. ¹⁵Udde sinapitino korwanira sikwara si, "I Beelzebub a afafuweno narakkattira a espirituweno nanga'da sikwana si pannakadamana a mappaanaw si narakkatta espiritu." ¹⁶Ino korwanira kappay, angganda a dalodawanni Jesus, antuweno inaranda sikwana si mangwa si kakka'bawa mangipaita si i Diosino nanundun sikwana.

¹⁷Udde ammuwi Jesusino ana sino nakanda, antuweno nassapitanna sikwara si, "Nu maggagarunutino tolayira sino tata a lubbun, madaralnenaya lubbun. Kunna kappay sino taabbalayira, nu massasarombatira, makkakarawayira. ¹⁸Kunna kappay ki Satanas. Nu kontaranneno bafulunnera a narakkatta espiritu, madarallino patturayanna. Antuweno sapitangku sikwayu se sinapi'daw si i Beelzebub ino nanga'da sino pannakadamaka mappaanaw si narakkatta espiritu. ¹⁹Nu gakkuruwinay, ino adalandawira a mappaanokappay si narakkatta espiritu, inya mantuweno naggabwatanino pannakadamara? Ira kappayino mipakurug si nabbakabakkannino sapitandaw. ²⁰Se ino kakuruwanna, ino Espirituwi Diosino nanga'da sino pannakadamaka mappaanaw si narakkatta espiritu, e antuweno pangammuwandaw si anen sikwayuweno patturayani Dios.

²¹"I Satanas, meyamparig si natuyagga tolaya aneno armasna. Nu indagganneno balena, awana makatakaw sino kukwana. ²²Udde nu gubattannino natuyag amma sikwana e affutanna, iyanoneno armasana nanalakkanino kalingana, kasena appannino kukwana takesi iyannena sino bafulunnera.

²³"Ino ammena mebulun sikwak, ireno kumontara sikwak, e ino ammena manuffun sikwaka mampat sino tolayira, ireno mappakakaraway sikwara."

Ino Puliyanino Narakkatta Espiritu

(Mat. 12:43-45)

²⁴Netuluyi Jesus a niyamparig si, "Nu manawino narakkatta espirituwa nunag si tolay, umang mannodoyug si kalolowata awana danumma a mintufuk si pimwanganna. E nu awana sumpalanna, kunna sino nakamma si, 'Muliya sino balaya naggabwatanku.' ²⁵Muli e mada'nganeno balaya nadalusan anna nalawad amma si'in. ²⁶E umang mayag si pituwa narakkatta espirituwa mas narakkat amma sikwana takesi makiagyanira sikwana. Kakallakkingke inaya tolay amma sino palunguwa katolena."

Ino Gakkuruwa Nagasat

²⁷Wasin sinapiti Jesus inay, agyanino tata a bafay sino tolayira sinaya nikokwa a nassapit si, "Nagasatingke ino niyanak anna nappasusu sikwam!"

²⁸“On,” kunni Jesus a sinombat, “udde mas nagasatino tolayira a maningngag sino sapiti Dios e kuruwanda.”

Ino Senyala Nepaita I Jonas

(Mat. 12:38-42)

²⁹Wasin umoodduweno tolayira a umaribumbung ki Jesus, netuluyna a nassapit si, “Narakkattingke ino tolayira sito ingkein se patutandaka mipaita si kakka'bawa senyal, udde awana mepaita sikwara nu bakkampelangino senyal a kunneno nakwa ki Jonas a gumalabbun si'in. ³⁰Se ino nakwa ki Jonas,^t antuweno senyala nangipaita sikwara sey Nineve si i Diosino nanundun sikwana. E kunna kappeneno makwa sikwaka Abbingnga Tolay, e antuneno senyala mangipaita sino tolayira sito ingkein si i Dios kappayino nanundun sikwak. ³¹Nu mada'nganeno awa pangukumani Dios sino tolayira, paliwatandakayuneno bafaya ari sey Seba si'in, se naggabwat si aroyuwengke a lubbuna inang naningngag sino kinalainga netulduwi Ari Solomon. Udde ikkayu, massiki anen sikwayuweno napatig amma ki Solomon, ammeyu anggama dingngaggannino tulduna. ³²Ino kappay taga-Nineveyira, paliwatandakayuna kappay, se nebololireno liwa'da sin diningngaddeno tulduwi Jonas, udde ikkayu, massiki anen sikwayuweno napatig amma ki Jonas, ammekayu kepay mangurug.”

Ino Sirwa'nenno Baggi

(Mat. 5:15; 6:22-23)

³³Wasinoy, netuluyi Jesus a niyamparig si, “Awana misigi si lampara, kasena itawu onnu abbugan si angngoran, nu ammena lud itappat takesi masirwatanino tolayira a sumallung.

³⁴“Ino matam, antuweno gumansirwa'na baggim. Antu gafuna, nu nalawarino angngitama mittata ki Dios, nabaggawino nakammu. Udde nu narakkattino angngitam, lammuk kepayino nakammu. ³⁵Mappalangka mantu, tantaro nu sapitannu si nabaggawino nakammu gampade lammuk kena. ³⁶Udde nu nabaggawino nakammuwa awaningke a lammuk sikwam, masirwatan amminino akwannu a kunnangeke anaka sino natuyagga sirwat.”

Ino Namalawani Jesus Sino Fariseowera Andino

Mammesturuwerana Lintig

(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

³⁷Wasin nasinduwi Jesus a nanuldu, inayanino tata a Fariseo ta umangngira mangngan, antuweno inangngi Jesus sino balena e

^t 11:30 Ino nakwa ki Jonas a tata a gumalabbun si'in, sinillunino dokallingke a lamis. Tallu awino nagyananna sino kuyungngeno lamis, udde inimuti Dios, kase neuteno lamis sino dappi'na bebay.

nakituttura nangngan. ³⁸Udde nakka'bawino Fariseo sin initana a amme namagguwi Jesus a metuntul sino gagangera. ³⁹Antuweno sinapiti Jesus sikwana a niyamparig si, "Ikkayuwa Fariseo! Kakunnayuveno tolaya muwappelang sino lasinneno tasa andino likunneno duyug, se dalusandawino baggiyu, udde purayandawino nakandawa napannu si kinadarogat anna narakkat. ⁴⁰Ikkayuwa pangababulan! I Dios a nangwa sino baggitam, antu kappayino nangwa sino nakantam, antuweno nadalus nad ammin. ⁴¹Kunnantu, ino nad akwandaw, manga'dakayu sino ana sikwayu sino mekakallakkira, se nu madalusanino nakandaw, nadalusin ammin.

⁴²"Kakallakkayuna a Fariseo, se nattalaginaggayuwa manga'da ki Dios sino pakkatafuluneno mulayu, massiki ino kaddatta meusar si rikadu, udde ammeyu akwanino mas napatig sikwana a antuweno pangwandaw si naggaddang sino bafulundaw andino panggammandaw sikwana. Ira nad yawino akwandaw e ituluydokappayino korwan.

⁴³"Kakallakkayuna a Fariseo, se anggandawa pattutturano attutturanna napatiya tolai sino sinagoga anna anggandokappaya medayawa mapakumusta sino mangitera sikwayu kadda mallakaggayu sino palengki.

⁴⁴"Kakallakkayuna, se kakunnayuveno tanamma awana markana a pappi'nakkanino tolaiya, e makaliwatira se ammera inammu si tanammimo pappi'nakkanda."

⁴⁵Wasinoy, sinapitino tata a mesturuna lintig si, "Afu mesturu, sin nassapitanu sinay, nesapa'dakamiya neyatatal."

⁴⁶E sinapiti Jesus si, "Kakallakkayuna kappaya mammesturuwerana lintig, se dadaganandawino lintig e patutandawino tolaiya a manuntul, gampade awangkena iduffundaw sikwara. Kunnangke pattundawira si nadammat, udde ammekayu manuffuna mattu.

⁴⁷"Kakallakkayuna, se mangwakayu si nalawara pantiyonin gumalabbunira a pinapatayino gagginafuyuwera si'in. ⁴⁸Udde sino pangwandaw sinay, ipaitayu si anggandaw inaya inangweno gagginafuyuwera, se ireno namapatay, udde ikkayu payino mangwa sino pantiyonin pinapaterera. ⁴⁹Antuweno mangipaita sino kinalaingi Dios, se sinapi'na si'in si, 'Ananeno gumalabbunira anna apostolira a dundunangu sikwara, udde papatayandaneno korwanira anna padyatandaneno korwanira.' ⁵⁰Antu gafuna, ino tolaiya sito ingkein, makastiguwerana gafu sino napapatayanino amminira a gumalabbun mangiyafu sin naparatuwan yo lubag, ⁵¹mangiyafu sin napapatayani Abel kiyad sino napapatayani Zacarias a pinapatayin gagginafuyuwera sino nallatanneno assikkulan annino Templo. On, gakkuruwino sapitangu sikwayu, ino tolaiya sito ingkein, makastiguwerana gafu sino napapatayanda ammin!

⁵² “Kakallakkayuna a mammeturuwerana lintig, se kunnangke netawuyuweno tulbika pabbukkat sino pangammuwanino tolayira ki Dios. Ammeyu anggama mesapat sino patturayanna e tipaddandawino tolayira a manggam se ammeyuwera tulduwan sino kakuruwan mappeafu sikwana.”

⁵³ Wasin inanawi Jesus sino balay inaya Fariseo, ino mammeturuwerana lintig andino Fariseowera, neyekwareno ammina damara a mangontara sikwana. Oddu kappayino nebebu'da ⁵⁴ se angganda a balabaliyan tantaro nu wara isomba'na sikwara si damara a pappaliwatan sikwana.

Ino Tuldu Mapeafu Sino Massannakam

(Mat. 10:26-27)

12 ¹ Sinoy kappaya tiyempo, nakkakarampattino parifurifuwera a tolay kiyad si massaralpitiran. Sinatabbag abbuwi Jesusino adalannera, e sinapi'na si, “Palanandawino lebadureno Fariseowera, anggama sapitan, ino passasannakammanda. ² Se ammina neyimad anna ammena naammuwan sito ingkein, mepaita anna maammuwan naso maddagguna aw. ³ Antuweno massiki sanneno sapitandaw si gafi ta meyimad, mepakaammuna so aw, e ino idumidumiyu sino neyakuta kwartu, mekulawuna ta dingngagan ammina tolay.”

Ino Nad Pattalawannino Tolayira

(Mat. 10:28-31)

⁴ Sinapikkappayi Jesus sino adalannera si, “Ino sapitangku sikwayuwa bafulungku, ammekayu nad mattalaw sino mamapatayira si baggina tolay pelang, se antu pelangino pakkiyaranneno pannakadamara, ⁵ nu ammena luri Diosino pattalawandaw. Se nu ariyani Diosino biyangnga tolay, ana kappayino pannakadamana a mitakkub sikwara sey infiyernu. Antu gafuna, antu naddino pattalawandaw. ⁶ Udde dandammandonaggappayino aggangwa i Dios sino dinnattira. Damayu pelanga gatanggannino lima a dinnat si adwa a sentabo. Udde amme kalyawani Diosino massiki tata sikwara. ⁷ Mannanotinna sikwayuwa tolay. Se massiki ino abu'daw, ammuneno bilangnga. Antu gafuna, ammekayu nad mattalaw, se ipatingngeno kadda tata sikwayu amma sino dinnattira.”

Ino Massapit Si Mangurug Andino Miyimad Ki Jesus

(Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Netuluyi Jesus a nassapit si, “Sapitangku sikwayu, massiki sanna a tolaya massapit sino a'langino tolayira si mangurug sikwaka Abbingnga Tolay, antu kappayino ita'daggu sino a'langino anghelira i Dios. ⁹ Udde

ino tolaya miyimad si mangurug sikwak sino a'langino tolayira, kunna kappayino sapitangku sino a'langino anghelira i Dios.

¹⁰“Massiki inyeno massapit si narakkat mappeafu sikwaka Abbingnga Tolay, dama a mapakoman inaya liwa'na, udde ino massapit si narakkat mappeafu sino Espirituwi Dios, ammena dama a mapakoman inaya liwa'na si makkikiyad.

¹¹“Nu do'mandakayu ta idarundakayu sino sinagogera anna iya'landakayu sino gubernadorira andino korwanira a turay, ammeyu paddararananino isomba'daw annino sapitandaw, ¹²se sinoyna a orat, ipakaammuneno Espirituwi Dios sikwayuweno fustuwa sapitandaw.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Ba'nanngnga Pangababulan

¹³Wasinoy, agyanino tata sino kaodduwana naddamit, e sinapi'na si, “Afu mesturu, sapitannu sino kolakku ta iballayannak sino illalupattammi.”

¹⁴Udde nesombati Jesus si, “Inyeno nanga'da sikwak si kalintiyanguwa mangukum sikwayuwa mappaballay sino illalupattandawa makkolak?” ¹⁵E netuluyna a nassapit sikwara ammin si, “Mappalang kayu ta ammekayu matutunggungana manga'run sino akweno bafulundawira, se ino kukwana tolay, bakkanna antuweno mappabiyag sikwana, massiki sanneno kinaba'nanngnga.”

¹⁶Antuweno niyampariyani Jesus si, “Agyanino ba'nanngnga tolaya aggodduweno ganinna sino lubangnga. ¹⁷Antuweno kunna sino nakanakamma si, ‘Sannadeno akwangkuwa kurangin yo alanguwera a pangekwangku sino ammina ginanik? ¹⁸Ay, on karud, kunnayawino akwangku. Sassatangku yo alanguwera ta mappaan-angwak si dodokkal takesi makabalina pangekwangku sino ginanik andino korwana kukwak. ¹⁹Kase'nga sapitan sito baggik si, Nagasataka tolay! Se anen amminino awangku si pipidya a run. Mimwangakunna. Ino penalang akwangku, mangngan, minum, annino mappaanggam sikwak.’ ²⁰Udde sinapiti Dios sikwana si, ‘Pangababulangka a tolay, se sitawa gafi, matekan. Inyaneno makangkwa sino kukwama inampa'nu para sikwamungkepay?’ ”

²¹Wasinoy, inabambutani Jesus a nassapit si, “Kunnenayino makwa sino tolayira a mampat si kinaba'nanngnga para sikwara pelang, udde pobiriyera sino angngita i Dios.”

Ino Aggimuti Dios Sino Manalakkira Sikwana

(Mat. 6:19-21, 25-34)

²²Wasinoy, sinapiti Jesus sino adalannera si, “Antuwen inayino gafuna a sapitangku sikwayu, ammekayu nad maddararan mappeafu sino akkanan anna barawasiya maawaddaw sitawa biyag. ²³Se napatiyino biyag anna baggiyu amma sino akkanan anna barawasi.

²⁴Dandammandonaddino gayangira. Ammera mabbini, ammera ke maggani, awangkappay alanda a pimfunanda sino akkananda, udde massiki kunnenoy, ammera mabisinan, se iya'da i Diosino akkananda. Ammekayu kad napatig amma sino mammanukira? ²⁵Ino tata kappay, massiki nu makadaradarangkayu, ammeyu dama a pasoddannino biyaddaw si massiki taorappelang. ²⁶Nu ammeyu dama a pasoddannino biyaddaw si massiki taorappelang, ammekayu nad maddararan sino korwana maawaddaw sitawa biyaddaw.

²⁷“Itandawino addokallino sabungira sino danak. Ammera mattarabafu anna massinnun, udde sapitangku sikwayu, massiki i Ari Solomon a naba'nangngingke, awana barawasina a mekunna sino kinalawarirenaya sabung. ²⁸Nu kunnenayino kinalawara iya'da i Dios sino kaddattira sino danaka mabiyayira pelang si tata si aw e masikkulanira si kadarama'na, ammena kaggappay manga'da sino barawasiya awandaw? Mayan kurang kepayino annala'daw sikwana? ²⁹Antu gafuna, ammeyu nad aggadammannino akkanandaw annino inumandaw e ammeyuwera paddararanan, ³⁰se antuweno kabbatannino tolayira a amme nangammu ki Dios. Udde sikwayu, ammuwi Dios a Amayu si awandaw ammin inay. ³¹Kunnantu, pittatandonaddino nakandawa manandam sino patturayani Dios, e iya'danana ammin inaya awandaw.

³²“Ammekayu nad mattalaw, massiki bisangkayu ke, se anggammi Dios si isapa'dakayu sino patturayanna. ³³Antu gafuna, ilakuyuweno kukwayu ta iya'dayuweno kalakuwanna sino mekakallakkira. Unoyнено mampakkayu si kinaba'nandaw sey langit a kunnangke iyekwayu si pitaka a ammena manaral anna ammena maambutino bagga'na, se awana makatakaw sinay anna awana manaral. ³⁴Se ino kakuruwanna, ino agyananino kinaba'nandaw, antu kappayino agyananino nakandaw.”

Ino Aripanna Maddadan

³⁵⁻³⁶Netuluyi Jesus a nassapit sino adalannera si, “Kanayungkayu nadda maddadan a kunnangke ino aripannira a aggataron sino amunda a inang nakikasar. Aggabarawasiyera anna aggasirwatira takesi nanu gumamwangino amunda e mattottok, lananda a bukkatan. ³⁷⁻³⁸Nagasatirenaya aripan nu da'ngannino amunda a aggataron anna aggadadan, massiki nu tangngenna gafi onnu ara'niyen si awino gumamwanganna. Sapitangku sikwayu si mamataliyeno amunda, pattutturanneno aripannera, e pakkanannera.

³⁹“Dandammandonaggappay yaw. Nu ammu naddino makwan balayino oratta gamwanganino mattakaw, maddadan nad ta ammena makatallungino mattakaw. ⁴⁰Massiki ikkayu, maawa aggadadangkayu, se gumamwanga'nga a Abbingnga Tolay sino oratta ammeyu innanaman si gamwanganku.”

Ino Matalak Andino Ammena Matalakka Aripan

(Mat. 24:45-51)

⁴¹Wasinoy, sinapiti Pedro si, “Afu, ikkami pelanga adalannuweno nassapitanu sinaya amparig onnu ammina tolay?”

⁴²Sinombatangkappayi Afu Jesus a niyamparig si, “Ino matalak anna madandamma aripan, antuweno dotukanino amungnga a makammu sino korwana aripanna anna manga'da sino akkananda si kadda aw.

⁴³Nagasat inaya aripan nu magamwanganino amungnga a mangwa sino nepakwana. ⁴⁴Gakkurug yo sapitangku sikwayu, gafu se matalak, dotukangkappayino amungnga a makammu sino ammina kukwana.

⁴⁵“Udde nu kunninaya aripan sino nakamma si, ‘Mabayaggepayino puliyanino amungku,’ e padyatanneno bafulunnera a aripanna lallaki onnu bafabbay, e makakakkan, makininum, anna mabbobok, ⁴⁶kaka'meng kelanga gumamwangino amungnga sino aw anna oratta ammena ininnanama. Kastiguningkeneno amungnga a isapa'na sino kakastiguwanino ammerera matalak.

⁴⁷“Ino aripanna nangammu sino anggammino amungnga si akwana, udde ammena akwan, nadamma'nenno kastiguna. ⁴⁸Udde ino aripanna amme nangammu sino anggammino amungnga si akwana, makastigu kappay nu makaliwat, udde ammena nadammat. Se ino tolaya odduweno netalak sikwana, oddu kappaya mainnanama a maggabwat sikwana, e ino tolaya odduweno netalak sikwana, oddu kappeneno mainnanama a maggabwat sikwana.”

I Jesusino Mappakakaraway Sino Tolayira

(Mat. 10:34-36)

⁴⁹Sinapikkappayi Jesus a niyamparig si, “Inangngak sito lubagga miyang si afuy e anggangku si gumigillayafin nad. ⁵⁰Maawa madyatanakungke, antuweno aggalowino nakangku kiyad si mada'ngenay. ⁵¹Nganandonakuy si inangngak sito lubagga mappaiibat sino pakkakontaranino tolaira, udde bakkan, se inangngaka mappakakaraway sikwara. ⁵²Antu gafuna, mangiyafu sito ingkein, makkakontarera. Nu limera a taabbalay, kontaranino talluweno adwera, e ino adwa, kontarandeno talluwera. ⁵³Ino matatamera andino masasinera, makkakontarera, e massiki ino makkatuwanganira. Makkakontarera ammin.”

Ino Senyala Ammera Naawatan

(Mat. 16:2-3)

⁵⁴Wasinoy, sinapiti Jesus sino odduwera a tolay si, “Nu itandaw si madduladulam sey diraya, sapitandaw si ‘Gauran,’ e muran gakkurug.

⁵⁵E nu gi'nandaw si abbaggino paggabwatanino leled, sapitandaw si 'Napatu sito aw,' e gakkurug.^u ⁵⁶Ikkayuwa massasan mangurug! Nu malasindawino senyal sito lubag anna sey langit, mayan ammeyu maawatanino anggama sapitannino senyala ipaita i Dios mappeafu sikwak?"

Ino Pakipakoliyan Sino Makikontara

(Mat. 5:25-26)

⁵⁷Netuluyi Jesus a niyamparig si, "Mayan ammekayu makadandam sino nalawara akwandaw? ⁵⁸Gangngariyan, nu wara manggama midarum sikwam, iyekwamungkenaddino damama makipakoli sikwana nu agyangkayu kepay sino dalan. Se nu ammem akwan inay, idarundaka sino huwes, iyalawa'daka sino pulis, e ibaluddaka. ⁵⁹Sapitangku sikwam si ammeke makalawan sino abbaluran kiyad si mapagan amminino multam."

Makastiguneno Ammera Mabboboli

13 ¹Sinoy kappaya tiyempo, agyanino ginamwangira sino agyanani Jesus e sinapi'da sikwaneno nakwa sino korwanira a taga-Galilea a nepapapatayi Gubernur Pilato sino aggewawa'latanda sino animalda ki Dios. ²Sinapiti Jesus si, "Ariddonakuy si nadammattino liwat inayira a taga-Galilea amma sino ammina kalubbunandera a taga-Galilea gafu se kunnenayino akkapatera. ³Udde bakkan. Sapitangku sikwayu, nu ammeyu iboboliyeno liwa'daw, matekayuwa makastiguwa kakunnara. ⁴Kunna kappayino kadwafuluwera si waluwa natabbunan sin nagabbanino ata'nanga balay sey Siloe a sako'ma Jerusalem. Ariddokappay si ireno kararakattana tolay amma sino ammina korwana magyan sey Jerusalem? ⁵Bakkangkappay. Sapitangku kappay sikwayu, nu ammeyu iboboliyeno liwa'daw, kunna kappeneno makwa sikwayu."

Ino Amparig Mappeafu Sino Kayuwa Ammena Mammunga

⁶Wasinoy, niyampariyi Jesus a nassapit si, "Agyanino tata tolaya aneno kayuwa igosa nemula sino lubangnga. Umangnga a'itan nu wara bungana, udde awan. ⁷Antu gafuna, sinapi'na sino pattarabafunna sino lubangnga si, 'Talluruninna ma'angngak sitawa mita nu nammungen yawa kayu, udde awaningke a bungana. Gabbannun, se kengana pelangino nemulanna a lubag.'

⁸"Udde sinapitino pattarabafunna si, 'Afu, ammembu pagabba massiki sito pelanga run ta kokkofangkuneno lallebanna ta ekwanangku si abonu.

^u 12:55 Sino lubbunna Judyu, maggabwatino uran sino sumallappanna sinag, se antuweno batungga bebay. Sino abbaggappayino lubbunda, aneno nalawa a kaadatana nappelalotino patuna.

⁹Nu mammungen nanu tarun, nalawad, udde nu ammena mammunga, kasemma pagabba.’ ”

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Bafaya Naddungkug

¹⁰Wasin tata Sabadu a awna aggimwangan, nanulduwi Jesus sino sinagoga. ¹¹Agyan sinayino tata a bafaya nepaddungkuwino narakkatta espiritu si kadwafulu si waluwa run, e ammena makagaddangnga matta'dag. ¹²Wasin inita i Jesus, inayanna e sinapi'na sikwana si, “Nabbattunoyinnino taki'nu.” ¹³E inappanganna, e kaka'meng kelanga naggaddangnga natta'dag e nedandayona i Dios.

¹⁴Wasinoy, nabbungutino afafuneno sinagoga, se awna aggimwanganino nappabattunoyani Jesus sino bafay. Antuweno sinapitino afafu sino tolayira si, “Annamma aw nabbelangino pattarabafuwantam. Antu naddino awa umangngandawa pappagaasan, a bakkan sino awna aggimwangan.”

¹⁵Sinabbi Jesus si, “Ikkayuwa massasannakam! Kadda tata sikwayu, uttaranneno baka onnu kabayuna ta umangnga painuman, massiki awna aggimwangan. ¹⁶E sitoya, anen sikwatam iyawa bafaya gaka i Abraham, a kunnangke binaluri Satanas si kadwafulu si waluwa run. Ammena kad nalawad nu pabbattunoyangu sino taki'na ta mawayan, massiki sino awna aggimwangan?” ¹⁷Naatallanino kumontarera ki Jesus gafu sinaya nesomba'na. Udde ino korwanira a tolay, maanggammirangke gafu sino kakka'bawira a inangangwana.

Ino Amparig Mapeafu Sino Bukalla Mustasa

(Mat. 13:31-32; Mar. 4:30-32)

¹⁸Wasinoy, sinapiti Jesus si, “Sanna kaddino piyampariyangku sino patturayani Dios? Sanneno kekunnanna? ¹⁹Meyamparig si tata a bukalla mustasa a nemuleno tata a tolay sino gardinna. Nattufu e dinokal kiyad si kunnangke kayuweno kata'nanngnga, e damenna mammanuka pumukanino tangatangana.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Lebadura

(Mat. 13:33)

²⁰Sinapikkappayi Jesus si, “Sanneno piyampariyangku sino patturayani Dios? ²¹Mekunna si lebadura a ilamurino bafay si odduwa arina, e massiki bisangke, palattagganna amminino arina a kelamuranna.”

Ino Bibissangnga Sumallungan

(Mat. 7:13-14, 21-23)

²²Wasinoy, netuluyi Jesus a inang sey Jerusalem, e niittud sino lulubbuna ta'lifanna ta manuldu sino tolayira. ²³Agyanino nabbebut sikwana si, “Afu, bisangngira ke kaddino mesalakan?”

E sinombati Jesus si, ²⁴⁻²⁵“Iyekwayungke naddino damayuwa sumallung sino bibissangnga sumallungan sey langit se wara kepay wayayu. Se nu iyakutinnino makwan balay, odduneno mangakkapa sumallung, udde ammenan dama. Massiki nu mattottokira a massapit si, ‘Afu, bukkatannu abbu,’ sapitanneno makwan balay si, ‘Ammetakayu inammu.’ ²⁶E sapitanda si, ‘Ammurakami se ikkamiyeno nakikkan anna nakiinum sikwam e nanulduka ke sino lubbummi.’ ²⁷Udde sapitanna kappay si, ‘Gakkuruwa ammetakayu inammu. Manokayun tan, ikkayu ammina mangwa si narakkat.’ ²⁸Gakkuruwa mattatarangitirana anna mangngarangaritammirana nu itandara Abraham anni Isaac anni Jacob andino ammina gumalabbunira a mesapat sino patturayani Dios, gampade sikwara, ammera makatallung. ²⁹Udde odduneno tolaya maggabwat si palulubbuna mesapat sino patturayani Dios. ³⁰Se aneno abbafawira sito ingkeina meyantawirana, e aneno meyantawira sito ingkeina metabbaferana.”

Ino Angngikalowi Jesus Sino Tolayira Sey Jerusalem

(*Mat. 23:37-39*)

³¹Wasin sinapitinni Jesus inay, ginamwangino korwanira a Fariseo, e sinapi'da sikwana si, “Nalawad nu umanoka sitaw, se anggandaka i Herodes a papapatay.”

³²Udde netabbi Jesus sikwara si, “Umandaw sapitan sinaya mamoposung si itulutuluyku kepaya mappaanaw si narakkatta espiritu anna mappabattunoy sino matakitira, udde ammena mabayag, se gababalininnino tarabafuk. ³³Gakkuruwa ara'niyenna mapapatayak, udde itulutuluyku kepaya umang sey Jerusalem, se kunnangke ammena meannunga mapapatayino gumalabbun, nu bakkan sinay.”

³⁴Wasinoy, sinapiti Jesus si, “Ikkayuwa taga-Jerusalem a nallapalappag anna namapatay sino gumalabbunira andino korwanira a dinunduni Dios! Namipidyantakayuwa anggama para'nin sikwak ta imutantakayu a kunnangke ino akwanino upa a mangakkab sino piya'ngera, udde ammeyu anggam. ³⁵Antu gafuna, ikkayunnino makammu, se anawandakayuwi Dios. Sapitanku sikwayu si ammerakunna maita makkiyad sino awa passapitandona si, ‘Madandayawino gumamwanga dinunduni Dios.’ ”

Ino Kappay Nappabattunoyani Jesus Si

Matakit Sino Awna Aggimwangan

14 ¹Wasin tata a Sabadu a awna aggimwangan, inangngi Jesus a nakikkan sino baleneno tata a pangafuwanna Fariseowera, e aggitanino tolayira nu sanneno akwana, ²se agyangkappay sinayino tata a lalakiya nallullud. ³Nebebuti Jesus sino mammesturuwerana

lintig andino Fariseowera a agyan sinay si, “Damana sino lintiddama mappabattunoy si matakkit sino awna aggimwangan?” ⁴Udde aggasisinakkira. E inappangani Jesus inaya matakkit e nabbattunoyin, kasena nepaanaw.

⁵Wasinoy, sinapiti Jesus sikwara si, “Nu wara abbindow onnu massiki bakayuwa mada'nag si bitu, ammeyu kad kangkamana umang ilabbed?”
⁶E ammera makasombat.

Ino Netuni Jesus Sino Maayanira Andino Mayira

⁷Wasinoy, inita i Jesus si ino korwanira a inayanino Fariseo, pinilireno attutturanino napatiyira a tolay. Antu gafuna, kunnayawino netuni Jesus sikwara ammin. ⁸“Nu wara mayag sikwam si mangngan, ammeke nad mattuttud sino attutturanino napatiyira a tolay, tantaro nu wara inayanda si napatig amma sikwam. ⁹Se nu gumamwangino napatiya tolay, kase umangngino makwan balay sikwam e sapitanna si, ‘Ammeke mattuttud sitan, se antuweno pattutturanna.’ Nu kunnenoy, maatallangka, se palitandaka e umangka makituttud sino likud. ¹⁰Antu gafuna, ino nad akwannu nu maayangka si mangngan, umangka makituttud sino likud. Se nu kunnenoy, nu itandakeno makwan balay, umangnga sapitan sikwam si, ‘Narakkat yan pattutturannu, akkanin taw ta mattuttugga sito nalawara tuttud.’ E medayokana sino nara'langanino korwanira a naayan. ¹¹Se ino miyantaw sino baggina, metabbafana, udde ino mitabbafa sino baggina, meyantona.”

¹²Wasinoy, sinapiti Jesus sino nayag sikwana si, “Nu wara iyayangngu si maakkan, bakkampelangino bafulunnuwera, ino kakkola'nguwera andino korwana wayim, andino bafa'nangnga kalubbunandawino ayannu, se ayandaka pena e matalyatanino ginastum sikwara. ¹³Ino nad akwannu, ayannu kappayino mekakallakkira, ino paralitikuwera, ino pilayira, andino lappattira, ¹⁴e ammera makatalyat sikwam. Nagasakka nu kunnenayino akwannu, se i Diosneno mallabut sikwam naso awa pangngangolinneno tolayira a naggaddang sikwana.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Naayanira A Umang Mangngan (Mat. 22:1-10)

¹⁵Wasin diningngaggino tata a nakikken inaya netuni Jesus, sinapi'na si, “Gakkuruwa nagasa'nenno mesapata makilanggak sino patturayani Dios.”

¹⁶Sinombatani Jesus si ampariya nassapit si, “Agyanino tata a tolaya nidadan si odduwa makkan, e odduweno inayannera. ¹⁷Wasin nadadanin ammin, dinundunneno aripanna ta umang mituldu sino inayannera si, ‘Antamun ta umangnetam mangngan.’ ¹⁸Udde kadda tata sino inayannera, narrasonira e ammera inang. Ino sinapitino tata, ‘Ammeke

umang se aneno ginatanguwa lubag e umangku nad itan. Ituldumma sino amungngu.’¹⁹Ino kappay sinapitino tata, ‘Ammek umang se aneno ginatanguwa tafuluwa baka, e umangku nad kakkapanira a itarabafu. Ituldumma sino amungngu.’²⁰Sinapikkappayino tata si, ‘A’atawak, antuweno ammek makaang.’

²¹“Wasinoy, nuliyeno aripan sino amungnga e sinapi'na ammin. Nabbungutingke ino amungnga e sinapi'na sino aripanna si, ‘Kadde, kangkamannu mantu ta umangka sino ammina daladalanna yawa lubbun ta ayannuweno mekakallakkira, ino paralitikuwera, ino pilayira, andino lappattira ta umangngira mangngan.’²²E inangngino aripan. Wasin nuli sino amungnga, sinapi'na si, ‘Afu, naangwennino nepangwam sikwak, udde ana kepayino damana a pagyanan.’²³E sinapikkappayino amungnga si, ‘Umangka sino daladalan sino lasinna yawa lubbun anda sino kaaroyuwana pagyanan ta patutannuweno tolayira sinaya umang mangngan takesi mapannu yo balek.’²⁴Se gakkurug yo sapitangku sikwam, awaningke massiki tata sikwara a palunguwa inayangkuwa maninsim sino nedadangkuwa maakkan.’ ”

Ino Dya'нено Mabbali Si Adalani Jesus

(Mat. 10:37-38)

²⁵Wasi tata si aw, odduweno tolayira a dumadandan ki Jesus. Ina'lang sikwara e sinapi'na si, ²⁶“Ino manggamma mesapat sikwak ta mabbali si adalangu, dodokkal naddino agganggamma sikwak amma sino agganggamma sino mapparana'ngera, ino atawana andino ana'ngera, ino kakkola'ngera, anna massiki ino baggina, se nu ammena kunninoy, ammena dama a mabbali si adalangu. ²⁷Se ammena dama a mabbaliyeno tolay si adalangu nu ammena buttungannino krusna a manuntul sikwak, massiki antuweno ipatena.

²⁸“Dandammandonad abbuweno dya'нено mabbali si adalangu. Gangngariyan, nu wara sikwayuwa mamata'dag si dokalla balay, nalawad nu dandammanna abbu nu pidyeno magastuna takesi maammuwanna nu makabalinino pira'nga kiyad sino kabalinanna. ²⁹Se nu ammena akwan inoy, tantaro nu iyafuna e makkiyabelang sino arina e mambutino pira'nga. Amminira a mita sinay, kakkatawandana ³⁰a massapit si, ‘Itandokadda! Neyafuna pelang, ammenan metuluy.’

³¹“Ino tata kappaya amparingnga, nu wara ari si tafulurifuweno sindaluna e umang makiyubat sino ariya adwafulurifuweno sindaluna, dandammanna nad abbu nu damara a affutannino kaguba'da. ³²Nu innanamanna si maaffutira, manundun si umang manambal sino kakontarana nu aroyuwera kepay takesi bebutanda nu sanneno angganda ta ammera nad makkakwa. ³³Kunna kappay sikwayu, nu anggandawa mabbali si adalangu, dandammandonad abbuweno kinadya'na. Se

ammena dama a mabbaliyeno tolay si adalangku, nu ammena anawan ammina ana sikwana.”

Ino Keyampariyanino Adalani Jesus Si Asin

(*Mat. 5:13; Mar. 9:50*)

³⁴Niyampariggappayi Jesus a nassapit si, “Ino asin, aneno serbina, udde nu dumantakin, ammenan dama a pulinino pe'na. ³⁵Awaningke a serbina, massiki sino lubag onnu meyabonu, metakkummabelang. Ikkayuwa maningngag, dandammandonaddino diningngaddaw.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Naawana Karnero

(*Mat. 18:12-14*)

15 ¹Odduweno gumattukiyera si buwit andino korwanira a nganannino Judyuwera si minalliwata ma'angnga maningngag sino itulduwi Jesus. ²Antuweno nadadumulino Fariseowera andino mammesturuwerana lintiya nassapit si, “Itandaw yana tolay! Mayan anggamma a tatabbannino minalliwatira a tolay anna makikkan sikwara.”

³Antu gafuna, kunyayawino amparyi Jesus sikwara. ⁴“Gangngariyan, nu wara tata sikwayuwa makangkwa si tatuta karnero e naawanino tata, sannadeno akwanna? Ammenada anawanino asamafulu si asama maggarab sino pasto ta umangnga tufukannino naawana karnero kiyad si sumpalanna? ⁵E nanu masumpalanna, maanggammingkena e buttunganna a iyamwang sey balena. ⁶Nanu gumamwang sinay, ayannaneno bafulunnera andino kalubbunannera e sapitanna si, ‘Makilanggakkayu sikwak, se sinumpalangkunnino karneroka naawan!’ ” ⁷E inabambutani Jesus a nassapit si, “Sapitangku sikwayu si maanggammirangke sey langit nu mabboboliyeno tata a minalliwata tolay amma sino aangganda sino asamafulu e asama aridda si naggaddangngira e ammera nad mabboboli.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Natantanga Dipilata

⁸Netuluyi Jesus a niyamparig si, “Gangngariyan, nu wara bafaya aneno tafuluwa dipilatana e natantangino tata, sanneno akwanna? Ammenada misigi si lampara e pakakekeranneno balena ta tufukanna kiyad si sumpalanda? ⁹E nanu masumpalanna, ayanneno bafulunnera andino kalubbunannera e sapitanna si, ‘Makilanggakkayu sikwak, se sinumpalangkunnino dipilatata natantang!’ ¹⁰Kakunnana kappay inay,” kunni Jesus, “makilanggakino anghelira ki Dios nu mabboboliyeno massiki tata a minalliwata tolay.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Abbinga Inang Naantawan

¹¹Wasinoy, netuluyi Jesus a niyamparig e sinapi'na si, “Agyanino tata tolaya adweno abbingnga a lallaki. ¹²Sinapitino uddi si, ‘Ama,

appangkunnino ipaillalupa'nu sikwak.' Antuweno ginaradweno amareno illalupattanda a makkolak.

¹³“Wasin nalla'wutino pipidya a aw, nelakuweno uddiyeno ammina ballena e inang si aroyuwa lubbun. Wasin agyanin sinay, ginastuna amminino pira'nga si linoloko. ¹⁴Wasin awaninnino pira'nga, agyanino nafulota bisin sinaya lubbuna agyananna, e awaningkein sikwana. ¹⁵Antu gafuna, inang nakitandan sino tata a tolay sinay, e dinundunna sino agyananino bafuynera ta antuweno gumapakkan sikwara. ¹⁶Gafu sino bisinna, anggama nadda mangngan massiki sino ilangagga ipakkanna sino bafuyira, udde awana nanga'da sikwana.

¹⁷“Wasin makadandam, kunna sino nakanakamma si, ‘Amminira a tandanani ama, ana amminino angganda a akkanan, gampade ayawak sitawa matay si bisin. ¹⁸Muliyak lullang sey balay ta sapitangku ki ama si: Ama, nalliwatak ki Dios e kunna kappay sikwam. ¹⁹Ammekun meannunga mebilang si abbingngu, udde nu damana, makitandanak sikwam.’

²⁰“Sin nanandammanna sinay, ginikkata muli sino agyananino amana. Wasin aroyu kepay sino balera, nelasinino amana. Gafu se inalla'nga, nalayawa nanambal sikwana, inawakanna, kasena inumma. ²¹E sinapitino abbingnga si, ‘Ama, nalliwatak ki Dios e kunna kappay sikwam. Ammekun meannunga mebilang si abbingngu.’

²²“Udde inayanino amaneno aripannera e sinapi'na si, ‘Kangkamandaw. Umandaw appannino kalalawarana barawasi ta ibarawasiyu. Sakkalangandokappay anna sapatutandaw. ²³Umandokappay appannino katatafana ubbunna baka ta partindaw takesi isiratam e mallalangaketam, ²⁴se iyawa abbingku, kunnangke natay, udde ana sitawa nabiyag, naantawan, udde nuli kappay.’ E neyafurana mallanggak.

²⁵“Udde ino palunguwa abbingnga, ana kepay sino umara. Wasin umapitin e ara'niyen sino balera, diningnganggeno mattokarira andino massasaralera, ²⁶antuweno inayanneno tata a aripan ta bebutanna nu sanneno akwanda. ²⁷‘Nuliyeno kola'ngu,’ kunnino aripan sikwana, ‘antuweno nepapartiyi amayuweno katatafana baka se nepagamwangnga a awana naansa sikwana.’

²⁸“Wasinoy, nabbungutino kola'nga e ammena sinallung. Antu gafuna, nallawanino amana a nangaallakka mayag sikwana. ²⁹Udde sinombata nassapit si, ‘Ammek. Pipidya a runa nattarabafuwak a kunnangke aripannu e kinuruggu ammina sinapi'nu. Udde ammerakunge ina'dan si massiki ubbunna galding pelang ta wara pakiyayangku sino bafulungkuwera. ³⁰Udde wasin nuliyeno abbingnguwa naggastu sino kukwam si mimbafay, antuweno nepapartimino katatafana bakatam.’

³¹“E sinapitino amana si, ‘Ikka a abbingku, ammena nad kunninoy. Se kanayuna anaka sikwak, e ammina ana sikwak, akwangkappay. ³²Udde

mallanggaketammad, se ino kola'ngu, kunnangke natay, udde ana sitawa nabiyaq, naantawan, udde nuli kappay.’ ”

Ino Nasirifa Nitalakkanino Ba' nangnga Tolay

16 ¹Wasinoy, niyampariggappayi Jesus a nassapit sino adalannera si, “Agyanino tata a ba' nangnga tolaya netala'nga aminino kukwana sino tata a tolaya tandananna. Netattifudda sikwana si gagastumpelangino nitalakkanneno pira'nga. ²Antu gafuna, nepaayino ba' nang e sinapi'na si, ‘Sanna yawa diningngaggu mapeafu sikwam? Iyulimino listaanneno netalakku sikwam, se ariyantaka sino tarabafum.’

³“Wasinoy, kunnino nitalakkanna sino nakanakamma si, ‘Sannadeno akwangkuwa ariyandakunnino amungku sino tarabafuk? Ammek dama a mattarabafu si nadammata e maatallaka mappalimut. ⁴Ay, on karug, ammukunnino akwangku takesi nanu maariyak sino tarabafuk, wara kepena bafulungku si manggamma mappadilot sikwak sino bafalerera.’

⁵“Wasinoy, inayanneno ammina nakagatutira sino amungnga. Sinapi'na sino tata si, ‘Pidyeno gatu'nu sino amungku?’ ⁶‘Tatuta lata a lana,’ kunna. ‘Appannu yo risibum. Mattuttugga ta itura'nguveno limafulu,’ sinapitino nitalakkanino ba' nang. ⁷Sinapi'na kappay sino tata si, ‘Ikka paye, pidyeno gatu'nu?’ ‘Tarifu si salofa trigo,’ kunna. E sinapitino nitalakkanino ba' nang si, ‘O, appannu yo risibum ta itura'nguveno waluwatut.’

⁸“Wasin naammuwanino amungngeno inangwana, dinayoneno kinasirifino nitalakkanna se dinandammeno ikatolena so maddagguna aw. Se gakkuruwa nasirifino tolaira a amme mangurug ki Dios amma sino manguruwira, se ammura a dandammannino pallawaranda. ⁹Antu gafuna, sapitangku sikwayu si usarandonaddino kinaba'nandaw sito lubagga panuffun sino kasittoleyuwera ta nanu mada'nganeno awa awaninna serbineno pirak, paggamwangandakayuna sey langita pagyanandaw si makkikiyad.”

Ino Fustuwa Keusaranino Pirak

¹⁰Netuluyi Jesus a nassapit si, “Ino matalak sino bisangnga neya'da sikwana, matalak kappaya maa'dan si oddu, e ino ammena matalak sino bisangnga neya'da sikwana, ammena kappay matalakka maa'dan si oddu. ¹¹Nu ammekayu matalakka musar sino kinaba'nandaw sito lubag, ansannana a metalak sikwayuweno gakkuruwa kinaba' nang sey langit? ¹²Akwa i Diosino ammina kinaba'nandaw sito lubag, e nu ammekayu matalakka musar sino akwana, ansannana manalakka manga'da sikwayu si kinaba' nang sey langita akwayungkepaya?

¹³“Ammena dama nu adweno amungngeno tata a aripan, se anggammanneno tata e ka'ganneno tata. Ipatingnga kappayino tata e

balawanneno tata. Antu gafuna, nu pirakino napatig sikwayu, ammeyu dama a masserbi ki Dios.”

Ino Sinapiti Jesus Sino Fariseowera
(*Mat. 11:12-13; 5:31-32; Mar. 10:11-12*)

¹⁴Wasin diningngaggino Fariseowera inayira a sinapiti Jesus, nekakkatawara, se aang gandeno pirak. ¹⁵E sinapiti Jesus sikwara si, “Nalawarino akwandaw sino a'langino tolayira ta sapitanda si naggaddangkayu, udde ammuwi Diosino ana sino nakandaw. Udde palanandaw, se ino napatig sino tolayira, narakkat ki Dios.

¹⁶“Ino lintiyi Moises andino neturakkino gumalabbunira, natuntul kiyad sino tiyempowi Juan a Gumabawtisar. Mangiyafu sinay, nebanyino nalawara damag mappeafu sino patturayani Dios, e ipatut amminino tolayira a mesapat. ¹⁷Udde ammena anggama sapitan inay si ammena matuntulino lintiyi Dios, se naladda a maawan yo lubag anna langit amma sino kaabbafawanna sapi'nenno lintig. ¹⁸Kakunnenno sapitannino lintig mappeafu sino angngatawa. Ino lalakiya mikatway sino atawana e mangatawa si korwan, malliwata makibulun. E ino kappay lalakiya mangatawa si bafaya nekatway, malliwakkappaya makibulun.”

Ino Ba'hangnga Tolay Anni Lazaro

¹⁹E netuluyi Jesus a nanuldu, e sinapi'na si, “Agyanino tata a ba'hangnga tolaya aggabarawasi si nalawad anna kanayuna makilanggak anna mangngan sino anggama akkanan. ²⁰Agyangkappayino pobiriya tolaya mingngag si Lazaro a nagguruguririno baggina. Kadda awa magyan sino lamwanganneno balena ba'hang. ²¹Anggama nadda mamisin sino madara'nag sino lamisaana pangngananino ba'hang. E ino atuwera, dindilandeno gurinna.

²²“Wasin natay inaya pobiri, neyangngino anghelira sino agyanani Abraham sey langit. Wasin natekappayino ba'hang, netananda, ²³e inang sey Hades a agyananino natayira. Nappelalotino kinadya'na sinay. E wasin sinangaw, nedipa'na i Abraham e ana i Lazaro sino idangnga. ²⁴Antuweno nekokwana a nassapit si, ‘Afu Abraham, allakkandak ta dundunannuwi Lazaro ta isosoneno tamuruna si danum ta pattakkanna yo dilak takesi malla'bat. Se nappelalotingke ino dyakku sino patuna yo afuy.’

²⁵“Udde kunni Abraham si, ‘Ikka a abbingku, dandammannu nadda sin kabiyangngu, ana sikwamino ammina anggammu, e i Lazaro, passiya dyatino ilawumma. Udde sitoya, makilanggakin sitaw, e ikkanino madyatan. ²⁶Bakkampelang inay, se nalawengke ino nallatantam e awana makadamang. Ino manggammira a umang sitana maggabwat sitaw, ammera makaang, e ino anera sitan, ammera dama a umang sitaw.’

²⁷“Wasinoy, sinapitino ba'ngang si, ‘Nu kunnenoy, Afu, arangngangku si dundunannuwi Lazaro sey balera ama, ²⁸takesi tulduwanneno limera a kakkolakuwa ana sinay takesi ammera kappay umang sitawa agyananna nappelalota dyat.’

²⁹“Udde sinapiti Abraham si, ‘Massiki ammena umang, se ana sikwareno neturakki Moises andino gumalabbunira, e damara a matulduwan sinay nu pilingalingara.’

³⁰“ ‘On, Afu Abraham,’ kungkappayino ba'ngang, ‘udde tantaro nu ammera kuruwan. Udde nu wara maggabwat sino agyananino natayira a umang sikwara, iboboliraneno liwa'da.’

³¹“Udde sinapikkappayi Abraham si, ‘Nu ammera kuruwannino neturakki Moises andino gumalabbunira, ammera kappay mangurug massiki nu wara mangngangoli si natay.’ ”

Ino Mapeafu Si Liwat

(*Mat. 18:6-7, 21-22; Mar. 9:42*)

17 ¹Wasinoy, sinapiti Jesus sino adalannera si, “Gakkuruwa gumamwangino katutunggungan ta malliwatino tolayira, udde kakalla'ngeno tolaya paggabwatan inaya tutunggung. ²Tawwareno meyakad sino bu'loneno dokalla aggilingana batu, kasena metu'yud sino bebay amma si ituluyneno manutunggung e malliwatino massiki tata sitawira a kaabbafawana tolaya mangurug sikwak. ³Antu gafuna, palanandonaddino akwandaw.

“Nu malliwat sikwamino kola'ngu si angngurug, tulduwannu, e nu ibobolina, pakomannu. ⁴Massiki nu mamippituwa malliwat sikwam si tata si aw e mamippitu kappaya umang mappakapakoli sikwam, maawag si pakomannu kappay.”

Ino Mapeafu Si Angngurug

⁵E sinapitino apostolnera sikwana si, “Afu, pattuyagannuveno angngurummi.” ⁶E nesomba'na sikwara si, “Massiki bibissangngino angnguruddaw a kakunneno kabibissangngana bukal, damayuwa sapitan sitawa kayu si ‘Mafi'dukkana e memulaka sino bebay,’ e gakkuruwa makwa.”

Ino Tarabafuna Aripan

⁷Netuluyi Jesus a nassapit si, “Gangngariyan ta wara tata sikwayuwa aneno aripanna a naggabwatinna naradu onnu nindag si karnero, sapitangkaddino makwan aripan sikwana si umang mangngan?

⁸Bakkanna kunnenoy, nu ammena lud sapitanna si, ‘Umangka mamatali, kaseka midadan si akkanangku e indaggandak kiyad si masinduwak, kaseka pena mangngan.’ ⁹E amme mappasalamatino makwan aripan

sikwana gafu sino nangwana sino nepakwana. ¹⁰Kunna kappay sikwayu. Nu inangwayun amminino nepakwa i Dios sikwayu, ammeyu nad dandamman si wara midayaw sikwayu, nu ammeyu lud sapitan si, 'Aripangkami pelang. Inangwami pelangino baligasommi.' ”

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Tafuluwera A Nakkutal

¹¹Wasin umangnganda Jesus sey Jerusalem, nallakarira sino nallatanna Samaria anna Galilea. ¹²Wasin gagagamwangiran sino tata a lubbun, inang dinambalino tafuluwera a nakkutal, udde ammera inara'ni sikwara Jesus. ¹³Nakkulawuwera a nassapit si, “Afu Jesus, allakkandakami!”

¹⁴Wasin initera i Jesus, sinapi'na si, “Umangkayu mappaita sino padiyera ta itanda nu naariyennino kutaldaw.” E inangngira, e wasin agyanira kepap sino dalan, naariyennino kutalda.

¹⁵Wasin initeño tata sikwara si nabbattunoyin, nuli ki Jesus e nekokwaneno dami'na a naddayaw ki Dios. ¹⁶Namalitud sino a'langi Jesus a nappasalamat sikwana. Inaya tolay, taga-Samaria a bakkanna Judyu.

¹⁷E sinapiti Jesus si, “Ammena kad tafuluwereno nepabbattunoyku? Sintomatino asamira? ¹⁸Mayan ammera nuliya mappasalamat ki Dios? Iyo pelang tata a bakkanna Judyuweno nuli.” ¹⁹E sinapi'na sinaya tolay si, “Matta'dagga ta umanokan. Nabbattunoykan gafu sino angngurunggu sikwak.”

Ino Pangiyafuwanino Patturayani Dios

(Mat. 24:17-18, 23-28, 37-41)

²⁰Wasin tata si aw, agyanino Fariseowera a nabbebut ki Jesus nu naanseno pangiyafuwanino patturayani Dios. Sinapiti Jesus sikwara si, “Awanna a senyala mangipaita sino pangiyafuwanino patturayani Dios. ²¹Awangkappena makasapit si ‘Itannu, ana sitaw!’ onnu ‘Ana sinay!’ Se ino kakuruwanna, anen sito agyanandawino patturayani Dios.”

²²Wasinoy, sinapiti Jesus sino adalannera si, “Gumamwangngeno tiyempona dyata anggandawingke a itanino puliyangkuwa Abbingnga Tolay, udde ammeyuna maita se bakkangkepaya tiyempona. ²³Ananeno massapitira si ‘Umandaw itan se anen sinay!’ onnu ‘Umangkayu sitaw se ayawin taw!’ Udde ammeyuwera kuruwanna umang mangita. ²⁴Se ino puliyangkuwa Abbingnga Tolay, kunnangke ino kilat nu mangilat, maita si ammuna palulubbun. ²⁵Udde liyeya makwenay, maawag si odduwa lawumangkuwa dyat e ammayandakino tolayira sito ingkein.

²⁶“Inona akwanino tolayira liyeneno puliyangku, kunnaneno nakwa sin tiyempowi Noe. ²⁷Se sinoya tiyempo, itulutuluyda a nangngan, napparinum, anna napparatawa kiyad sino awa sinallunda Noe sino

dokalla abanga inangwana. E nallinang sito lubag e nalimattira ammin. ²⁸Kunna kappayino nakwa sin tiyempowi Lot. Amminino tolayira sey Sodoma a agyananna, itulutuluyda a makakakkan anna makininum, maggatang anna mallaku, mammula anna mamata'dag si balay ²⁹kiyad sino awa inanawanda Lot sinay lubbun. E nada'nino afuy annino gumigillayafa batuwa mingngan si asufre a naggabwat sey langit, e nasikkulanira ammin. ³⁰Kunna kappeneno makwa sino awa pappaitangkuwa Abbingnga Tolay.

³¹“Sinoyna a tiyempo, ino agyan sino lasinneno balena, ammenan makatallunga mangappa sino kukwana. Kunna kappeneno magyan sino umana, ammenan makauli sino balera. ³²Dandammandonaddino nakwa sino atawa i Lot, a nallangngi sino inanawanna e nabbali si asin.

³³“Ino mikalow sino biyangnga, matekappena. Udde ino matay gafu sino angngurungnga sikwak, maa'danna si biyaya manayun. ³⁴Sapitangku sikwayu si nu gafiyeno puliyangku e ananeno adwera a maddurug, maappaneno tata e mata'ngeno tata. ³⁵E ananeno adwera a bafabbaya mabbayu, maappaneno tata e mata'ngeno tata. ³⁶E ana kappeneno adwera a lallakiya mattarabafu sino umara, maappaneno tata e mata'ngeno tata.”

³⁷Wasinoy, nabbebutino adalannera si, “Afu, sintoneno kakwana yaw?”

Sinabbi Jesus a niyamparig si, “Massiki sintawino agyananino natay, antuweno pakkakarampattanino mammanukira.”

Ino Amparig Mappeafu Sino Balu Andino Huwes

18 ¹Wasinoy, niyampariyi Jesus a nanuldu sino adalannera ta maammuwanda si kanayunira nadda makkararag e ammera matappag. ²Sinapi'na si, “Agyanino huwes sino tata a lubbuna awaningke talona ki Dios anna awana atalna sino kasittolena. ³Agyangkappayino balu sinaya lubbuna ma'ang sikwana a marang si duffuna massapit si, ‘Duffunanda'ngad takesi ammerak affutannino kakontarak.’ ⁴Amme nepilingalingeno huwes, udde wasin nabayin, dinandamma si, ‘Gakkuruwa awana talok ki Dios, mampesino kasittolekira, ⁵udde gafu se daddisturbundak yawa balu, massiki duffunangkumpelang, tantaro nu matappaggakun sino puluuliyanna.’”

⁶E inabambutani Jesus a nassapit si, “Dandammandonad inay. Massiki narakkatta tolayino huwes, dinuffunanneno balu, ⁷e mannanotinna ki Dios, duffunanneno pinilina a tolona a kanayuna makiggimallak sikwana si aw anna gafi. Talantananna kadda manuffun sikwara?

⁸Ammena, nu ammena lud malana manuffun sikwara. Udde massiki tan nu kunnenoy, bisangngira ke nakuyino mattalaginad si angngurug naso puliyangkuwa Abbingnga Tolay.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Fariseo Andino Gumattuki Si Buwit

⁹Wasinoy, agyanino sinatabbira i Jesus a tolaya ngananda si naggaddangngira e balawandeno kasittolerera. Antuweno niyampariyi Jesus si kunnayaw. ¹⁰“Agyanino adwa a tolaya inang sino Templo ta makkararira. Fariseoweno tata e gumattuki si buwitino tata. ¹¹Wasin sinallungira, aggata'daggino Fariseo a ikararanneno bagginangkepaya nassapit si, ‘Mappasalamatak sikwam Dios, se bakkannaka minalliwat a kakunneno korwanira a tolay, kumaral inaya gumattuki si buwit. Se ammek naingap, ammek massisiri, anna ammek kappay makibulun. ¹²Mamidwaka mallantanga mangngan si kadda linggu e iya'dakino pakkatafuluneno ammina ganansiyak.’

¹³“Udde ino gumattuki si buwit, aroyuweno natta'dagganna sino Fariseo andino korwanira a tolay. Aggaokab se maatalla sumangaw sey langit e pakatotottofanneno ta'gangnga gafu sino piboboliyanna sino liwa'na. Ino nekararangnga, ‘Dios, maallakka nad sikwaka minalliwat.’”

¹⁴E inabambutani Jesus a nassapit si, “Sapitangku sikwayu, inaya gumattuki si buwitino inanawa naggaddang ki Dios se napakomanino liwa'na, a bakkannino Fariseo. Se ino miyantaw sino baggina, metabbafana, udde ino mitabbafa sino baggina, meyantona.”

Ino Namindisiyonani Jesus Sino Anakira

(Mat. 19:13-15; Mar. 10:13-16)

¹⁵Wasin tata si aw, agyanino tolayira a niyang sino bawisangngira a abbinda ki Jesus takesi appangannera nad anna bindisiyonannera. Udde wasin initenno adalannera, inallangngandera. ¹⁶Udde inayani Jesusino abbingira, e sinapi'na sino adalannera si, “Purayandawino anakira ta umangngira sikwak, e ammeyuwera allangngan. Se ino kakunnara, ireno dama a mesapat sino patturayani Dios. ¹⁷Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nu ammeyu talakkanni Dios a kakunneno annalakkino abbing, ammekayu makatallung sino patturayanna.”

Ino Ba'ngnga Tolay

(Mat. 19:16-30; Mar. 10:17-31)

¹⁸Agyanino tata a afafuna Judyu a nabbebut ki Jesus si, “Ikka a nalawara Afu, sanneno akwangku takesi maa'danak si biyaya mannayun?”

¹⁹Sinapiti Jesus sikwana si, “Mayan nganandak si nalawad? Se awana nalawad, nu bakkampelang Dios. ²⁰Ammumino lintiyi Dios a kunna si, ‘Ammeka makibulun, ammeka mamapatay, ammeka mattakaw, ammeka manistigu si bakkanna gakkurug, e dayawannuweno mapparana'nguwera.’”^v

^v 18:20 Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20

²¹“Afu mesturu,” kunnino tolay sikwana, “kiyad sin kabbingku, kinuruggu ammin yana lintig.”

²²Wasin diningngaggi Jesus inay, sinapi'na sikwana si, “Ana kepayino tata a pakkurangannu. Umangngu ilaku amminino kukwam ta iyannem sino pobiriyereno pallakuwannu, ta ananeno kinaba'nannggu sey langit. Nu inangwamunnenay, kaseka muli sitaw e mebulungka sikwak.” ²³Udde wasin diningnganggenaya sinapiti Jesus, malowingke ino nakamma, se ba'nanngingke.

²⁴Wasin inita i Jesus si malowino nakamma, sinapi'na si, “Madyatingke a mesapatino bafa'nannggira sino patturayani Dios. ²⁵Mas naladdeno attaffutino kamelyu sino abbu'nenno bilat amma sino kesapatanino ba'nanngga tolay sino patturayani Dios.”

²⁶Ino naningngaggira sinay, sinapi'da si, “Nu kunnenoy, inya ma'nenno mesalakan?”

²⁷Sinabbira i Jesus si, “Ino amme dama a akwana tolay, damana ki Dios.”

²⁸E sinapiti Pedro si, “Ikkami paye? Se inanawammiyeno bafalemi e nebulungkami sikwam.”

²⁹“Gakkurug yan,” kunni Jesus, “e sapitangku sikwayu si ino manganaw sino balena, ino atawana, ino kakkola'ngera, ino mapparana'ngera, andino aana'ngera gafu sino patturayani Dios, ³⁰oodduneno iya'da i Dios sikwana sitawa biyag, e naso uddina aw, maa'danna si biyaya mannayun.”

Ino Meka'luwa Nilabbunani Jesus Sino Katayanna Annino

Panggangoliyanna

(Mat. 20:17-19; Mar. 10:32-34)

³¹Wasinoy, neyaroyuwi Jesusino karadwera a adalanna, e sinapi'na sikwara si, “Dingngaggandaw. Sitoya, umangngetam sey Jerusalem, e meyakkurunggenno ammina neturakkino gumalabbunira mapeafu sikwaka Abbingnga Tolay. ³²Se meyalawata'nga sino bakkannira a Judyu, e pappoporayanda'nga, iyatatalda'nga, anna luluppandak, ³³kasera'nga siwa'wattan anna papatayan. Udde sino mekatalluwa aw, manggangoliya'nga.”

³⁴Udde ammayingke naawatanino adalannerenaya sinapi'na, se neyimad sikwareno anggamma sapitan e ammera maattalan.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Lappatta Mappalimut

(Mat. 20:29-34; Mar. 10:46-52)

³⁵Wasin makkatanda Jesus sey Jerico, agyanino lappatta aggatuttud sino damminggenno dalana makipalimut. ³⁶Wasin diningngangnga si odduwereno tolaya malla'wut, nebebu'na nu sanneno makwa. ³⁷E sinapi'da si, “Matta'lifi Jesus a taga-Nazaret.”

³⁸Antuweno nekokwana a nassapit si, “Jesus, gaka i David, allakkandak!”

³⁹Inallangnganino nauntera ta sumina'ngad, udde neyangkakokwana lullanga nassapit si, “Ikka a gaka i David, allakkandak!”

⁴⁰Nitturi Jesus e sinapi'na si iyara'nira sikwaneno lappat. Wasin neyara'nira, nebuti Jesus sikwana si, “Sanneno anggammuwa akwangku sikwam?”

⁴¹“Afu, anggangkuwa makaita,” kunnino lappat.

⁴²“Makaitakan,” kunni Jesus. “Nabbattunoykan gafu sino angngurungngu sikwak.” ⁴³Kaka'meng kelanga makaiteno lappat e dinandan ki Jesus a maddayaw ki Dios. Amminira a nakaita sinaya nakwa, nedandayora kappayi Dios.

I Jesus Anni Zakeo

19 ¹Wasin ginamwanda Jesus sey Jerico, mangawwatira nad. ²Udde agyan sinayino tata a ba' nangnga afafuweno gumattukiya si buwita minggan si Zakeo. ³Anggamma itani Jesus, udde ammena dama, se abbafawingke e odduweno tolayira. ⁴Antu gafuna, nalayaw e naunta ki Jesus, kasena nunek sino tata a kayuwa sikumoru takesi maitana i Jesus nu malla'wut.

⁵Wasin nabbatuwinni Jesus sino agyanani Zakeo, sinangona e sinapi'na si, “Zakeo, umulluggan, se maawag si umangngak sey balem sito aw.”

⁶Nakkangkama inulluwi Zakeo, e maanggammingke a nibulun ki Jesus sino balena. ⁷Udde amminira a nangita, nadadumulira a nassapit si, “Mayan umang magyan sino balayino minalliwata tolay?”

⁸Wasin agyaniran sino balena, natta'daggi Zakeo e sinapi'na ki Jesus si, “Afu, iya'dakino kagadwaneno kukwak sino mekakallakkira. E massiki inyeno dinarogakku, iyulik sikwaneno mamin-appata kaodduneno inappak.”

⁹Antuweno sinapiti Jesus si, “Sitawa aw, neyafuwenna mesalakan yawa taabbalay. Se gafu sinaya sinapiti Zakeo, nepaitana si gakkuruwa gaka i Abraham. ¹⁰E ikkanaka Abbingnga Tolay, ino pelang gakkagguwa inang sito lubag ino mintufuk sino narakkattira a tolay ta mesalakanira.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Tafuluwera A Aripanna Naa'dan Si Pirak (Mat. 25:14-30)

¹¹Odduwa tolaya naningngag sinaya sinapiti Jesus, e netuluyna a nanuldu sikwara. Gafu se ara'niyeran sey Jerusalem, aridda si nu gumamwangira sinay, mangiyafuwennino patturayani Dios. Antu gafuna, kunnayawino neyamparingnga. ¹²“Agyanino napatiya tolaya inang si aroyuwa lubbun takesi dotukanda si ari, e nanu muli sino lubbunna, mangiyafuwenna a matturay. ¹³Udde liyena a inang, inayanneno

tafuluwera a aripanna, e ina'danneno kadda tata si pirak e sinapi'na si, 'Paoddundaw yawa pirak kiyad sino puliyangku.'

14 "Udde kababannino kalubbunannera, antuweno nanundunira si dumandan sikwana a umang massapit sino manotuk sikwana si amme anggammino tolayira si antuweno arira. 15 Massiki kunnenoyino inangwara, nadotukangkappay si ari, e nuli sino lubbunda.

"Wasin gamwangnga, nepaayangngeno aripannera a na'danna si pirak takesi bebutanna nu pidyeno ganansiyara. 16 Ginamwangino tata, e sinapi'na si, 'Afu, ino ganansiyak sino pira'ngu, namittafuluweno neya'dam.' 17 'Nalawarino inangwam,' kunnino ari. 'Nalawagga a aripan. Gafu se natalakka sino bisangnga neya'dak sikwam, patturayantakana si tafuluwa lubbun.'

18 "Ginamwangkappayino tata a aripanna, e sinapi'na si, 'Afu, ino ganansiyak sino pira'ngu, namillimeno neya'dam.' 19 Sinapikkappayino ari si, 'Patturayantakana si lima a lubbun.'

20 "Ginamwampayino tata a aripanna, e sinapi'na si, 'Afu, ayawin tawino pira'ngu. Binaba'battangku si panyok e neyimfungku, 21 se nattalawak sikwam se nabungukka a tolay. Se magganansiyaka sino ammem nallingattan a kunnangke buwatannuweno ammem nemula.' 22 'Narakkakka a aripan,' kunnino ari. 'Ino sinapi'nungkepayino pangukungku sikwam. Ammungkena a nabungutaka tolaya magganansiya sino ammek nallingattan anna buwatanguweno ammek nemula. 23 Mayan ammem mantu nebangkuweno pirakku takesi wara nad appangku si ganansiya sito nuliyangku?'

24 "Wasinoy, sinapitino ari sino aggata'daggira sinay si, 'Appandawino pira'nga ta iya'dayu sino nagganansiya si tafulu.'

25 " 'On, afu,' kunda, 'udde anennino tafulu sikwana.'

26 " 'Gakkurug,' kunnino ari, 'udde sapitangku sikwayu, ino matalakka musar sino neya'da sikwana, madadaggananna, udde ino ammena matalak, massiki ino bisangnga ana sikwana, maawanna. 27 E ira a kumontara sikwaka amme nanggama ikkanakino matturay sikwara, iyandawira sitaw ta papatayandawira sito a'langku.' "

Ino Nanayawanda Ki Jesus Sin Ginamwanganna Sey Jerusalem (*Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Jn. 12:12-19*)

28 Wasin nasinduwi Jesus a niyamparig, netuluyda a umang sey Jerusalem, e naunta i Jesus sikwara. 29 Wasin ara'niyeran sey Betfage anna sey Betania sino kulura Olivo, nepauntaneno adwera a adalanna a nassapit si, 30 "Umangkayu sino madompaka lubbun. Addatandaw sinay, maitayuneno neyakadda ubbunna asnowa ammena kepay natakayan. Ubbarandaw ta iyandaw sitaw. 31 Nu wara mabbebut sikwayu si, 'Sandolang ubbaran yan?', kundaw sikwana si, 'Awannino Afutam.' "

³²Inangngino dinundunera, e neyakkurug amminino sinapiti Jesus sikwara. ³³Wasin ubbarandeno lufinneno ubbun, sinapitino makangkwa si, “Mayan ubbarandaw yan?”

³⁴“Awannino Afutam,” nesomba'da. ³⁵E neyandeno ubbun ki Jesus. Neyekwareno tafalda sino daruruna, kasera nepattakayi Jesus. ³⁶Wasin nattakayinni Jesus, neyafakkino tolayireno tafalda sino dalan. ³⁷Wasin ara'niyeran sey Jerusalem a maddawut sino kulura Olivo, maanggammingke ino odduwera a nebulun sikwana, e nekokwareno dami'da a maddayaw ki Dios gafu sino ammina kakka'bawa initara. ³⁸Sinapi'da si, “Madandayawino ariya dinunduni Afu Dios si pannakabaggina! Nalawarinnino abbafaruluntam ki Dios gafu sikwana! Madandayawi Dios sey langit!”

³⁹Ino korwanira a Fariseo a nedagga sino tolayira a umang sey Jerusalem, sinapi'da ki Jesus si, “Afu mesturu, pasinakkannuweno bafulunnuwera.”

⁴⁰Udde sinabbira i Jesus si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nu suminakkira, mepataliyeno batuwera a maddayaw sikwak.”

Ino Nattangitani Jesus Gafu Sino Makwana Sey Jerusalem

⁴¹Wasin makkataminda Jesus sey Jerusalem, initaneno lubbun e nattangit gafu sino alla'nga, ⁴²e sinapi'na si, “Kakallakkayuna a ayan sitan Jerusalem! Nu ammuyu nad sito ingkein nu ansandawa makipakapakoli ki Dios! Udde nabaya inammeyu, e sitoya, ammeyun melasin. ⁴³Mada'nganeno awa balikungkunganneno sindaluweno kalingayuwereno lubbundaw, e tappannandeno pangannandaw takesi ammekayu makalawan.

⁴⁴Darallandaneno lubbundaw e marappakkayu ammin. Awaningke massiki tata a batuwa mabattang sino agyananna. Kunnanenayino makwa sikwayu se ammeyu nelasinino ginamwangani Dios a misala'ngad sikwayu.”

Ino Nappaanawani Jesus Sino Malallakuwera Sino Templo

(Mat. 21:12-17; Mar. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵Wasin ginamwangi Jesus sey Jerusalem, inang sino Templo, e nepaanoneno mallakuwera sinay. ⁴⁶Sinapi'na sikwara si, “Neturak sino sapiti Dios si, ‘Ino balek, maingnganan si pakkararanna tolay.’ Udde ino inangwayu, nepabbaliyu si paddarogatandaw sino kasittoleyu.”^w

⁴⁷Kadda aw, nanulduwi Jesus sino Templo. E ino pangafuwanirana padi, ino mammesturuwerana lintig, andino korwanira a afafuweno tolayira, nattatarabbanda nu ansandeno mamapatay ki Jesus, ⁴⁸udde awana dinandanda si damara akwan, se amminino tolayira, angganda a dingngaggannino tulduna.

^w 19:46 Isaias 56:7; Jeremias 7:11

Ino Nebebu'da Mapeafu Sino Kalintiyani Jesus

(Mat. 21:23-27; Mar. 11:27-33)

20 ¹Wasin tata si awa agyani Jesus sino Templo a manuldu anna mibanyag sino nalawara damag sino tolayira, inang sikwaneno pangafuwanirana padi, ino marmesturuwerana lintig, andino korwanira a pangafuwan. ²Nebebu'da sikwana si, “Sapitannu nad sikwami nu sanneno kalintiyannuwa mangwa sino inangwamira. Inyeno naggabwatanna yana kalintiyannu?”

³Sinabbira i Jesus si, “Ana payino ibebukku sikwayu. Sapitandaw sikwak ⁴nu inyeno naggabwatanino kalintiyani Juan a mamawtisar? Ki Dios onnu si tolay?”

⁵E nakkakibikibebutira a nassapit si, “Sanneno isombattam? Nu kuntam si i Diosino naggabwatanino kalintiyanna, tantaro nu sapitanna si ‘Nu kunnenoy, mayan ammekayu nangurug sikwana?’ ⁶Udde nu kuntam si tolepelangino naggabwatanna, lapalappaggandetam amminino tolayira, se kuruwanda si tata a gumalabbuni Juan.” ⁷Antuweno sinapi'da si, “Ammemi inammu nu inyeno naggabwatanna.”

⁸Sinapikkappayi Jesus si, “Ammepemantu sapitan sikwayu nu inyeno naggabwatanino kalintiyangukuwa mangwa sitawira a akwangku.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Narakkattira A Makikasamak Sino Kaubasan

(Mat. 21:33-46; Mar. 12:1-12)

⁹Wasinoy, nanuldu kappayi Jesus sino tolayira a niyamparig si, “Agyanino tata a tolaya nammula si odduwa ubas, kasena nepaimut sino makikasamakkira. Inang ngyan si aroyuwa lubbun e nabayag sinay. ¹⁰Wasin nada'ngeno abbafuwat si ubas, dinundunino makwan lubaggino tata a aripanna a umang sino makikasamakkira ta appanneno ballena. Udde wasin ginamwang, siniwasiwa'wattanino makikasamakkira, kasera nepaanawa kamakama'na pelang. ¹¹Antuweno nandadundungkappayino makwan lubag si tata a aripanna. Udde kunna kappayino inangwara, sinawasiwa'wattanda e neyatatalda, kasera nepaanawa awana neya'dara sikwana. ¹²Antu gafuna, nandadundungkappay si mekatalluwa aripanna, e binibiyaranda, kasera netakkub sino lasinneno kaubasan. ¹³Wasinoy, sinapitino makwan lubag si, ‘Sannadeno akwangku? Dundunangukuweno abbingkuwa iiddukanguku, se ammu si iyataldana.’

¹⁴“Udde wasin initeni makikasamakkira, sinapi'da si, ‘Antuwen yawino millaluput sito lubag. Papatayantam ta akwatamunnino illalupattanna.’ ¹⁵E nelawanda sino kaubasan, kasera pinapatay.”

E sinapiti Jesus si, “Sannadeno akwanino makwan lubag sikwara a makikasamak? ¹⁶Umangngerana papatayan, kasena ipabalattino lubangnga si korwan.”

Wasin diningngaggino tolayirenay, sinapi'da si, “Bakkanna kunnayan!”
 17Udde sinulangnganner a sinapi'na si, “Nu kunnenoy, sanna mantuweno anggama sapitan yawa nepeturakki Dios?

‘Ino batuwa inammayino mamata'daggira si balay, antuweno nepabbaliyi Dios si kapatiyana batuwa mappatuyag sino balay.’^x
 18Ino tolaya mada'nag sitawa batu, makarattu, udde ino tolaya kada'nanino batu, mama'makka mabbali si lafuk.”

Ino Nebebu'da Mapeafu Sino Pappaganda Si Buwit
(Mat. 22:15-22; Mar. 12:13-17)

19Wasin diningngaggino mammesturuwerana lintig andino pangafuwanirana padi inaya amparyi Jesus, anggandana do'man, se ammura si ireno amparyanna. Udde mattalawira sino tolayira, 20antu gafuna, aggararonira si wara pappado'manda sikwana. Ino inangwara, pinirakandeno korwanira a lallaki ta massasan manguruwira a umang ki Jesus. Sinundera a mabbebut ki Jesus takesi nu wara isomba'na si damara a pidaruman sikwana, kasera do'man e iyalawa'da sino gubernadora taga-Roma a turay sinaya lubbunda. 21Inangngira ki Jesus, e nebebu'da si, “Afu mesturu, ammumi si fustu amminino sapitannu annino ituldum. Ammumi kappay si awana padumannu si tolay, nu ammem lud itulduweno kakuruwan mapeafu sino panggammani Dios a akwanna tolay. 22Ituldummad sikwami nu kontara sino lintiddama Judyu nu pagammiyeno buwit sino Emperador sey Roma. Pagammi onnu awan?”

23Udde ammuwi Jesus si angganda a balabaliyan, antuweno sinapi'na sikwara si, 24“Mipaitakayu abbu si pirak sikwak. Makwan letratu anna angan sitaw?”

25“Ino Emperador sey Roma,” kunda sikwana.

“Nu kunnenoy,” kundi Jesus, “ino akweno Emperador, iya'dayu sikwana, e ino akwa i Dios, iya'dayu pay ki Dios.”

26Naaffutira sino sinapiti Jesus e ammeran dama a balabaliyan, nu ammera lud sininak, se nakka'bawira sino netabbangga.

Ino Nebebu'da Mapeafu Sino Nataya Manggangoli
(Mat. 22:23-33; Mar. 12:18-27)

27Agyangkappayino Saduceowera a inang ki Jesus. Ireno tata a buyu'na Judyu a massapit si ammena manggangoliyeno natayira. Sinapi'da sikwana si, 28“Afu mesturu, kunnino lintiddama neturakki Moises, ‘Nu wara matawa a awana abbinda e matayino lalaki, atawan naddino kola'ngeno balu takesi nu wara abbinda, antuneno guman abbingino natay.’ 29Agyanino pituwera a makkakarolaka lallaki.

^x 20:17 Salmo 118:22

Nangataweno palungura, udde nataya awana abbinda. ³⁰Antuweno inatawa kappayino metufad, udde natekappaya awana abbinda. ³¹Kunna kappay sino mekatalluwa kola'da, kiyad si nappatapataliyeno pituwera a nangatawa sino balu, udde natayira ammina awana abbinda. ³²Wasinoy, natekappayino bafay. ³³Kunnantu, naso awa pangngangoliyanino natayira, inyana sikwara a pituweno makwan atawa sinaya bafay? Se inatawara ammin.”

³⁴Sinombatanira i Jesus si, “Gakkuruwa mapparataweno tolayira sito lubag sito ingkein, ³⁵udde bakkanna kunnenoy sey langit, se ino ibilangi Dios si meannunga mangngangoli anna mesapat sikwana sinay, ammeranna matatawa sinay, ³⁶se kakunnaraneno anghelira a ammera matay si makkikiyad. Iraneno abbingi Dios se pangngangolinnerana.

³⁷“Nu mappeafu kappay sino pangngangoliyanino natayira, massiki i Moises, ta'dagganna si mangngangolineno matayira. Se ino netura'nga mappeafu sino gumatagatangnga kayu, sapitanna si i Afu Diosino Dios da Abraham, Isaac, anni Jacob.”^y Antuweno netura'nga massiki nabayirana natay. ³⁸Ino anggama sapitan, mangngangoliyeno natayira, se i Dios, bakkanna Diosino natayira, nu ammena lurino aggabiyayira, se amminira a mangurug, aggabiyayira sikwana.”

³⁹Wasinoy, sinapitino korwanira a mammesturuwerana lintig si, “Afu, nalawarino nesomba'nu.” ⁴⁰E mangiyafu sinoy, awaninna naturira mabbebut sikwana.

Ino Nebebu'da Mappeafu Sino Kristo

(Mat. 22:41-46; Mar. 12:35-37)

⁴¹Wasinoy, sinapiti Jesus sikwara si, “Mayan sapitanda si gaka i Ari David ino Kristo? ⁴²Se massiki i David, netura'nga sino leburuna Salmo si,

‘Sinapiti Afu Dios ki Kristo a Afuk: Mattuttugga sito padiwanangku

⁴³kiyad si affutangkuweno kalingam.’”^z

⁴⁴E netuluyi Jesus a nassapit si, “Nu ingnganani David ino Kristo si Afuna a matturay sikwana, ansanda lang sapitan si gaka i David?”

Ino Sinapiti Jesus Mappeafu Sino Mammesturuwerana Lintig

(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

⁴⁵Wasin aggadingngag amminino tolayira, sinapiti Jesus sino adalannera si, ⁴⁶“Palanandawino mammesturuwerana lintig, se angganda a mabbarawasi si ata'nang anna nalawad takesi malasin si napatiyira, anna angganda kappaya medayawa mapakumusta sino mangita sikwara kadda mallakarira sino palengki. Pilinda kappaya

^y 20:37 Exodo 3:6 ^z 20:43 Salmo 110:1

pattutturano attutturano napatiya tolay sino sinagoga, e kunna kappay nu umangngira makipangngan, pilinda a pakitutturano pangafuwanira. ⁴⁷Balabaliyandeno baluwera a bafabbay takesi appendeno kukwara andino bafalera, e makkararira si asodda kararag se angganda a kallabbanino narakkatta aggangwara. Nadammattungkeneno kastigura.”

Ino Neya'deno Balu Ki Dios

(*Mar. 12:41-44*)

21 ¹Wasinoy, nallangalanga i Jesus, e initaneno bafa'nangngira a miittung si pirak sino aggiittungan si pirak sino Templo. ²Initana kappayino tata a pobiriya baluwa niittung si adwa a sentabo. ³E sinapiti Jesus si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, oodduweno neyittungino pobiriya balu amma sino neyittungino korwanira. ⁴Se ino korwanira, neya'dara pelangino sobraneno kinaba'nanda, udde ino balu, massiki pobiri, neya'dana amminino kabiyayanna.”

Ino Nilabbunani Jesus Sino Akkadaralнено Templo

(*Mat. 24:1-2; Mar. 13:1-2*)

⁵Ino korwanira a adalanna, nattatarabbandeno kinalawarino Templo, se nadindingan si nalawara batu anna naartiyani sino korwana kaanggamma newa'la'da ki Dios. E sinapiti Jesus si, ⁶“Mada'nganeno awa ammina maitayu sito Templo, madarallirana ammin, e awaningkena massiki tata a batuwa mabattang sino agyananna, se maduduwirana.”

Ino Tiyempona Dyat So Maddagguna Aw

(*Mat. 24:3-14; Mar. 13:3-13*)

⁷Wasinoy, nabbebutino adalannera si, “Afu mesturu, naansaneno kakwannenaya sinapi'nu, anna sannaneno senyala pimunuwammi si ara'niyenna makwa?”

⁸E sinabbira i Jesus si, “Palanandaw ta ammekayu mabalabaliyan. Se odduweraneno gumamwanga massapit si ira kanuweno Kristo anna kundana kappay si ara'niyennino uddina aw. Udde ammeyuwera kuruwan. ⁹Nu dingngaggandaw si ana gubat anna gulu, ammekayu mattalaw. Maawag si makwerana yaw, udde bakkangkepayino uddina aw.”

¹⁰Netuluyana a nassapit si, “Maggaguba'nenno naddadaruma a lulubbun, mampesino patturayandera. ¹¹Ana kappeneno natuyagga alunig, nafulota bisin, anna takita mamapatay si odduwa tolay si palulubbun. Ana kappeneno mepaita sey langita kattalatalawa senyal anna kakka'baw.

¹²“Udde liyeya makwenay, do'mandakayuna e ilopalope'dakayu, idarundakayuna sino sinagoga e ibaluddakayu. Gafu sino

angnguruddaw sikwak, iya'landakayu sino ariyera anda gubernadorira. ¹³E antuneno wayayuwa mituldu sino nalawara damag mapeefu sikwak. ¹⁴Pattuyaggandawino nakandaw, e ammeyu paddararananino isomba'dona, ¹⁵se ikkana'ngeno manga'da sikwayu sino fustuwa sapitandaw anna kinalainga amme dama a sombatanino kakontarayuwera. ¹⁶Sinoy kappena a tiyempo, massiki ino mapparana'dawira, ino kakkola'dawira, ino wawwayiyuwera, andino bafulundawira, idarundakayuna sino turayira, e mapapateneno korwan sikwayu. ¹⁷Ammina tolay, kababannaddakayuna gafu sino kesapatandaw sikwak. ¹⁸Udde ino kakuruwana, awana maawan si massiki tata pelanga abu'daw nu bakkanna urayi Dios. ¹⁹E nu mattalaginaggayuwa mangurug sikwak massiki madyatangkayu, maa'dangkayu si biyaya mannayun.”

Ino Akkadarallino Lubbuna Jerusalem

(Mat. 24:15-21; Mar. 13:14-19)

²⁰Sinapikkappayi Jesus si, “Nu itandona si odduwa sindaluwa mabbalikungkung sey Jerusalem, antuwenneno pangammuwandaw si ara'niyennino kadarallanna. ²¹Nu maitayunnenay, ino magyanira sey Judea, mabbukalira nadda umang sino kakuluran. Ino anera sey Jerusalem, mabbakwetira nad, e ino anera sino agguman, ammera nad umapit sino lubbun. ²²Se antuwenneno tiyempowa pangastiguwana keyakkuruwanino ammina nepeturakki Dios si'in. ²³Sinoyna a tiyempo, kakalla'ngeno mabussitira andino mappasusuwera. Se madyataningkeneno tolayira sitawa lubbun sinoya tiyempo, se antuweno pangastiguwani Dios sikwara. ²⁴Ino korwanira, matayirana si gubat, e ino korwanira kappay, appanderana e iyandera si aroyuwa lubbun ta paripandera. E ino lubbuna Jerusalem, affutanneno bakkannira a Judyu, e iranneno matturay kiyad si palammattannira i Dios.”

Ino Puliyaneno Abbingnga Tolay

(Mat. 24:29-31; Mar. 13:24-27)

²⁵“Ananeno senyala maita sino sinag, dakkag, anda sino bitunira a kattalatalawingke. E amminnenno tolayira sito lubag, makadaradararanirana e nappelalo'nenno talora sino natuyagga ungunngeno palungira sino bebay. ²⁶Maffunawirana sino talora a aggadandam sino kattalatalawa makwa sito lubag, se makungkul ammina maita sey langit. ²⁷E itanda'nga a Abbingnga Tolaya muliya mebulun si dulam, e maitaneno pannakadamak andino kinadiosku. ²⁸Antu gafuna, nu mangiyafunenaya makwa, maanggangkayu nadda minnanama sino puliyangku. Pattuyaggandonaddino nakandaw, se ara'niyennino kesalakandaw.”

Ino Maammuwan Sino Kayuwa Igos
(*Mat. 24:32-35; Mar. 13:28-31*)

²⁹Wasinoy, niyampariyi Jesus si, “Dandammandonaddino kayuwa igos andino korwanira a kayu. ³⁰Nu mallalimuddutira, ammuyun si ara'niyenna maddawun. ³¹Kunna kappay, nu itandawa makwenaya sinapikku, ammuyun si ara'niyennino patturayani Dios.

³²“Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ananeno korwanira a tolaya aggabiyag sito ingkeina^a ammera matay liyeya meyakkurug amminino sinapikku. ³³Maawanneno langit anyo lubag, udde ammenana maawanino sapikku si makkikiyad, nu ammena lud meyakkurug ammin.”

Ino Nassapitani Jesus Si Maddadanira Nad

³⁴Netuluyi Jesus a nassapit si, “Mappalangkayu takesi ammeyu aggadandammannino pallanggakandaw andino parinumandaw, anna mappalangkayu kappay takesi ammeyu paddararananino awandaw sito lubag. Se nu kunnenoyino akwandaw, mala'gakkayuna sino puliyangku. ³⁵Se kaka'mana pelangino puliyangku, e mala'ga'na ammina tolay si palulubbun sito lubag a kakunnaraneno mammanuka makanna si silu. ³⁶Kunnantu, kanayungku nadda maddadan, e makkararaggayu takesi pattuyagganni Diosino angnguruddaw takesi damayuwa iyattammino ammina makwa sikwayu, e maanggangkuayuna a uma'lang sikwaka Abbingga Tolay.”

³⁷Sinoya tiyempo, kadda awa manulduwi Jesus sino Templo e kadda gafi, umang magyan sino kulura Olivo. ³⁸Antu gafuna, maggi'battino tolayira a umang sino Templo ta dingngaggandeno tulduna.

Ino Nintufukanda Si Pamapatayanda Ki Jesus
(*Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Jn. 11:45-53*)

22 ¹Ara'niyenna gumamwangino fiyestana Judyu a minggan si La'wutana pangngananda si tinapaya awana lebadurana. ²E ino pangafuwanirana padi andino mamnesturuwerana lintig, iniintufu'da nu ansandeno mamapatay ki Jesus a ammena maammuwan, se mattalawira sino tolayira.

Ino Nakitulani Judas Sino Pallakuwanna Ki Jesus
(*Mat. 26:14-16; Mar. 14:10-11*)

³Wasinoy, nunaggi Satanas ki Judas Iscariote a tata sino karadwera a adalani Jesus. ⁴E inang sino pangafuwanirana padi andino afafuweno

^a 21:32 Ino tata kappaya anggamma sapitanna yaw sino dami'na Griego, aggabiyaggepayino Judyuwera.

mindaggira sino Templo ta makitulag sikwara nu sanneno akwanna ta meyalawa'na i Jesus sikwara. ⁵Maanggamrangke, e nekarira si a'danda si pirak. ⁶Inanggammani Judas, e neyafunana mintufuk si akwanna a mallaku ki Jesus a amme maammuwanino tolayira.

Ino Nidadananda Sino Uddiya Nakipangnanani Jesus Sikwara
(*Mat. 26:17-19; Mar. 14:12-16*)

⁷Nada'ngennino awna fiyesta a mingngan si Tinapaya Awana Lebadurana, a antuweno pamartiyanda si ubbunna karnero para sino fiyesta a mingngan si La'wutan. ⁸Antuweno dinunduni Jesus da Pedro anni Juan e sinapi'na si, “Umandaw idadanino akkanantam sino fiyesta.”

⁹“Sintawino anggammu si pidadanammi?” kunda.

¹⁰E sinapi'na si, “Umangkayu sey Jerusalem. Nu gumamwangkayu sinay, ananeno madambaldawa lalakiya inang nanab. Dandanandona sino balaya umangnganna, ¹¹e sapitandaw sino makwan balay si, ‘Kunnino Afumi, sintawino kwartuwa pakipangnganammi andino adalangukewera sino fiyestana La'wutan?’ ¹²Ipaitanana sikwayuweno nangkalekaya dokalla kwartuwa anen amminino maawaddam. Sinayino pidadanandaw sino pamuwaddam sino fiyesta.”

¹³Wasinoy, inangngira a adwa e nesa'balda gakkuruwino sinapiti Jesus sikwara. E nedadandeno akkananda para sino fiyesta.

Ino Uddiya Nakipangnanani Jesus Sino Adalannera
(*Mat. 26:20-30; Mar. 14:17-26; Jn. 13:21-30; 1 Cor. 11:23-25*)

¹⁴Wasin nada'ngeno fustuwa orat, nakitutturi Jesus sino apostolnera a mangngan. ¹⁵Sinapi'na sikwara si, “Maanggammakungke a makia'lang sikwayuwa mangngan sito fiyestana La'wutan, liyeka madyatan. ¹⁶Se sapitangu sikwayu si ammek kappay mangngan si kunnayawa fiyesta kiyad si meyakkuruwino keyampariyanna sino patturayani Dios sey langit.”

¹⁷Wasinoy, nangappa i Jesus si kopa a napannu si diyuna ubas e nappasalamat ki Dios, kasena sinapit si, “Appandaw yaw ta minungkayu. ¹⁸Se gakkurug yo sapitangu sikwayu, mangiyafu sito ingkein, ammekunna minum si diyuna ubas kiyad si gumamwangino patturayani Dios.”

¹⁹Wasinoy, nappa si tinapay e nappasalamat ki Dios, kasena ginaradwa e neya'dana sikwara a nassapit si, “Antuyawino baggika mewa'lat para sikwayu. Kunnanayawino akwandaw takesi panandandaw sikwak.”

²⁰Wasin nasinduwera a nangngan, kunna kappayino inangwana sino kopa a inappana e sinapi'na si, “Iyawa inuman, antuweno mangipaita sino bawuwa tulagi Dios sino tolayira. Ino kebubbuwanneno adak sino katayangku, antuneno keyakkuruwan inaya bawuwa tulag.

²¹ “Udde sapitangku kappay sikwayu si ino mallakuna sikwak, ana sikwatama nakikkan. ²² Se ikkanak Abbingnga Tolay, gakkuruwa matayak takesi meyakkuruwino nepeturakki Dios si'in, udde kakallappeneno mallaku sikwak.” ²³ E nakkakibikibebutira nu inya sikwareno mangwa sinay.

Ino Nassasarombatanda Nu Inya Sikwareno Kapatian

²⁴ Wasinoy, nassarombatano adalanira i Jesus nu inya sikwareno kapatian. ²⁵ Sinapiti Jesus sikwara si, “Ino ariyera andino korwanira a matturay sito lubag, ipatu'deno panggamanda sino iturayanda, gampade angganda kepaya maingnganan si Minadduffun. ²⁶ Udde bakkan nadda kunnenoy sikwayu, nu ammena lud, ino kapatian sikwayu, ibilangnga naddino baggina si kunnangke antuweno kauddian, e ino palungu sikwayu, paaripanna naddino baggina sikwayu ammin. ²⁷ Inyeno mas napatig, ino mattuttura mangngan onnu ino masserbi sikwana? Bakkangkaddino passerbiyanneno napatig? Udde sitoya, ayawaka afuyuwa masserbi sikwayuwa kunnangke aripan.

²⁸ “Ikkayuveno nakilawum sino ammina dyakku e ammerak inanawan, ²⁹ e ino neya'da i Ama sikwak, kunna kappeneno iya'dak sikwayu, se neya'dana sikwakino kalintiyanguwa matturay, e antu kappayino akwangku sikwayu ³⁰ takesi makipangngangkayuna sikwak sino patturayangku anna mattuttuggay kappay si tronowa makituray sikwak sino gakagakeno karadwera a abbingi Israel.”

Ino Nilabbunani Jesus Sino Piimaddani Pedro Sikwana (*Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Jn. 13:36-38*)

³¹ Wasinoy, sinapiti Jesus ki Pedro si, “Simon, dingngagannu yo sapitangku. Inarangngi Satanas si murenadda manalodaw sikwayu ammin takesi itanna nu wara mekatway sikwayu a kunnangke sissika mekatway sino bagga'na nu meittap. ³² Udde nekararantaka, Simon, takesi ammem ibbattanino angngurungngu sikwak, e nanu mabbobolika, maawag si pattuyagannuweno angngurungngeno bafulunnuwera.”

³³ E sinapiti Pedro si, “Afu, naddadanakun e massiki nu mabalura'nga onnu matayak, ammetaka anawan.”

³⁴ “Kunnenayino sapitannu,” sinapiti Jesus, “udde ino kakuruwanna, Pedro, liyeya massirallotino lalung nu gigi'bat, nami'luwannakunna neimad.”

Pirak, Pasiking, Anna Saset

³⁵ Wasinoy, sinapiti Jesus sikwara si, “Sin dinunduntakayuwa awana neyangkalindaw si pirak, pasiking, anna pamatalian si sapatut, nakurangangkayu sino awandaw?”

“Awan,” kunda.

³⁶“Udde sitoya, tangananin,” kunni Jesus. “Ino ana pirak anna pasikingnga, iyangkalinna nad. Ino awana sase'na, maggatangngad, massiki nu ilakuneno tafalna ta wara iyatangnga. ³⁷Se meyakkuruwin sikwakino neturakka sapiti Dios a kunna si,

‘Nebilang si tulisan.’^b

Sitoya, ara'niyenna meyakkurug amminino neturakkino gumalabbunira mappeafu sikwak.”

³⁸“Afu, ayaw sitawino adwa a saset,” netabbadda.

“Kundenin,” kunna sikwara.

Ino Nakkararani Jesus Sino Kulura Olivo

(Mat. 26:36-46; Mar. 14:32-42)

³⁹Wasinoy, nanora Jesus andino adalannera sey Jerusalem, e inangngira sino kulura Olivo, se antuweno a'angnganda kadda gafi.

⁴⁰Wasin ginamwangira sinay, sinapi'na sikwara si, “Makkararaggayu takesi ammekayu matutunggungan.”

⁴¹E inaroyuwannera si bisang, e namalitura makkararag. ⁴²“Ama,” kunna, “nu antuweno anggammu, ammem iyakkurug iyawa dyata ara'niyenna makwa sikwak. Udde bakkan naddino panggammanguweno makwa, nu ammena lurino panggammannu.” ⁴³E nappadda sikwaneno anghela naggabwat sey langita nappatuyag sikwana. ⁴⁴Gafu se malowingke ino nakamma, ginakkurungngangke ino nakkararag, e ino linga'na, mammapattak sino lubag a kunnangke ada.

⁴⁵Wasin nasinduwenna nakkararag, nuli sino agyananino adalannera, e dina'nganera a maturug, se naayangngira gafu sino nappelalota loneno nakanda. ⁴⁶E sinapi'na si, “Mayan maturuggayu? Mafakkayu ta makkararaggayu takesi ammekayu matutunggungan.”

Ino Nado'mani Jesus

(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-52; Jn. 18:1-11)

⁴⁷Wasin aggedamadamikkepayi Jesus, ginamwangino odduwera a tolaya nefuyuti Judas a tata sino karadwera a adalanna. Inara'ni ki Jesus takesi ummanna, ⁴⁸udde sinapiti Jesus si, “Judas, mayan pabbalinnuweno umma a senyalneno agganggam si senyalneno pallakuwannu sikwaka Abbingnga Tolay?”

⁴⁹Wasin initeni adalanira i Jesusino nakwa sikwana, sinapi'da si, “Afu, makipatekami?” ⁵⁰E binakino tata a adalanneno aripannino afafuna padi e nagingaranino diwanana layangnga.

⁵¹Udde sinapiti Jesus si, “Kundenin!” E inappanganneno layino aripan e nabbattunoy.

^b 22:37 Isaias 53:12

⁵²Wasinoy, sinapi'na sino pangafuwanirana padi, ino afafuweno mindaggira sino Templo, andino korwanira a pangafuwana inang nano'ma sikwana si, “Ma, tulisanak ta nassisasekkayu anna nassibafa'gunga umang sitaw? ⁵³Mayan ammerak dino'man sino Templo a kadda awkena a naganak sinaya manuldu sikwayu? Udde sitawa gafi, nepurerakayuwi Dios a mangwa sino anggandaw e nawayanino matturay sino lammuk.”

Ino Niimaddani Pedro Ki Jesus

(Mat. 26:57-58, 69-75; Mar. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Wasinoy, dino'manda i Jesus e neyanda sino balayino afafuna padi. I Pedro, dumadandan sino gafanda. ⁵⁵Udde wasin nafuyino tolayira sino kalawatannena balay ta maggarenuwera, inangngi Pedro a nakigarenu sikwara. ⁵⁶Initeni tata a aripanna balatang se nasirwatan sino afuy, sinulangnganna, e sinapi'na si, “Iyana tolay, tata a buluni Jesus.”

⁵⁷Udde neimaddi Pedro e sinapi'na si, “Ammek inammu inaya tolay.”

⁵⁸Ammena nabayag, agyangkappayino tata a lalakiya nimunu sikwana, e sinapi'na si, “Ikkeno tata sikwara.”

Udde sinapiti Pedro si, “Bakkan.”

⁵⁹Wasin taorattin, agyangkappayino tata a lalakiya nipatuta nassapiti si, “Gakkuruwa bulundaka i Jesus, se taga-Galileaka kappay.”

⁶⁰“Ammek ammu yan sapitandaw,” netabbi Pedro. Wasin aggedamadamikkepay, nassirallotinnino lalung. ⁶¹E nallangngiyi Afu Jesus e sinulangnganna i Pedro. Wasinoy, dinandammi Pedroweno sinapiti Afu Jesus sikwana a liyeya massirallotino lalung sinaya aw, nami'luwannanna a neimad. ⁶²E inanaw e nakatangatigit.

Ino Nangayoyunganda Andino Nanatampalanda Ki Jesus

(Mat. 26:67-68; Mar. 14:65)

⁶³Ino mindaggira ki Jesus, ina'ayoyunganda anna sinapatampalanda. ⁶⁴Inammu'deno matana, kasera sinapiti si, “Sapitannu nu inyeno nanultuk sikwam.” ⁶⁵E oddu kappayino sinapasapi'da a mangayoyung anna mikakkatawa sikwana.

Ino Nimbistigarano Turayirana Judyu Ki Jesus

(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶Wasin sumiltakinni sinag, neyanda i Jesus sino agyananino nakkakarampattira a pangafuwanna padi, mammosturuwerana lintig, anna korwana pangafuwanna Judyu. ⁶⁷Sinapi'da sikwana si, “Ituldum nu ikkeno Kristo.”

Sinabbira i Jesus si, “Massiki nu itulduk, ammeyu kappay kuruwan, ⁶⁸e nu wara bebutangku sikwayu, ammeyu kappay sombatan. ⁶⁹Udde

mangiyafu sito ingkein, ikkanaka Abbingnga Tolay, mattutturak sino padiwanani Dios a mannakadama.”

⁷⁰E nebebu'da kappay si, “Nu kunnenoy, Abbindaka mantuwi Dios?”

“Nu antuweno sapitandaw, antu,” kunna.

⁷¹E sinapi'da si, “Sanna kepayino awantama manistigu? Se ikkanetamungkepayino naningngag sino sinapi'na.”

Ino Niyalawatanda Ki Jesus Ki Pilato

(*Mat. 27:1-2, 11-14; Mar. 15:1-5; Jn. 18:28-38*)

23 ¹Wasinoy, natta'daggira ammin e neyanda i Jesus ki Gubernurador Pilato. Wasin ginamwangira sinay, ²sinapi'deno liwa'na. Kunda si, “Dino'mammi yawa tolaya maggulu sino kalubbunammiyera a Judyu. Sapitanna kappay si ammera nad paganino buwit sino Emperador, e kunna kappay si antuweno Kristo a nekariyi Dios a matturena sikwami.”

³Antuweno nebebuti Pilato ki Jesus si, “Ikkeno Arina Judyu?”

“Nu antuweno sapitannu, antu,” nesombati Jesus.

⁴E sinapiti Pilato sino pangafuwanirana padi andino korwanira a tolai si, “Awana naammuwangku si liwa'na.”

⁵Udde nepatu'da a nassapit si, “Gafu sino itulduna, nagulugulu ammuna tolai, mangiyafu sino probinsiya a Galilea makkiyad sito Judea, e sitoja ginamwangin sitaw.”

Ino Niyalawatanda Ki Jesus Ki Herodes

⁶Wasin diningngaggi Pilato inay, nebebu'na nu taga-Galilea i Jesus.

⁷Wasin naammuwana si naggabwati Jesus sey Galilea a patturayani Herodes, nepeyangnga i Jesus sikwana, se agyani Herodes sey Jerusalem sinoya tiyempo.

⁸Maanggammingke i Herodes sin initana i Jesus, se nabayinna diningnganggeno mapeafu sikwana, e anggamma mita sino kakka'bawa akwana. ⁹Antu gafuna, odduweno nebebu'na sikwana, udde amme pelang sinombatani Jesus. ¹⁰Ino pangafuwanirana padi andino mammeturuwerana lintig, nantatuyaggira a nappaliwat sikwana. ¹¹E nakipakkatawa anna nakiayoyungi Herodes sino sindalunera ki Jesus. Binarawasiyanda si ata'nanga nalawaringke a kunnangke barawasina ari, kasena nepeyuli ki Pilato. ¹²Nangiyafu sinoya aw, nalawarinnino abbulunda Herodes anni Pilato, se gagangaya makkontarera si'in.

Ino Nasentensiyani Jesus A Matay

(*Mat. 27:15-26; Mar. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16*)

¹³Wasinoy, nepaayi Pilatoweno pangafuwanirana padi andino korwanira a afafuna Judyu andino korwanira a tolai, ¹⁴e sinapi'na sikwara si, “Nedarundaw yawa tolai sikwaka sapitandaw si

gulugulunnenno tolayira ta kumontarera sino gubiyernu. Udde sitoya, inimbigarku sino nara'langandaw e awana naammuwangku si pamakurug sino nepaliwa'daw sikwana. ¹⁵Massiki i Herodes kappay, awana naammuwana si liwa'na, antuweno nepeyulina sikwak. Awaningke a inangwana yawa tolaya meannunga ipatena. ¹⁶Antuweno ipasiwa'wakku pelang, kasek palawanan.” ¹⁷Ino nassapitanna sinay, se maawa mipalawan si tata a balud kadda fiyestana La'wutan, se antuweno gagangena.

¹⁸Udde ino tolayira sinay, naggagarindanira a nikulawu si, “Papatayannu! I Barrabasino ilawannu!” ¹⁹(Inaya Barrabas, nebalud se ginuluneno tolayira sey Jerusalem ta kontarandeno gubiyernu, e ana kappayino pinapaterna.)

²⁰Udde i Pilato, anggamma si i Jesusino ilawanna, antuweno nakitatabbaggappay sino tolayira, ²¹udde nekulakulawura si, “Ilansam! Ilansam si krus!”

²²Nepi'lu kappayi Pilato a nakitatabbag sikwara, e sinapi'na si, “Sanna ma'lurino liwa'na? Awana ammu si inangwana a paggafuwanneno katayanna. Massiki ipasiwa'wakku pelang ta pelawangku.”

²³Udde nangkakulawuwera a mipatut si melansa i Jesus si krus kiyad si inaffu'da i Pilato, ²⁴e neonnampelangino angganda. ²⁵Nepelawanneno angganda si ilawanna a antuweno nabalud gafu sino nagguluwana annino namapatayanna, e neyalawa'na i Jesus sikwara takesi akwandeno angganda a akwan sikwana.

Ino Nilansanda Ki Jesus Sino Krus

(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶Wasinoy, neyanawino sindaluwera i Jesus ta umanda ilansa si krus. Wasin agyanira kepay sino dalan, nadambaldeno tata a lalakiya i Simon a taga-Cirene a umang sey Jerusalem a naggabwat sino agguan. Dino'manda e nepatu'da a nepabuttungino krus, kasek nepadandan ki Jesus.

²⁷Oddu kappayino tolayira a dinandan ki Jesus, e agyangkappayino bafabbayira a mattatarangit gafu sino loneno nakanda. ²⁸Ilangngiyera i Jesus e sinapi'na si, “Ikkayuwa bafabbaya taga-Jerusalem, bakkan nadda ikkanakino tangitandaw, nu ammena lurino baggiyungkepay andino ana'dawira. ²⁹Se nappelalo'nenno dyat sitawa lubbun kiyad si sapitanneno tolayira si, ‘Nagasatino bafabbayira a ammera nanak anna ammera nappasusu.’ ³⁰Gafu sinaya dya'da, arangnganneno tolayira si maddabbakino kulurira ta matabbunanira. ³¹Se nu kunyawino akwanda sikwaka awana liwakku, sannadeno makwa sikwayuwa minalliwat? Se nu sikkulandeno nabiyaya kayu, mannanotinna sino nagabba e naganguwen.”

³²Agyangkappayino adwera a tulisana nebulunda ki Jesus a umanda papatayan. ³³Wasin ginamwangira sino ingngananda si Takata'nga Ulu, nelansara i Jesus sino krus. Inayira a adwa a tulisan, nelansarera kappay si korwana krus, tata sino padiwanani Jesus, e tata sino padawina. ³⁴E sinapiti Jesus si, “Ama, pakomannuwera, se ammera ammuweno akwanda.”

Ino sindaluwera, nabbabinnunutanda nu ansandeno maggaradwa sino barawasiyera i Jesus. ³⁵Ino pay tolayira, aggata'daggira a mabbuya. Ino afafuwerana Judyu, nangayoyungira a massapit si, “Nesala'ngeno korwana tolay. Isala'nga nad antuweno bagginangkepay, nu gakkuruwa antuweno Kristo a piniliyi Dios.”

³⁶Inayoyungangkappayino sindaluwera. Inara'niyanda ta iduwawanda si kilam, ³⁷e sinapi'da si, “Nu gakkuruwa ikkeno Arina Judyu, isala'ngu mantu yan baggim.” ³⁸Ana ma'lurino neturakka nepikka'da sino batuwi Jesus a kunna si, “Antuyawino Arina Judyu.”

³⁹Massiki ino tata tulisana nekrusda, inayoyunganna kappayi Jesus a nassapit si, “Bakkangkadda ikkeno Kristo? Isala'ngu mantuveno baggim anna ikkami pay!”

⁴⁰Udde ino bulunna a tulisana nekrus, inallangnganna a nassapit si, “Ma, ammeka mattalaw ki Dios? Nakkakarunnetama nasentensiyana matay, ⁴¹udde ikkaneta, fustuveno kastiguta se antuweno salinunu'neno liwatta, udde sikwana, awana liwa'na.” ⁴²E sinapi'na ki Jesus si, “Afu Jesus, dandammanna'nga nu mulika a matturay.”

⁴³E sinapiti Jesus sikwana si, “Gakkurug yo sapitangku sikwam. Sitawa aw, mebulungkan sikwak sey langit.”

Ino Natayani Jesus

(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴Wasin ara'niyen si alas dose, kaka'meng kelanga nadduki'lap, e nallammuk si palulubun kiyad si alas tres. ⁴⁵E neyindana napissayino kortinaneno Templo e nagadwa. ⁴⁶Nekokwa i Jesus a naddamit e sinapi'na si, “Ama, italakuweno kararuwak sikwam.” Wasin sinapi'nenay, natayin.

⁴⁷Wasin initeni kapitanna sindaluwenaya nakwa, dinayona i Dios a nassapit si, “Gakkuruwa awana liwa'na yawa tolay!”

⁴⁸Ino kappay tolayira a aggata'dag sinaya mabbuya, initara kappayino nakwa, e inanawira a totottofandeno ta'ganda gafu sino loneno nakanda. ⁴⁹Udde amminino bafulunira i Jesus andino bafabbayira a nebulun sikwana a naggabwat sey Galilea, naganira sino aroyu e initareno nakwa.

Ino Nitanammanda Ki Jesus

(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Agyanino lalakiya mingngan si Jose a taga-Arimatea a tata lubun sino probinsiya a Judea. Nalawad anna naggaddangnga tolay a aggataron

sino gumamwanganino patturayani Dios. Massiki tata a pangafuwanna Judyu, ammena anggammino planowino bafulunnera andino inangwara ki Jesus. ⁵²Inangngi Jose ki Pilato a narang sino baggiyi Jesus, ⁵³kasena inang neyulluwino baggina sino krus e bina'battanna si nafurawa sinnun. Neyekwana sino tanamma neyabbut si batuwa kunnangke agwefa ammena kepay neusar. ⁵⁴Wasin pangwanna sinay, ara'niyenna mangiyafuweno awna aggimwangan, se fuwamma Biyernes a aw a pidadanano Judyuwersa sino awanda sino awna aggimwangan.

⁵⁵Ino bafabbayira a nebulun ki Jesus a naggabwat sey Galilea, dinandananda i Jose e initareno agyananneno tanam andino niyekwani Jose sino baggiyi Jesus. ⁵⁶Wasinoy, nanawira ta umanda idadanano lana anna bambanguwa iyekwarana sino baggina. Udde sino kadarama'na a awna aggimwangan, naganira sino balera a mimwang, se antuweno lintiyino Judyuwersa.

Ino Nangngangoliyani Jesus

(*Mat. 28:1-10; Mar. 16:1-8; Jn. 20:1-10*)

24 ¹Wasi awna Linggu, naggi'battino bafabbayira a inang sino tanammi Jesus e neyangkalindeno bambanguwa nedadanda. ²Wasin ginamwangira sinay, initara si naariyennino batuwa aggaku'nenno tanam, ³e sinallungira, udde ammera nada'ngeno baggiyi Afu Jesus. ⁴Nakungkulino nakanda a maddandam sinaya nakwa. Kaka'meng kelanga nappaddeno adwera a lallakiya mangngilikilitino barawasira a nakita'dag sikwara. ⁵Nokabbino bafabbayira gafu sino nappelalota talora, udde sinapitino lallakiyera sikwara si, "Mayan tufukandawino nabiyag sino agyananino natay? ⁶Awaninni Jesus sitaw, se nangngangoliyen. Ma, nakalyawandawino sinapi'na sikwayu sin naganandaw sey Galilea ⁷a maawag si meyalawatino Abbingnga Tolay sino minalliwatira ta ilansara sino krus, udde mangngangolina sino mekatalluwa aw?" ⁸E nadandandeno sinapiti Jesus.

⁹Wasin nuliya, sinapi'da sino karattaddayira a adalani Jesus andino bafulundereno nakwa. ¹⁰Inayira a bafabbay, da Maria Magdalena, i Juana, anni Maria a ina i Santiago, e ana kappay korwanira a bulunda. Ireo inang nituldu sino apostolira sino nakwa, ¹¹udde amme kinuruwino apostolireno sinapi'da, se aridda si sinena'da pelang. ¹²Udde i Pedro, nalayawa inang sino agyananino tanam. Wasin ginamwang sinay, inokabba nisirib sino dolammeno tanam, udde awana initana, ino pelang sinnuna nepama'ba'da. E inanawa aggadandam nu sanneno nakwa sino baggiyi Jesus.

Ino Nappaddani Jesus Sino Adwera A Umang Sey Emaus

(*Mar. 16:12-13*)

¹³Sinoy kappaya aw, agyanino adwera a nebulun ki Jesus si'ina umang sey Emaus a nasuruk si karattaddaya kilometroweno kaaroyuna sey

Jerusalem. ¹⁴Wasin aggelakalakarira, pattatabbandeno ammina nakwa. ¹⁵Wasin aggetatabbira kepay, inara'niyi Jesus e nebulun sikwara. ¹⁶Udde massiki initara, ammera naimunuwan, se kunnangke wara nallefang sino matara. ¹⁷Sinapiti Jesus sikwara si, “Sanneno pattatabbandoya?”

Nitturira, e maitengke si malowino nakanda. ¹⁸E sinapitino tata sikwara a i Cleopas si, “Ikka pelang nakuyino magyan sey Jerusalem a ammena kepay nangammu sino nakwa sinay sino nalla'wuta aw.”

¹⁹“Sanneno nakwa?” kunni Jesus.

“Ino nakwa ki Jesus a taga-Nazaret,” nesomba'da. “Tata a gumalabbun, e maita si anggammanni Dios gafu sino pannakadamana a manuldu anna mangwa si kakka'baw, e anggammangkappayino tolayira. ²⁰Udde ino pangafuwanirana padi andino matturayira sikwatam, neyalawa'da sino gubernador ta masentensiyana matay, e nelansara sino krus.

²¹Antuweno ininnanamamiya misala'ngad sikwatama gakagaka i Israel. E sitoya, mekatalluwa awin kiyad sin nakwannenay. ²²Ino kappay tata, nakka'bokami sino sinapitino korwanira a bulummiya bafabbay. Naggi'battira a inang sino tanamma, ²³udde ammera kanu nada'ngeno baggina. E nuliya a massapit si ana kanuweno nappadda a anghel sikwara a nituldu si nangngangoliyen. ²⁴Inang kappayino korwanira a bulummi sino tanam e gakkuruwino sinapitino bafabbayira, se ammera kappay inita i Jesus.”

²⁵Wasinoy, sinapiti Jesus sikwara si, “Ikkayuwa kurangino annandamma! Mayan madyata kuruwandawino ammina sinapitino gumalabbunira? ²⁶Maawatandonad si maawa madyatanino Kristo, kasena medayaw.” ²⁷E nepakaawati Jesus sikwareno anggamma sapitan amminino neturakka sapiti Dios mapeafu sikwana, mangiyafu sino palunguwera a neturakki Moises kiyad sino ammina neturakkino gumalabbunira.

²⁸Wasin ara'niyeran sino lubbuna umangnganda, ituluy kepenaddi Jesus a mallakad, ²⁹udde sinawiranda, e sinapi'da sikwana si, “Middetamun sitaw, se gafenin.” Antuweno inang sikwara.

³⁰Wasin mangnganiran, nappa i Jesus si tinapay e nappasalamat ki Dios, kasena ginaradwa e neya'dana sikwara. ³¹E kunnangke naariyennino nallefang sino matara e naimunuwandan, udde kaka'meng kelanga naawan. ³²E nakkakibikibebutira si, “Antu kappay, se nallawarino nakanta sin agyanantam sey dalan sin pitulduwanna sikwata sino neturakka sapiti Dios.”

³³Ginikkatiran e nuliya sey Jerusalem. Dina'ngareno karattaddayira a adalanna andino korwanira a nakkakarampat sinay. ³⁴Sinapitino adalanira si, “Gakkuruwa nangngangoliyi Afu Jesus, se nappadda ki Simon!” ³⁵E sinapipayino adwereno nakwa sikwara sino dalan annino nimunuwanda ki Jesus sin naggaradwanna sino tinapay.

Ino Nappaddani Jesus Sino Adalannera
(*Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Jn. 20:19-23; In. 1:6-8*)

³⁶Wasin aggedamadamikkepayino adwera, kaka'meng kelanga nappadda i Jesus sino nara'langanda. “Nasiyana'ngaddino nakandaw,” kunna sikwara.

³⁷Udde nala'gatira e nakatalawirangke, se aridda si baniyino initara. ³⁸Antuweno nassapitanna sikwara si, “Mayan nakatalokayu? Mayan maddaladudwakayu si gakkuruwa nangngangoliyak? ³⁹Itandaw yo kamakku anda yo takkik ta kuruwandaw si gakkuruwa ikkanak. Gafutandak ta manguruggayu. Se ino banig, awana baggi anna tulangnga, gampade ana sikwak, e damayuwa itan.”

⁴⁰Wasin sinapi'nenay, nepaitana sikwareno kama'na andino takkina. ⁴¹Udde ammera kepay kinurug gafu se nappelalotino ka'bora andino aangganda, antuweno sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Wara maakkan sitan?” ⁴²Ina'danda si sinunuwa lamis, ⁴³e nakkanna sino a'landa.

⁴⁴Wasinoy, sinapi'na sikwara si, “Inayira a nakwa, ireno sinapikku sikwayu sin naganangu kepay sikwayu si'in, a maawag si meyakkurug amminino neturakki Moises andino gumalabbunira andino ana sino leburuwa Salmo mapeafu sikwak.”

⁴⁵E winaldanneno nakanda takesi maawatandeno neturakka sapiti Dios, ⁴⁶e sinapi'na sikwara si, “Kunnayawino neturak mapeafu sikwak. Maawag si madyatan anna matayino Kristo, kasena mangngangoli sino mekatalluwa aw. ⁴⁷Maawaggappay si mebanyag si ammina lubbun sito lubagga mangiyafu sito Jerusalem si pakomani Diosino liwatino tolayira a mabboboli sino liwa'dera gafu sino angngurudda sikwak. ⁴⁸Ikkayuneno mana'dag si gakkuruwa nakwa sikwak ammin inaya neturak. ⁴⁹Dundunangkuna sikwayuweno Espirituwi Dios a nekariyi Amak. Mattarongkayu sito Jerusalem kiyad si meya'da sikwayuweno pannakadama a maggabwat sey langit.”

Ino Netulluwani Jesus Sey Langit
(*Mar. 16:19-20; In. 1:9-11*)

⁵⁰Wasinoy, nefuyu'nera sey Betania. Wasin ginamwangira sinay, netayangngeno kama'na a mamindisiyon sikwara. ⁵¹Wasin aggebibindisiyonannera kepay, inanawannera se netulluwen sey langit. ⁵²E naddayawira sikwana, kasera nuli sey Jerusalem a nappelalotino aangganda. ⁵³E kanayunirana ma'ang sino Templo a maddayaw ki Dios.